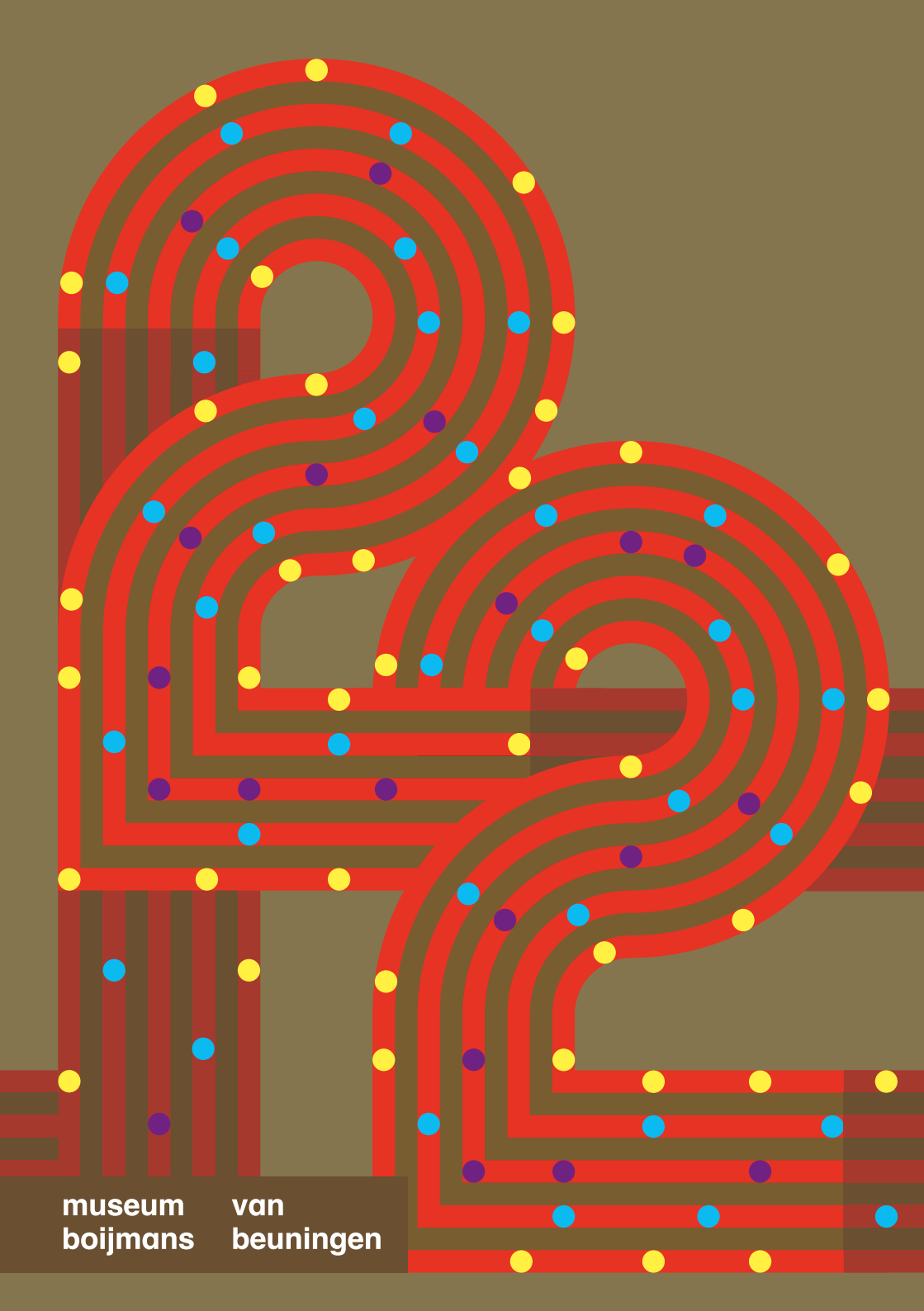
museum
boijmans
van
beuningen

jaarverslag 2022

museum boijmans van beuningen

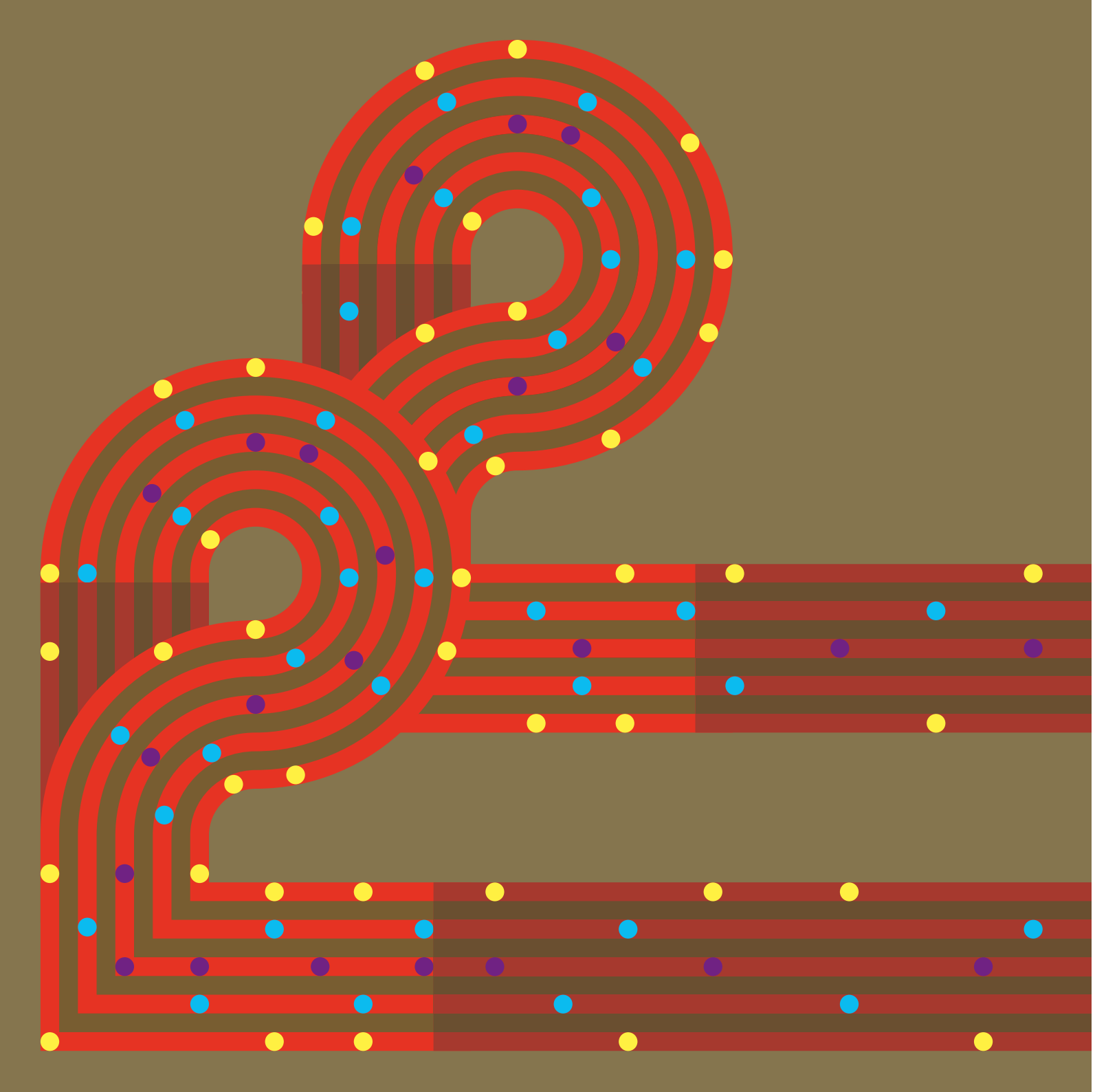

Inhoud

	Voorwoord	5
1	**Collectie en onderzoek**	6
	Aanwinsten	18
2	**Presentaties**	28
3	**Educatie en publieksbegeleiding**	40
4	**Zuid. Boijmans Van Beuningen**	48
5	**Relatiebeheer en filantropie**	56
6	**Huisstichtingen**	72
7	**Marketing en communicatie**	76
8	**Uitgeverij en conservatoren**	88
9	**Bedrijfsvoering**	96
10	**Financieel verslag**	106
11	**Raad van Toezicht**	118
12	**English Foreword Facts & Figures**	122

Bijlagen

A Aanwinsten en uitgaande bruiklenen
B Bibliotheek
C Presentaties
D Educatieve activiteiten en evenementen
E Publicaties
F Externe activiteiten en nevenfuncties afdelingshoofden en wetenschappelijke staf
G Personeel en organisatie
H Organogram

Trompettist Peter Somuah tijdens het afscheid van Sjarel Ex op 30 september, foto Aad Hoogendoorn

Voorwoord

2022 was een jaar van superlatieven, waarin we vele bezoekers van over de hele wereld konden verwelkomen, zowel in het depot als op Zuid. Met 265.000 depotbezoekers werd het verwachte aantal van 188.000 ruimschoots overschreden. Dankzij een niet aflatende stroom van internationale media-uitingen hebben inmiddels zo'n 3 miljard mensen kennis kunnen nemen van dit nieuwe fenomeen. Talloze (inter)nationale delegaties van museumprofessionals en overheden meldden zich om kennis uit te wisselen en inspiratie op te doen voor eigen vraagstukken rond het ontsluiten van collecties. En dat alles, ondanks een stille start van het jaar door de algehele coronalockdown. Een harde landing na een welhaast hallucinerend succesvolle opening kort daarvoor. Gelukkig was deze lockdown van relatief korte duur en openden het depot en Zuid. eind januari wederom de deuren.

Het depot is met vele prijzen bekroond en de beeltenis van het gebouw verscheen in talloze reclame-uitingen van bedrijven en instellingen die zich graag afficheren met de futuristische architectuur en het vernieuwende museale concept. Ook Coert en Renilde ontwikkelden zich tot ware publieksliefelingen voor evenementen en gastronomie. Eindelijk konden we onze vrienden, kringen en businessclubs weer in eigen huis ontvangen met als hoogtepunt het jaarlijkse Boijmans Diner. Hillevliet is in 2022 omgedoopt tot Zuid. Boijmans Van Beuningen, afgekort Zuid. (spreek uit: zuidpunt) en is daarmee de volgende ontwikkelingsfase ingegaan. Samen met het onderwijs en maatschappelijke organisaties ontwikkelt Zuid. een programma op het snijvlak van kunst, educatie en sociale projecten.

Het succes beperkte zich niet tot Rotterdam. Na tentoonstellingen in Nieuw-Zeeland en Zuid-Korea reisde de collectie surrealisme door naar Mexico, waar de tentoonstelling *Sólo lo maravilloso es bello* kon rekenen op een zeer enthousiast publiek van maar liefst ruim 246.000 mensen. Vlak na de zomer presenteerde het museum de grootste aankoop sinds de verzelfstandiging in 2006. In bijzijn van staatssecretaris Gunay Uslu werd *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)* van Joan Miró aan het publiek gepresenteerd. Met deze aankoop ging een wens die al sinds de jaren zeventig bij het museum leefde in vervulling.

Maar 2022 was ook het jaar waarin we, na achttien jaar directeurschap, afscheid namen van Sjarel Ex. Op 30 september deden medewerkers, Rotterdammers en vele vrienden hem met een spetterend kunstzinnig programma uitgeleide. Als geestelijk vader van het depot en drijvende kracht achter een lange periode van grote groei en bloei van het museum is hij van onschatbare betekenis geweest. Het succes van Museum Boijmans Van Beuningen is het resultaat van een gezamenlijke inspanning: de tomeloze inzet van alle medewerkers, het aanstekelijke enthousiasme van een trouw en nieuw publiek, en de niet aflatende steun van vrienden, mecenassen, huisstichtingen, sponsors en de huurders van de compartimenten die het depot verrijken met hun aanwezigheid en programma. We bedanken u allemaal hartelijk. Met het afronden van de herstructurering van de museumorganisatie in december zijn we klaar om de grote uitdagingen van de renovatie van het museumgebouw aan te gaan en verder te bouwen aan het museum van de toekomst.

Ina Klaassen
Directeur Museum Boijmans Van Beuningen

Collectie en onderzoek

Hoofd: Sandra Kisters

- Het museum verstrekt internationaal 212 en nationaal 152 bruiklenen
- Er worden 219 kunstwerken geschonken, 150 aangekocht, 72 kunstwerken in langdurig bruikleen ontvangen en 25 kunstwerken aan het museum overgedragen
- 30 kunstwerken worden gerestaureerd en 335 kunstwerken geconserveerd
- *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)* van Joan Miró wordt verworven, de grootste aankoop sinds de verzelfstandiging van het museum in 2006
- De reizende tentoonstelling rondom de surrealismecollectie trekt in Mexico ruim 246.000 bezoeken

Collectie en onderzoek zorgt voor het behoud en beheer van de objecten in de museumverzameling. De afdeling Conservering en restauratie is verantwoordelijk voor passieve en actieve conservering, depotbeheer en restauratie. Het papierrestauratie-atelier houdt zich bezig met het presentabel en reisklaar maken van werken op papier en met restauraties. De afdeling Documentatie, informatie en registratie richt zich op het verzamelen en ontsluiten van informatie over de objecten en op het documenteren van de geschiedenis van Museum Boijmans Van Beuningen. Informatie wordt verstrekt via de museumbibliotheek en via collectieregistratiesystemen (analoog en digitaal). De registrars organiseren de aanwinsten en de bruikleenverstrekking aan derden en behandelen alle interne verzoeken over de collectie. Daarnaast doen zij objectinventarisaties en begeleiden collectiegerelateerde (onderzoeks)projecten. Het projectbureau BVB Collections initieert reizende collectietentoonstellingen naar het buitenland. Eind 2022 is BVB Collections verzelfstandigd als eigen afdeling en is het depotbeheer de afdeling Collectiebeheer geworden met een eigen afdelingshoofd. De afdeling Documentatiecentrum gaat verder als Kenniscentrum.

De sector heeft 22 medewerkers op 20,34 fte, exclusief BVB Collections. Daarnaast zijn er vrijwilligers en stagiairs werkzaam ter ondersteuning van de collectieregistratie, de bibliotheek en depotbeheer. Alle middelen die nodig zijn voor onderzoek, restauratie, aankopen et cetera worden uit bezoekersinkomsten en bijdragen van buiten gegenereerd. In 2022 wordt 8,5 miljoen euro door derden beschikbaar gesteld. Met de komst van Depot Boijmans Van Beuningen zijn de werkzaamheden van de sector grotendeels zichtbaar geworden, waar ze voorheen voornamelijk achter de schermen plaatsvonden. Het werken in het zicht van het publiek went snel, ook voor de freelance restauratoren, en het is efficiënt om vrijwel de gehele collectie op een plek bij elkaar te hebben. Na de ingebruikname van het depot zijn de werkprocessen en procedures opnieuw vormgegeven: wie toegang heeft tot de depots, wie zelfstandig werken mag raadplegen en hanteren, hoe de restauratieateliers worden aangestuurd, evenals hoe de nieuwe tijdelijke studiezaal voor de bibliotheek kan worden samengevoegd met de studiezaal voor tekeningen en prenten. Voorbereidingen voor bruiklenen en het

verrichten en faciliteren van onderzoek worden hierdoor vergemakkelijkt en bieden verrassende nieuwe inzichten. Sommige punten in het gebouw blijven een punt van aandacht, zoals het klimaat en condensvorming in het depot voor kleurenfotografie, waardoor deze ruimte als enige nog niet is ingehuisd. Nu de collectie weer toegankelijk is, komen ook werkgroepen met studenten opnieuw op gang en vinden onderzoekers hun weg naar het depot. In de twee studiezalen worden tevens schenkers ontvangen die door henzelf of familieleden geschonken werken komen bekijken, en worden voorbereidingen getroffen voor meer publieke programmering.

Aanwinsten

Het museum verwerft in 2022 in totaal 466 objecten (waarvan 395 in volledig eigendom en 71 werken in gedeeld eigendom).
Waarvan:

- 150 aankopen
- 219 schenkingen
- 25 overdrachten
- 72 langdurige bruiklenen

Het bescheiden eigen budget voor aankopen (50.000 euro) wordt in 2022 in belangrijke mate aangevuld met gelden van huisstichtingen en derden, waaronder @Boijmans, Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, Stichting Fonds Willem van Rede, Fonds Coen Schimmelpenninck van der Oije, Stichting Lucas van Leyden, de VriendenLoterij, Vereniging Rembrandt, het Mondriaan Fonds en enkele particulieren. In totaal is voor 8,9 miljoen euro gekocht, een bedrag waarin de waarde van de schenkingen niet is meegenomen. Een groot deel van de aankopen is eigendom geworden van de gemeente Rotterdam.

In september neemt directeur Sjarel Ex na ruim achttien jaar afscheid van het museum en veel van de schenkingen staan daarom in het teken van zijn directoraat of worden aan hem opgedragen. Kunstenaar Berend Strik schenkt bijvoorbeeld een vroeg werk om het ensemble bij het museum verder aan te vullen, mecenas Han Nefkens schenkt een videowerk van Pipilotti Rist, *Cinquante Fifty (Installation for a Parking Lot),* verzamelaar Jan Christiaan Braun de gouache *Muffit* van Co Westerik, galeriehouder Hidde van Seggelen samen met kunstenaar Suchan Kinoshita het werk *Grensposten* en kunstenaar Moritz Ebinger een van zijn sculpturen. Een lang door Sjarel gekoesterde wens om werk van de Turks-Armeense kunstenaar Sarkis te verwerven gaat eveneens in vervulling met de aankoop van vier werken.

Het museum verwerft opnieuw een aantal belangrijke werken voor de deelcollectie surrealisme, met als onbetwist hoogtepunt het droomschilderij *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)* van Joan Miró, dat op 29 september door staatssecretaris Gunay Uslu in het depot wordt onthuld. Op het gebied van de hedendaagse Nederlandse kunst krijgt het museum een fraaie schenking uit de nalatenschap van beeldhouwer Per Abramsen en verwerft het werk van onder anderen Mai van Oers en Bert Frings. Ook worden de 68 ansichtkaarten van de serie *I got up* van On Kawara aangekocht vanuit een langdurig bruikleen. Voor het prentenkabinet worden twee bijzondere souvenirrozen toegevoegd aan het reeds aanwezige ensemble en het museum verwerft onder meer een grafiekmap van Jeanne Bieruma Oosting en een tekening van Abraham van Strij. Qua vormgeving worden zowel klassiekers als het RET busstoeltje verworven, als vernieuwend design aangekocht, zoals *Tear Gun* van Yi-Fei Chen.

Er zijn in 2022 geen objecten uit de geregistreerde collectie ontzameld via de LAMO. Wel geeft het museum zes majolica schalen terug aan de erven Gutmann, na een lange, maar zorgvuldige procedure met de Restitutiecommissie. Ook neemt het museum een schilderij van Gisèle Waterschoot van der Gracht over dat door Museum Henriette Polak wordt ontzameld.

Zie voor een volledig overzicht van de aanwinsten bijlage A.

Bruiklenen aan derden

Nu het depot geopend is, worden er weer volop kunstwerken in bruikleen gegeven aan derden in binnen- en buitenland. Een uniek bruikleen – ingegeven door de moeilijke omstandigheden van de Hermitage Amsterdam na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne – is *De toren van Babel* van Bruegel, die er in de zomermaanden te zien is. Eveneens uniek is het bruikleen van *De populierenlaan bij Nuenen* van Van Gogh naar Maastricht in het kader van het Tefaf Museum Restoration Fund. Verder gaat *Boomstam* van Rachel Ruysch zowel naar het Rijksmuseum als het Mauritshuis, een werk van Beuys naar het Afrika Museum en een flinke selectie werken van Van Frijtom naar een tentoonstelling in het Royal Delft Museum. Naar het Suze Robertson retrospectief in Museum Mesdag reizen twee tekeningen, en vijf objecten gaan naar het overzicht van vormgever Christa Erlich. In Rotterdam zijn ook bruiklenen te zien bij *Here we are. Women in Design 1900-today* in de Kunsthal en op het Johan van der Keuken retrospectief in het Nederlands Fotomuseum.

Internationale bruiklenen gaan onder meer naar de Nauman-tentoonstelling in Milaan bij Pirelli HangarBicocca, een Vasari-tentoonstelling in het Louvre, de tentoonstelling *Linnaes and Glimpses of Paradise* in het Sinebrychoff Art Museum in Helsinki en een tentoonstelling over Hockney in het Kunstforum in Wenen. De *Emmaüsgangers* van Van Meegeren reist naar een tentoonstelling over vervalsingen in Praag, de *Christophorus* van Bosch naar het Museum of Fine Arts in Boedapest en een werk van Basquiat naar het Albertina in Wenen. Daarnaast leent het museum acht stukken uit aan het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen dat eind september zijn deuren weer opent na een lange renovatie. De werken zijn vijf jaar te zien in de nieuwe vaste opstelling.

	Nationaal	Waarvan BVB Collections	Internationaal	Waarvan BVB Collections	Totaal
Moderne kunst	61	45	95	80	156
Prenten en tekeningen	50	41	54	50	104
Oude kunst	15	5	8	0	23
Kunstnijverheid en design	26	0	4	4	30
Bibliotheek	0	0	51	51	51
Totaal	**152**	**91**	**212**	**185**	**364**

Exclusief nieuwe langdurige bruiklenen nationaal:
1x moderne kunst
Exclusief nieuwe langdurige bruiklenen internationaal
(in het kader van BVB Collections): 6x moderne kunst
en 2x oude kunst.

Zie voor een volledig overzicht van de bruiklenen aan derden bijlage A.

BVB Collections

De reizende tentoonstelling rondom de collectie surrealisme van het museum is tot april te zien in het Seoul Arts Center en opent begin juni in het Museo del Palacio de

Bellas Artes in Mexico-Stad. Naast de Rotterdamse werken wordt de presentatie aangevuld met zo'n 40 surrealistische werken van Mexicaanse kunstenaars. Deze combinatie slaat aan bij zowel de pers als het publiek en de tentoonstelling trekt ruim 246.000 bezoeken.
Een andere tentoonstelling met topstukken uit de museumcollectie vindt dichter bij huis plaats. Samen met het Fries Museum organiseert Museum Boijmans Van Beuningen de tentoonstelling *À la campagne: het Franse licht van Maris tot Monet.* In deze expositie wordt een reis gemaakt langs de artistieke ontwikkeling van deze 'Franse blik' op het landschap – van de school van Barbizon tot het (post)impressionisme. Kunstenaars als Cézanne, Monet, Pissarro, Gauguin, Maris, Van Gogh, Sisley, Boudin en Weissenbruch maken hun opwachting in Friesland. De tentoonstelling wordt door ruim 70.000 mensen bezocht.

Conservering en restauratie

Het eerste volledige jaar dat de afdeling heeft gewerkt in de vier nieuwe restauratie-ateliers voor de ogen van het publiek wordt beschouwd als een pilotjaar waarin we veel leren over het gebouw, de logistiek, educatie en planning. De aanstelling van een restaurator schilderijen naast de restaurator papier is wederom een stap vooruit in professionalisering. De samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is vervolgd en nog twee keer hebben specialisten van het Rijkserfgoed laboratorium in het depot onderzoek gedaan naar kunstwerken uit de museumcollectie. Een aantal restauraties met een volledige vernisafname heeft geresulteerd in grote toename van leesbaarheid van het schilderij. Een *Nachtelijke brand* uit ca. 1660 van Egbert Lievensz van der Poel toont na restauratie weer het dramatische effect van vuur en maakt de weergegeven figuren aanzienlijk beter zichtbaar. Het *Heidelandschap* van Marie Bilders-Van Bosse, ca. 1900, is hersteld na een onkundige restauratieve behandeling in het verleden. Het Italiaanse portret van Pietro Cenni, ca. 1500, toegeschreven aan Francesco Francia (Francesco Raibolini) heeft enorm aan helderheid gewonnen. De drager van dit werk, een paneel met parkettering, is eveneens behandeld en er is onderzoek gedaan naar het opschrift op de achterzijde dat te maken heeft met de toeschrijving. De restauratie van het landschap uit ca. 1625 dat op naam stond van Pieter de Molijn heeft geleid tot vraagtekens over de toeschrijving. Ter gelegenheid van het afscheid van directeur Sjarel Ex heeft Dura Charity Foundation bijgedragen aan de restauratie van een ongedateerd zelfportret van Kees Timmer. Er zijn ook fondsen beschikbaar gesteld door Stichting Fonds Willem van Rede voor de restauratie van een schilderij van André Masson.

In Galerie II is in bijzijn van het publiek de conservering en registratie van *Bunkhouse* van Paul McCarthy uit 1996 uitgevoerd. De techniek van de installatie is verduurzaamd en gedocumenteerd voor toekomstig onderhoud en opbouw. In een aflevering van het kindertelevisieprogramma *Het Klokhuis* over kunststoffen is de conserveringsproblematiek van het werk *Natura Morta* van Piero Gilardi, met het depot en de ateliers als decor, uitgebreid aan de orde gekomen. De vervuiling van de textiele delen van de *Infinity Mirror Room – Phalli's Field (Floor Show)* van Yayoi Kusama is onderzocht om te komen tot een plan voor reiniging.

Survey projecten zijn een belangrijk middel om meer inzicht te krijgen in de conditie en

Tentoonstelling *Sólo lo maravilloso es bello. Surrealismo en diálogo* in Museo del Palacio de Bellas Artes in Mexico-Stad, foto Wendy Varela

Tentoonstelling *À la campagne: het Franse licht van Maris tot Monet* in het Fries Museum in Leeuwarden, foto Ruben van Vliet

De populierenlaan bij Nuenen van Vincent van Gogh in het restauratieatelier, foto Lotte Stekelenburg

Art handlers maken werken uit de collectie klaar voor transport naar het Fries Museum voor *À la campagne*, foto Aad Hoogendoorn

behoeften van de collectie. Er is intensief gewerkt aan middeleeuwse houten beelden, de toestand is bestudeerd en conserverende werkzaamheden zijn uitgevoerd. Als vervolg op eerdere projecten is gewerkt aan de collectie glas. Met behulp van een steekproef en beoordeling van eerdere conditiechecks wordt gestreefd naar meer inzicht in het verloop van glasdegradatie en uiteindelijk naar vertragen van het verval van objecten met een instabiele chemische samenstelling. De deelname aan het driejarige Project Fotografie (Collectiekennis 2.0) van de Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK) heeft geresulteerd in de beoordeling van de conditie en documentatie van materiaal en techniek van circa 200 fotowerken tijdens de zogenaamde fotopraktijkdagen in het depot.

	Conserveringen	Restauraties
Oude kunst	82	9
Moderne kunst	83	7
Toegepaste kunst	26	3
Werken op papier	144	11
Totaal	**335**	**30**

Registratie en documentatie

De afdeling Documentatiecentrum gaat na afronding van het traject van de organisatie-ontwikkeling verder als Kenniscentrum. Het Kenniscentrum is verantwoordelijk voor de waarborging van alle informatie over de collectie en de geschiedenis van het museum. De afdeling bestaat uit een bibliothecaris, medewerkers bibliotheek, medewerker beeldbeheer, een collectie databeheerder TMS en een collectieregistratie medewerker, en breidt na de organisatieontwikkeling uit met een parttime archiefmedewerker.

TMS

Het collectieregistratiesysteem TMS (The Museum System) wordt continu aangevuld met nieuwe gegevens. Nieuwe aanwinsten en bruiklenen worden in TMS geregistreerd, ook tentoonstellingsgegevens en inkomende bruiklenen worden in TMS verwerkt. De applicatie Conservation Studio is sinds dit jaar volop in gebruik. Hiermee kunnen onder meer restauratie- en conserveringsprojecten digitaal worden vastgelegd en gemonitord. Daarnaast wordt de laatste hand gelegd aan het opzetten van de mogelijkheid om collectie-stukken te barcoderen en scannen middels een applicatie die aan TMS gekoppeld is.

Enkele cijfers uit TMS:

Aantal objecten in TMS:	153.415
Aantal objectverplaatsingen:	46.509
Aantal mutaties in objectrecords:	84.247
Aantal nieuwe objectrecords:	937
Aantal gevalideerde objectrecords ('BoijmansBasis'):	1.699
Aantal geregelde (auteursrecht) licenties:	18
Aantal extra objecten online door getekende licenties:	373
Retro-invoer auteursrecht publiek domein:	
kunstenaars	61
objecten	525
Aantal beeldbestellingen:	478
Aantal gemaakte professionele foto's:	2.647
Aantal in TMS gekoppelde foto's:	6.491

Gedurende het jaar werkt een projectmede-werker aan de registratie van een grote groep Franse negentiende-eeuwse prenten en tekeningen waardoor deze voor publiek en vakgenoten beter toegankelijk wordt. Deze prenten worden ook professioneel gefotografeerd. Er zijn in totaal 1.829 prenten geregistreerd en gedigitaliseerd.
Er wordt verder gewerkt aan het regelen van gebruik van afbeeldingen van werken uit de collectie in het auteursrechtenproject. Nieuwe wet- en regelgeving rondom gebruik van beeldmateriaal voor educatieve doel-einden wordt geïnterpreteerd door een jurist en er worden gesprekken met Pictoright opgestart om de toegankelijkheid van de collectie verder te vergroten.

Archief en documentatie

Naast de reguliere werkzaamheden is dit jaar gewerkt aan het opzetten van een digitale archiefstructuur, de overdracht van materiaal aan andere instellingen, het inventariseren van een groot deelarchief en het opstellen van nieuwe inventarislijsten voor het bestaande archief. Er wordt een nieuwe procedure opgesteld die voor een betere structuur zorgt voor het vastleggen van informatie over de collectie, digitaal of soms ook nog in fysieke vorm. Het digitaliseren van belangrijke museumdocumentatie is een langdurig traject. Er is verder gewerkt aan het digitaliseren van het analoge beeldarchief, wat een enorme rijkdom over de museumgeschiedenis toegankelijk maakt. Beeldmateriaal van tentoonstellingen tot 1977 is nu digitaal beschikbaar.

Herkomstonderzoek

Uit het herkomstonderzoek dat als project in 2018 is afgerond, is een aantal kunstwerken naar voren gekomen waar het museum extra aandacht aan besteedt en die ook gepubliceerd zijn op de eigen website en de landelijke database museale verwervingen. Twee van deze kunstwerken zijn schilderijen van Honoré Daumier, *De schilderijenliefhebbers* (1860-1865) en *De kwijtschelding* (1860-1865), tot ver in de jaren dertig in bezit van de Duits-Joodse bankier Jacob Goldschmidt. De schilderijen kwamen in de collectie met de verwerving van de collectie van D.G. van Beuningen in 1958. Via een advocaat nemen de erven Goldschmidt contact op met het museum en wordt besloten om gezamenlijk een verzoek tot onderzoek en bindend advies in te dienen bij de Restitutiecommissie.
Voor elf majolicaschalen die tot in ieder geval 1933 onderdeel waren van de verzameling Fritz Gutmann en waar sinds 2014 een claim op ligt, is na uitgebreid onderzoek door het Expertisecentrum Restitutie niet duidelijk geworden waar de schalen zich tussen 1933-1955 bevonden. Op initiatief van de voorzitter van de Restitutiecommissie hebben museum en claimant met elkaar gesproken en is een oplossing gevonden in verdeling van de schalen, waarbij zes schalen teruggaan naar de erven van de familie Gutmann en vijf schalen in de collectie blijven. Zo kan de geschiedenis van de verzameling van de familie Gutmann alsook de ontwikkeling van de Italiaanse majolica blijven worden verteld in het museum.

Bibliotheek

In 2022 zijn enkele fraaie boekencollecties toegevoegd aan de bibliotheek. De omvangrijke surrealismebibliotheek van de surrealistische kunstenaar Her de Vries (1930-2021) die bestaat uit zo'n 4.000 boeken en tijdschriften is aan het museum nagelaten. Ook is (een deel van) de bibliotheek van de medio 2022 overleden Henk van Wijk aan het museum nagelaten. Van Wijk was een verzamelaar op het gebied van tin en een van drijvende krachten van de Nederlandse TinVereniging. Daarnaast was hij bibliothecaris van de Nederlandse Tinbibliotheek, die al ruim 15 jaar in de bibliotheek van het museum is ondergebracht.
Van de subsidie van de Amerikaanse verzamelaar JoAnn Hickey zijn in 2022 – na enkele jaren coronastop – 77 kunst(enaars) publicaties verworven bij het Rotterdamse PrintRoom. Dit was de laatste van drie subsidies die van Hickey zijn verkregen. Daarnaast verwerft het museum twee nummers van het tijdschrift *Merz* op een veiling bij Bubb Kuyper in Haarlem: het eerste nummer *Holland Dada* (januari 1923) en nummer 4, *Banalitäten* (juli 1923), alsmede een kleine publicatie door Richard Huelsenbeck uit 1920: *En avant dada: eine Geschichte des Dadaismus*.

Overdracht van de zes majolicaschalen in het depot aan Simon Goodman, een van de erven Gutmann, foto Aad Hoogendoorn

Art handlers maken *Seated Figure* (1956) van Eileen Agar klaar voor transport, foto Aad Hoogendoorn

Door de huidige situatie waarbij de boekencollectie extern staat, is de bibliotheek alleen op afspraak te raadplegen in de studiezaal in het depot zodat publicaties van tevoren kunnen worden klaargelegd. Helaas heeft dit geleid tot tegenvallende aanvragen van buiten. Ondertussen wordt doorgewerkt aan het retrospectief catalogiseren van de veilingcatalogi. Inmiddels zijn ruim 22.000 veilingen beschreven. Ook het koppelen van objecten aan de door het museum zelf uitgegeven catalogi gaat gestaag door.
Dit jaar zijn een vijftigtal publicaties uit de bibliotheekcollectie te zien op de tentoonstellingen *A Surreal Shock. Masterpieces from Museum Boijmans Van Beuningen* in Seoul en *Sólo lo maravilloso es bello. Surrealismo en diálogo Museo Boijmans Van Beuningen-Mexico* in Mexico-Stad.

Zie voor bezoekersaantallen en andere kengetallen bijlage B.

Onderzoek

Dit jaar wordt het meerjarige prestigieuze Getty Paper Project, een onderzoek naar de collectie vroege Italiaanse tekeningen (1400-1600) aangevangen in 2018, formeel afgerond. In mei is er een afsluitend symposium met een laatste expertmeeting en in de loop van het jaar stromen de entries en andere teksten voor de online bestandscatalogus, deels geschreven door externe auteurs, binnen. Senior conservator Albert Elen werkt na zijn pensionering door aan een aantal teksten, maar de kern van zijn werkzaamheden wordt overgenomen door conservator tekeningen Rosie Razzall, die tevens een groot aantal entries schrijft.
Om verschillende redenen, waaronder de coronapandemie, zijn nog niet alle teksten klaar, maar naar verwachting zal de online bestandscatalogus in de loop van 2023 tweetalig gereed komen. Eind van het jaar bereikt ons het droevige nieuws van het overlijden van Ger Luijten, directeur van Fondation Custodia, oud-medewerker van het museum, en tevens auteur voor het project en initiator samen met Albert Elen van een toekomstige tentoonstelling van de Italiaanse tekeningen in Parijs.

Het museum is betrokken bij het project Fotografie (collectiekennis 2.0) van de Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK) in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en een groot aantal andere musea en het museale samenwerkingsproject Duurzame toegankelijkheid digitale kunst van LIMA. Ook werkt het museum verder aan het samenwerkingsverband met het RCE voor het projectprogramma Erfgoed van de 20e eeuw.

Het internationale onderzoeksproject Smart*Light waarbinnen universiteiten, bedrijven, musea en onderzoeksinstituten uit België en Nederland samenwerken aan de ontwikkeling van een mobiele, geavanceerde röntgenbundel loopt al enige jaren. Het museum is hierbij betrokken vanwege de mogelijkheden die deze 'tafelmodel synchrotron' gaat bieden voor onderzoek naar kunstvoorwerpen. De verwachting is dat met deze scanmethode de verschillende lagen waaruit een schilderij is opgebouwd beter in beeld kunnen worden gebracht. De nieuwe machine zal ook worden ingezet bij medisch en technisch onderzoek. Door problemen met de levering van een aantal cruciale onderdelen en beperkte toegang tot de onderzoeksfaciliteiten door Covid-19 is twee jaar uitstel toegekend door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (Interreg Vlaanderen-Nederland). Helaas is de bundel ook in 2022 nog niet gereedgekomen noch getest en kan het museale onderzoek van de KMSKA en Museum Boijmans Van Beuningen niet meer binnen het project worden uitgevoerd. Om aan de presentatieverplichtingen tegemoet te komen ontwikkelt het museum een film en presentatie in depot die begin 2023 te zien zullen zijn.

Junior conservator Mireille Linck rondt haar onderzoek naar de prenten van Piranesi af met een online bestandscatalogus en een presentatie in het depot. Bram Donders start met een onderzoek naar vrouwelijke kunstenaars in de collectie negentiende eeuw. Het museum heeft zich inmiddels verbonden aan het meerjarige onderzoeksprogramma De Andere Helft. Vrouwen in de Nederlandse kunstwereld 1780-1980 in samenwerking met het RKD, Rijksmuseum Amsterdam, Stedelijk Museum Amsterdam en de UvA en bereidt zich voor op een onderzoek naar vrouwelijke schenkers en legatoren.

Publicaties

Dit jaar verschijnt een omvangrijke Boijmans Studie van senior conservator Mienke Simon Thomas, die eveneens met pensioen gaat, over de geschiedenis van de collectie vormgeving van het museum en welke tijdens een afscheidssymposium wordt gepresenteerd. Milou Goverde werkt verder aan de Boijmans Studie over het negentiende-eeuwse lijstenonderzoek die in 2023 zal worden afgerond met een kleine presentatie in het depot. De publicatie over Depot Boijmans Van Beuningen en het kleine boekje *Best of Boijmans* verkopen zo goed dat ze eind van het jaar in herdruk worden genomen. Het museum werkt bovendien mee aan een speciale uitgave van *Kunstschrift* over het depot. Naast gedrukte publicaties wordt verder gewerkt aan de digitale bestandscatalogi, waarvan het museum er inmiddels vijf online heeft staan: vroege Nederlandse tekeningen, Rembrandt prenten, de collectie surrealisme en sinds dit jaar ook de bestandscatalogus Italiaanse tekeningen (met dank aan het Getty Paper Project) in wording en een online bestandscatalogus van de prenten van Piranesi.

Aanwinsten

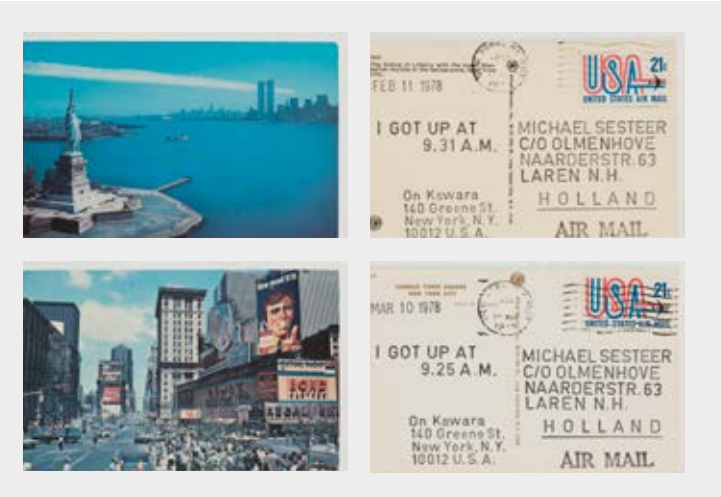

Foto Studio Tromp

On Kawara
I Got Up, 1978

inkt en postzegel op ansichtkaart
68 ansichtkaarten, per ansichtkaart: 9 × 14 cm
aankoop Jeroen Snel en Erven Michaël Sesteer met steun van Stichting Fonds Willem van Rede. In permanent bruikleen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Met zijn enigmatische, paradoxale en ingetogen statements groeide On Kawara (1932-2014) in de jaren zestig al snel uit tot een centrale figuur binnen de conceptuele kunst. Later zou hij een voorbeeldfunctie krijgen als kunstenaar werkend op het exacte punt waar het objectieve en het subjectieve samenkomen.
Van de verschillende series waarin de kunstenaar zijn bewegingen, contacten en dagritmes vastlegde, wordt het doorlopende werk *I Got Up* (1968-1979) beschouwd als het persoonlijkste en intiemste. Iedere dag stuurde de kunstenaar aan twee verschillende vrienden, familieleden, verzamelaars of collega's een ansichtkaart bestempeld met de zin I GOT UP (Ik ben opgestaan), de exacte tijd waarop de kunstenaar die dag was opgestaan en de adressen van zowel de afzender als de ontvanger.
De serie bestaat onder meer uit 68 ansichtkaarten die tussen 26 januari en 3 april 1978 door Kawara gestuurd werden aan de Nederlandse kunstenaar Michaël Sesteer (pseudoniem van Michaël Snel) en in 1989 in bruikleen werden gegeven aan Museum Boijmans Van Beuningen.
Met zeer beperkte middelen en een verrassende visuele elegantie, creëerde Kawara een complexe bespiegeling op de tijd, het bestaan en de relatie tussen kunst en leven. Deze uitzonderlijke serie, die meer dan vijftig jaar geleden de reis van New York naar Laren aflegde en al ruim dertig jaar wordt beheerd door het museum, heeft nu eindelijk een definitief onderkomen gevonden.

Francesco Stocchi
conservator moderne en hedendaagse kunst

Foto's Studio Tromp

Joan Miró
Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi), 1927

olieverf op doek, 80,8 × 100 cm
aankoop Volkart Stiftung met steun van Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Nationaal Fonds Kunstbezit, Dura Kunstfonds, Innorosa Fonds, Themafonds Moderne Kunst en de jaarlijkse bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds), Museaal Aankoopfonds, Mondriaan Fonds, Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, VriendenLoterij, Stichting Bevordering van Volkskracht, G.Ph. Verhagen-Stichting, Kring van Eyck, Boijmans Business Club en Boijmans Corporate Members, Stichting Elise Mathilde Fonds, Erasmusstichting en diverse particulieren

Het museum was al langer op zoek naar een vroeg droomschilderij van Joan Miró uit de periode 1924-1929. Ze komen maar sporadisch op de markt en zijn vanwege de exorbitante vraagprijs vrijwel onmogelijk te verwerven. Oud-directeur Ebbinge Wubben verzuchtte terugblikkend eens dat het wel nooit meer zou lukken om een schilderij van Tanguy of Miró te verwerven. Het liep gelukkig anders. Een Tanguy werd in 2007 aangekocht en in 2022 lukte het eindelijk om dit poëtische schilderij te verwerven.
De titel verwijst naar een wandeling die Miró in Parijs langs de Seine maakte met zijn vrienden, de dichter en schrijver Michel Leiris en de filosoof Georges Bataille, beiden nauw betrokken bij het surrealisme. De abstracte voorstelling en de geschilderde woorden roepen associaties op met een ondergaande zon of misschien wel een bloedrode maan, straatmuziek, weerspiegelingen en rimpelingen op het modderige water. Het is een van Miró's meest radicale schilderijen, gemaakt nadat hij besloot niet realistisch meer te werken, maar zich onder meer door uithongering opgeroepen automatische technieken te laten sturen. *Peinture-poème* vormt een interessante tegenhanger van een ander woordschilderij uit de collectie, namelijk Magrittes *Miroir vivant* (1928).

Sandra Kisters
directeur collectie en onderzoek

Foto Design Academy Eindhoven, fotograaf Ronald Smits

Yi-Fei Chen
Tear Gun, 2016

messing, siliconen slang, plastic onderdelen, stikstof-patroon pistool: 11 × 4,5 × 31 cm, tranenreservoir: 15 × 14,5 × 7 cm
aankoop kunstenaar met steun van @Boijmans

Boosheid en schaamte stonden aan de basis van dit wonderlijke apparaat dat, zoals de titel aangeeft, tranen schiet. Kunstenaar Yi-Fei Chen (1986) ontwierp het object na een aanvaring met een docent tijdens haar studie Social Design aan de Design Academy Eindhoven. In Taiwan waar zij opgroeide, is gehoorzaamheid de norm. In plaats van hem assertief van repliek te dienen, barstte zij tot haar grote frustratie in tranen uit. Met haar afstudeerwerk revancheerde zij zich middels een performance waarbij ze met dit pistool een bevroren traan op haar docent afvuurde. Opmerkelijk is dat dit hybride object niet alleen de rollen omkeert, maar ons tegelijkertijd bewust maakt van die rolverwisseling zelf. Wat begon als een leerling-meester incident, ontvouwde zich tot een spektakel waarbij 'de underdog' in een 'Aziatische heldin' veranderde, om te eindigen in een enigszins discutabele publieke terechtstelling van haar docent. *Tear Gun* overstijgt de wraakfantasie en biedt geen spoedoplossing voor een geblesseerd ego, maar is een ambigu object dat uitdaagt tot morele reflectie.
In 2017 was *Tear Gun* in de tentoonstelling *Change the System* te zien. Het werk past binnen de verzamellijn van designobjecten die de status quo bevragen en alternatieve handelingsperspectieven tonen. Met deze aankoop is de wens tot verwerving die toen ook leefde, gerealiseerd.

Sue-an van der Zijpp
conservator toegepaste kunst en vormgeving

Foto Tom Haartsen

Anoniem
Kistje met prent, circa 1500

hout, bekleed met leer, ijzerbeslag; houtsnede, waterverf
6,6 × 6,8 × 10,5 cm (kistje); 100 × 60 mm (prent)
aankoop Aguttes, Neuilly-sur-Seine, met steun van Stichting Lucas van Leyden

Geduld is een schone zaak, wat deze aanwinst betreft zeker. Het kistje stond vijftien jaar geleden al op het verlanglijstje van het museum toen het geveild werd in Parijs. Het past namelijk perfect bij ons voornemen om voorbeelden van het gebruik van grafiek in de collectie op te nemen. Destijds lukte het niet om het kistje te verwerven, want de prijzen liepen veel hoger op dan verwacht. Dit jaar konden we wel toeslaan.
Er zijn tegenwoordig ongeveer 140 van zulke kistjes met een in het deksel geplakte prent bekend. Ze zijn bijna allemaal gemaakt in Parijs rond 1500. De functie is nog steeds een raadsel. Waren de kistjes bedoeld voor het opbergen van getijdenboeken, voor het transport van documenten of voor het bewaren van snuisterijen?
Dit kistje is een van de kleinste exemplaren die we kennen. Vanwege de fraai ingekleurde houtsnede is het ook een van de aantrekkelijkste. Voorgesteld is de zegenende Christus als verlosser van de wereld, 'Salvator mundi' heet dat in het Latijn.
U kent het onderwerp vast wel van het aan Leonardo da Vinci toegeschreven werk dat enkele jaren geleden werd geveild als 'duurste schilderij ooit'. Het motief is vrijwel identiek, maar het ontwerp van de houtsnede is iets ouder. Het is de enig bewaarde afdruk van deze prent.

Peter van der Coelen
conservator prenten en tekeningen

Foto Studio Tromp

Jeanne Bieruma Oosting
Chairs, 1931

10 lithografieën
map: 58 × 39,9 × 1,5 cm, per lithografie: 533 × 378 mm
aankoop Bobb Kuyper, Haarlem

In 1931 maakte de Nederlandse kunstenaar Jeanne Bieruma Oosting (1898-1994) in Parijs haar eerste grafiekmap en gaf deze de titel *Chairs*, 'vlees' of 'lichamen' in het Frans. De map bestaat uit 10 grote bladen met vrouwelijke naakten, gedrukt in zwarte inkt waarvan sommige zijn voorzien van een enkele kleurtoon. De figuren zijn weergegeven terwijl ze hun 'toilet maken' in de slaapkamer of aan de kaptafel. Ze zijn zich niet bewust van de voyeuristische beschouwer, die als door een sleutelgat naar hun alledaagse handelingen kijkt: het aantrekken van sokken, het wassen van de rug of het afdrogen van de voeten. De kunstenaar maakte van de vrouwen geen volmaakte venussen, maar beeldde ze frontaal af, zonder gêne, ongeposeerd. Bieruma Oosting droeg het portfolio op aan haar onbeantwoorde liefde Roline Wichers Wierdsma en voorzag de map van een bijpassende passage uit het gedicht *Les Bijoux* uit Baudelaires *Les Fleurs du Mal* (1857) – over een beminnende naakte vrouw – dat zowel op de afgebeelde vrouwen kan slaan als op Wierdsma. De aankoop van deze krachtige, expressieve prentserie – een hoogtepunt in de Nederlandse grafiek van die tijd – is een welkome aanvulling op de collectie twintigste-eeuwse prenten van het museum.

Bram Donders
onderzoeker

Foto Tom Haartsen

Sarkis
2015.04. La maille et la robe Tsumori Chisato portées avec les 2 tubes en cuivre, 2015

koper, ijzer, textiel
193 × 124 cm
aankoop Galerie Nathalie Obadia, Parijs met steun van de VriendenLoterij en het Mondriaan Fonds

Deze ruimtelijke installatie is een liefdesrelatie, zo licht kunstenaar Sarkis (1938) de totstandkoming ervan toe. Hij kocht de maliënkolder vijftien jaar geleden in Le Havre. Hoewel het object geweld resoneert en beschermend en hard is, heeft het ook een open structuur. Dit ziet Sarkis als een mogelijkheid om het negatieve te transformeren naar een nieuwe spirituele dimensie. Hij verbindt de maliënkolder met een zijden jurk van modeontwerper Tsumori Chisato. De zijde complementeert het ijzer met een transcendente lichtheid en de tekening op de stof lijkt alles te doen zweven. De kledingstukken worden uiteindelijk geplaatst in een installatie met koperen buizen. Van 2011 tot 2016 werkt Sarkis met dit materiaal om warmte en energie naar zijn object over te brengen. De jurk wordt in zijn installatie boven de maliënkolder gehangen, op een eigen buis om het geweld te ontzenuwen. De betekenis van deze installatie gaat terug naar thema's uit het begin van zijn carrière, waarin Sarkis met zijn kunstwerken reageerde op het geweld dat hij in zijn vroege leven meemaakte. De installatie is een van de vier werken van Sarkis die Sjarel Ex vlak voor zijn afscheid als directeur heeft gekocht.

Annemartine van Kesteren
conservator design

Foto Tom Haartsen

Boris van Berkum
Kabra Blauw, 2022-2023

aardewerk, faience, goudluster, tinglazuur, handbeschilderd
100 × 50 × 50 cm
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.
Aankoop met gelden uit de nalatenschap van Koster & Quist

De Rotterdamse kunstenaar Boris van Berkum werkt al ruim tien jaar samen met de Afro-Surinaamse Winti-priesteres Marian Markelo aan hun *Neo-Afro-representaties*, waarin een veelvoud aan transculturele expressies samenkomen. In 2022 koopt het museum een set *Kabra Blauw* vazen, waarbij Van Berkum zich liet inspireren door een Delftse dekselvaas uit onze collectie, die tussen 1680-1686 vervaardigd werd in de Delftse plateelbakkerij Het Moriaanshooft. Waarom de plateelbakkerij deze titel droeg is onduidelijk. Oorspronkelijk is het Nederlandse woord *moor* afkomstig van de Engelse vertaling van *Mauri*, de Latijnse benaming van de Amazigh bewoners van *Mauretania*, het voormalige koninkrijk dat in de oudheid het noorden van Marokko en Algerije omvatte. Het deksel is geïnspireerd op een houten Afrikaans dansmasker van de Yoruba, afkomstig van het Engungun genootschap, Nigeria, uit de collectie van het Afrika Museum, Berg en Dal. Zo is deze dekselvaas uit de museumcollectie deel geworden van een transculturele, transhistorische neo-metamorfose. De kleuren blauw en wit spelen een verbindende rol: in de Afro-Surinaamse Winti religie verwijst blauw naar de Afrikaanse voorouders en heeft een koninklijke status, terwijl wit staat voor puurheid en vrede. De *Kabra Blauw* vazen vormen onderdeel van de onderzoekspresentatie *Unpacking Boijmans. Het koloniale verleden en de collectie*.

Alexandra van Dongen
conservator historische vormgeving

Foto Studio Tromp

Louise Charlotte de Neufville-Ritter Zelfportret als personificatie van Pictura, circa 1800

pen en penseel in zwarte inkt, grijs gewassen, waterverf, kader in pen in bruine inkt, 128 x 101 mm
aankoop antiquariaat Arine van der Steur, Den Haag met steun van Fonds Coen Schimmelpenninck van der Oije

Het bescheiden formaat en de delicate wassingen van dit portret stroken niet met de ambitie van het onderwerp: een vrouwelijke kunstenaar die met palet in de hand voor een schildersezel zit, met op tafel een aantal antieke marmeren sculpturen en achter haar een dramatisch gedrapeerd gordijn en klassieke architectuur. Dit is geen bestaand kunstenaarsatelier, maar een fantasieruimte waarin de personificatie van de schilderkunst omringd wordt door verwijzingen naar de westerse schildertraditie.
Louise Charlotte de Neufville-Ritter (1779-1859) was een getalenteerd schilder van miniatuurportretten. Daarnaast was ze een vermaard pianist die door haar zelf geschreven composities uitvoerde. Vanaf de zeventiende eeuw gaven vrouwelijke schilders dikwijls uitdrukking aan hun identiteit door zichzelf te verbeelden als personificaties van de schilderkunst, de roem of de kunsten. Hoewel zij niet met zekerheid geïdentificeerd kan worden, is het verleidelijk om te denken dat De Neufville-Ritter zichzelf hier heeft geportretteerd.
In de negentiende-eeuwse tekeningencollectie bevonden zich al werken van haar vader, George Nikolaus Ritter, maar vrouwelijke kunstenaars zijn nog ondervertegenwoordigd. Deze tekening behoort tot de eerste aankopen met steun van het nieuw opgerichte Fonds Coen Schimmelpenninck van der Oije.

Rosie Razzall
conservator tekeningen

Foto Studio Tromp

Frans Menton naar Frans Floris Vuur uit de prentserie De vier elementen, 1568

gravure
380 × 283 mm
aankoop Bassenge, Berlijn, met steun van Stichting Lucas van Leyden

Rechtsonder in deze voorstelling is op een steen 'F. ME' gegraveerd, verwijzend naar de relatief onbekende schilder en graveur Frans Menton (ca. 1545-1615). Zijn tijdgenoot, de beroemde kunstenaarsbiograaf Karel van Mander noemt hem in zijn *Schilderboeck* (1604) een leerling van Frans Floris in Antwerpen en beschrijft hem als een verstandig en goed meester in alle onderdelen van de kunst, ook als tekenaar en plaatsnijder. Floris vroeg Menton regelmatig om zijn ontwerpen om te zetten naar prenten, zoals in het geval van deze serie die werd uitgegeven door Hieronymus Cock in 1568. De vier prenten, die per twee gedrukt zijn op het vel papier, verbeelden de vier elementen: vuur, water, lucht en aarde. Alle zijn voorgesteld als figuren ten voeten uit met een attribuut en bijschrift dat verwijst naar het element dat zij representeren. Ook de dieren die zijn afgebeeld staan in verband met het desbetreffende element. Op deze prent lijkt het vuur dat uit de urn slaat vereenzelvigd met het haar van de relatief oude man die wordt vergezeld door een hagedis. Deze prentserie, waarvan maar een aantal exemplaren zijn overgeleverd, is met deze aankoop voor het eerst in een Nederlandse museale collectie vertegenwoordigd.

Mireille Linck
junior conservator prenten

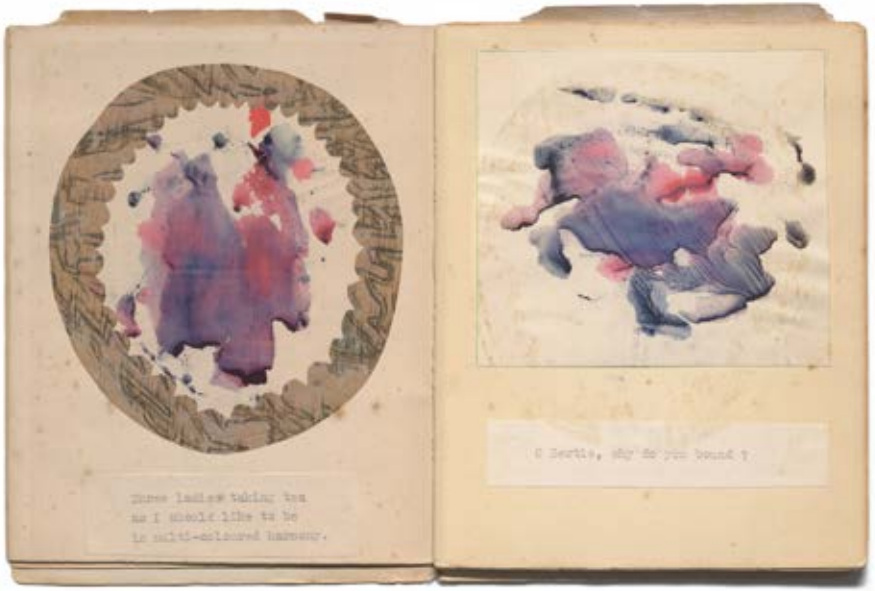

Foto Studio Tromp

Gertrude Pape Maisie to Lewis, ca. 1941-1943

14 bladen, recto en verso
collage met ingeplakte decalcomanie in waterverf en korte tekst in typescript
boek: 19 × 15 × 0,5 cm, collage: 184 × 147 mm
aankoop HOK Gallery met steun van de VriendenLoterij

In een Utrechtse woning op de Bemuurde Weerd 5 werd tussen 1941 en 1944 een bijzonder tijdschrift uitgegeven dat vandaag de dag geldt als een van de belangrijkste uitingen op het gebied van het Nederlands surrealisme: *De Schone Zakdoek*. Het blad, waarvan in totaal zesendertig (deels) dubbele nummers verschenen, werd samengesteld door Gertrude Pape en haar vriend en latere echtgenoot Theo van Baaren. Het stel was bevriend met een groep Nederlandse schrijvers, dichters en kunstenaars die vanaf 1940 eens per week samenkwamen om van gedachten te wisselen over poëzie, literatuur en kunst. Tijdens een van deze bijeenkomsten presenteerden zij het eerste nummer van *De Schone Zakdoek*, waarvan telkens maar een exemplaar werd gemaakt met uniek materiaal dat was vervaardigd door de groep.
Vlak na het uitkomen van de Boijmans Studie *Scheppend Toeval* waarin deze geschiedenis ook aan bod komt, bleek dat Pape tijdens de oorlogsjaren nog een handgemaakt boekje heeft gemaakt: *Maisie to Lewis*. Het werk bestaat uit 28 ingeplakte kunstwerken en raadselachtige teksten en was bedoeld voor haar goede vriend L.Th. Lehmann, die ook betrokken was bij *De Schone Zakdoek*. Deze geweldige vondst past niet alleen naadloos binnen de surrealismeverzameling, maar ontstond geheel in lijn met *De Schone Zakdoek*.

Saskia van Kampen-Prein
conservator moderne en hedendaagse kunst

Presentaties

Hoofd: Cathy Jacob

- *Bunkhouse* van Paul McCarthy dat bestaat uit 118 onderdelen wordt voor het eerst na aankoop in 2020 opgebouwd
- *Unpacking Boijmans* 'pakt collectiestukken uit' om op zoek te gaan naar nog niet vertelde verhalen
- Boijmans bij de Buren loopt af na vier jaar en elf tentoonstellingen
- In de tentoonstelling *Hoogtepunten uit de museumcollectie* kunnen bezoekers de voor- én achterzijde van de schilderijen bekijken
- Het langlopende programma *Family of Objects* gaat van start, Maya vindt een partner in de collectie

De sector Presentaties ontwikkelt en organiseert het tentoonstellingsprogramma van het museum. Sinds de sluiting van het museumgebouw in 2019 is een nieuwe situatie ontstaan. Onder de noemer In Transit is een alternatief programma gestart om de periode tot aan de heropening van het museum te overbruggen. Eind 2021 is het depot geopend voor publiek. Na een periode zonder tentoonstellingsruimte is er daarmee weer een eigen plek voor presentaties en tentoonstellingen.

Presentaties bestaat uit drie vaste projectleiders, een tijdelijke assistent van de projectleiders, vier medewerkers technische dienst (waarvan 3 vacant komen), een algemeen ondersteuner en een hoofd (samen 8,17 fte).

De focus ligt begin dit jaar nog op het afronden van een aantal bouwprojecten in het depot, zoals het entreegebied, het restaurant en bergruimtes, en het in gebruik nemen van het net geopende gebouw. Hoe functioneren de galerieruimtes, filmruimtes, filmcabines, restauratieateliers, wayfinding? Hoe beweegt het publiek zich in de ruimtes, wat werkt goed, wat werkt minder goed? Hoe zit het met het binnenvallend licht en de mogelijkheden om te verduisteren en hoe luid klinkt het geluid van een kunstwerk, is dat te horen in het atrium, veroorzaakt het overlast of is het juist aangenaam? En bovenal, hoe bieden we een gelaagd aansprekend programma waarbij de bezoeker zich betrokken voelt, kan participeren en terug wil komen? Met andere woorden, hoe maken we het publiek deelgenoot van het museum en hoe wordt het museum deelgenoot van het publiek? Nu het depot geopend is, wordt een aantal in vorige jaren opgezette (educatie)programma's in de stad afgebouwd. Het tentoonstellingsprogramma Boijmans bij de Buren, dat tot zeer succesvolle samenwerkingen met buurinstellingen heeft geleid, wordt afgerond, maar smaakt naar meer.

Boijmans in Transit

Boijmans in Transit is het programma ter overbrugging van de renovatieperiode van het museum en bestaat uit drie fasen. De eerste fase waarin het museum geen plek had voor presentaties en in Rotterdam-Zuid een luisterpost werd ingericht, liep tot de opening van het depot in najaar 2021. Daarmee brak de tweede fase aan, het museum heeft weer mogelijkheid om zelf presentaties met de collectie te tonen. De locatie op Zuid krijgt meer vastigheid met extra lokalen waar programma gemaakt kan gaan worden. De derde fase zal aanbreken

bij de volgende cultuurplanperiode vanaf 2025, wanneer we toewerken naar de heropening van het museumgebouw.

Depot

Het depot is een museumgebouw dat aan de bestaande museumgebouwen is toegevoegd. Presentaties in het depot hebben een ander karakter dan de tentoonstellingen in het museum, hier gaat het niet om kunsthistorische ordening naar thema, periode of stijl, maar om de verhalen die achter de individuele stukken verscholen zitten. Een nieuwe ervaring voor tentoonstellingsmakers is dat de presentaties niet onafhankelijk van elkaar bestaan en beleefd worden, maar dat alles op elkaar reageert en het bezoek aan het depot één grote totaalervaring is. Bezoekers kunnen rondleidingen bijwonen of door het gebouw dwalen en de presentaties bekijken, leren over restauratiewerkzaamheden of toevallig zien hoe topstukken onder begeleiding van art handlers door het gebouw worden verplaatst.

Presentaties

In het depot zijn dit jaar zeven presentaties te zien. In Galerie I gaan we van start met de *Hoogtepunten uit de museumcollectie*, een selectie van 14 schilderijen uit de vijftiende tot twintigste eeuw, van Van Eyck tot Basquiat. Deze werken worden gepresenteerd op transparante sokkels naar het bestaande ontwerp van de architect Lina Bo Bardi. Bezoekers kunnen om de werken heen lopen en zo de voor- en achterkant van de schilderijen bekijken. Op dezelfde verdieping in een nog leeg compartiment dat in de toekomst verhuurd zal worden, opent de presentatie *Getekende herinneringen van Albert J. Elen*, met een selectie werken die verworven zijn door oud-conservator Tekeningen en prenten Albert J. Elen. In de zomer is in Galerie II het in 2020 verworven *Bunkhouse* van Paul McCarthy te zien. De installatie wordt opgebouwd, onderzocht en weer ingepakt. Het publiek kan dit hele proces volgen en de medewerkers zijn beschikbaar om vragen te beantwoorden. Na de zomer start het project *Unpacking Boijmans* met een presentatie waarin onderzoek wordt gedaan naar sporen van het koloniale verleden in de collectie van het museum. Bezoekers kunnen meedenken, suggesties geven en kennis delen. In reactie daarop is Kevin Osepa uitgenodigd een interventie te plegen en toont in de filmruimte zijn film *La Última Ascensión* (2022), waarmee hij een Gouden Kalf won. In het najaar volgt in Galerie II *Piranesi op papier*, een op het eerste gezicht klassiek ogende tentoonstelling maar in werkelijkheid het resultaat van een diepgaand onderzoek naar de prenten en prentenboeken van Piranesi, in het bijzonder de watermerken in het papier. Hiervoor is een interactieve gedigitaliseerde kaart van Rome ontwikkeld en de online bestandscatalogus is digitaal te bekijken. En niet te vergeten zijn de 13 levensgrote vitrines in het atrium gevuld met een steeds wisselende selectie van kunstwerken. Deze inrichting is permanent in verandering. De veelheid van de vitrines en objecten, en de steeds wisselende aanzichten per verdieping zorgen voor een totaalervaring bij de bezoeker: het geheel is meer dan de som der delen. In de loop van dit eerste openingsjaar is een aantal nog lege ruimtes en muren in gebruik genomen voor het tonen van kunstwerken en het vertellen van verhalen.
Dankzij de objecten die continu in beweging zijn, de werkzaamheden in de restauratieateliers, het groeiende aantal video's op de schermen en het steeds nieuwe aanbod in de filmruimte blijft het gebouw van binnen als een toverbal veranderen. Het depot *leeft*.

Opbouw en registratie van *Bunkhouse* van Paul McCarthy in galerie II van Depot Boijmans Van Beuningen, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling *Piranesi op papier* in galerie II van Depot Boijmans Van Beuningen, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling *Hoogtepunten uit de museumcollectie* in galerie I van Depot Boijmans Van Beuningen, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling *Hoogtepunten uit de museumcollectie* in galerie I van Depot Boijmans Van Beuningen, foto Lotte Stekelenburg

Winti-priesteres Marian Markelo, muze en opdrachtgever van kunstenaar Boris van Berkum, wijdt de door het museum aangekochte *Kabra Blauw* vaas in, foto Aad Hoogendoorn

Performance van Ton Zwerver tijdens het afscheid van Sjarel Ex op 30 september, foto Aad Hoogendoorn

Open Huis ter ere van afscheid Sjarel Ex

Op 30 september neemt directeur Sjarel Ex afscheid van het museum. Hij wordt geëerd met een geheel in zijn geest georganiseerde open dag in het depot met een caleidoscopisch programma. Het wordt een middag met live performances van Anne Vegter en Mehmet Polat, Ton Zwerver, Peter Somuah, en een door kunstenaar Sarkis bedachte afscheidsceremonie. Er zijn verschillende kunstwerken als schenkingen aan de collectie van het museum toegevoegd. Ook werd het werk *Cinquante Fifty (Installation for a Parking Lot)* (2000) van Pipilotti Rist vertoond, een geschenk van verzamelaar en vriend Han Nefkens.

Family of Objects

Family of Objects is een tweeënhalf jaar durend onderzoeksprogramma in het depot, waarbij de collectie in co-creatie met het publiek wordt onderzocht in termen van familierelaties. Het bestaat uit vijf fases met verschillende thema's. In fase 1 en 2 staat het introduceren en presenteren van Maya – een keramisch object van Erna Aaltonen – centraal en wordt voor Maya een partner gezocht. Het project vindt plaats op verschillende plekken in het depot en bezoekers kunnen participeren in de zoektocht. Doel van dit project is om te komen tot nieuwe inzichten over co-creatie bij het maken van presentaties.

Boijmans bij de Buren

Boijmans bij de Buren is de samenwerking met zeven buurmusea en het Erasmus MC, mogelijk gemaakt door Stichting Droom en Daad. Het project is begonnen in 2019, het jaar dat het museumgebouw sloot, en eindigt in 2022. De deelnemende instellingen waren Kunsthal, Stedelijk Museum Schiedam, Chabot Museum, Belasting & Douane Museum, Wereldmuseum, Museum Rotterdam, Maritiem Museum en Erasmus MC. Elk museum heeft een eigen tentoonstelling ontwikkeld met bekende en minder bekende stukken uit de collectie van Museum Boijmans Van Beuningen. Hierdoor blijft de verzameling niet alleen zichtbaar maar worden de werken ook vanuit nieuwe invalshoeken gepresenteerd en verbanden gelegd met de collecties van de deelnemende musea. De marketing- en communicatiecampagne is collectief opgezet en wordt aangestuurd vanuit Museum Boijmans Van Beuningen, in samenwerking met Stichting Droom en Daad. De start- en einddata van verschillende tentoonstellingen in de reeks verschuiven een aantal keer als gevolg van de coronapandemie.
In 2022 zijn nog enkele tentoonstellingen te zien: *Remix Rotterdam. Boijmans x Wereldmuseum* in het Wereldmuseum, waar de collecties van beide musea samensmelten tot een transitorisch en transcultureel geheel, *Mensbeelden – Kracht & Kwetsbaarheid* in het Erasmus MC, met enkele hoogtepunten uit de beeldenverzameling van het museum en *Maritieme Meesterwerken* in het Maritiem Museum, met de allermooiste maritieme werken uit beide collecties. De technische dienst van Museum Boijmans Van Beuningen zorgt bij deze tentoonstellingen voor de installatie en de-installatie van de werken uit de eigen museumcollectie.

Zie voor een volledig overzicht van de presentaties bijlage C.

Museumnacht010

Het museum is aanjager en penvoerder van de jaarlijkse manifestatie Museumnacht010 die traditiegetrouw in maart plaatsvindt. Door

corona is er twee jaar geen Museumnacht mogelijk geweest. Om niet nog een heel jaar over te slaan wordt in de zomer van 2022 een tusseneditie georganiseerd. 42 musea en andere kunst- en presentatie-instellingen doen mee. Het aantal verkochte passe-partouts valt wat tegen ten opzichte van eerdere edities, maar de deelnemers zijn vooral blij dat de maatschappij weer open is en festivals weer mogelijk zijn. Het museum doet mee met een programma in het depot en in Zuid.

Tentoonstellingsgeschiedenis

De transitperiode van het museum wordt ook gebruikt om terug te kijken op de tentoonstellingsgeschiedenis. Door in brede zin te documenteren en evalueren worden inzichten verkregen die zijn in te zetten voor het toekomstige tentoonstellingsprogramma in het vernieuwde museum. Het meerjarige project is onderverdeeld in deelonderzoeken. Gezamenlijk zullen ze een overzicht en interpretatie bieden van de ruim 170 jaar tentoonstellingsgeschiedenis van het museum. De deelonderzoeken worden uitgevoerd door studenten van onder andere de masteropleiding Curating Arts & Cultures (VU/UvA), die een jaar lang stage lopen. Dit jaar wordt het derde deelonderzoek afgerond, naar de tentoonstellingen in de Bodonzaal in de periode 1972-2005, waarbij de focus ligt op de tentoonstellingen in de jaren tachtig en negentig van de gastcuratoren Harald Szeemann, *A-historische klanken* (1988); Peter Greenaway, *The Physical Self* (1991); Robert Wilson, *Portrait, Still Life, Landscape* (1993); Hans Haacke, *Boven: ter inzage* (1996) en Hubert Damisch *MOVES: Schaken en kaarten met het museum* (1997). Uiteindelijk is het doel om de resultaten digitaal te ontsluiten op de website van het museum.

Presentatie-elementen

Er is een begin gemaakt met de ontwikkeling van nieuwe presentatie-elementen zoals sokkels, vitrines en ophangsystemen, in samenwerking met ontwerper Phil Procter en Studio Ossidiana. Hiermee bouwt het museum een assortiment aan presentatiemiddelen op dat past bij de architectuur van het depot. Deze ontwerpen zijn jarenlang inzetbaar en brengen een duurzamere manier van werken met zich mee. De eerste resultaten hiervan zijn te zien in de presentaties *Unpacking Boijmans* en *Piranesi op papier*.

Werkplaats en depot

De technische dienst huist sinds de start van de museumrenovatie in de externe werkplaats De Achtertuin. Dit is een cultureel bedrijfsverzamelgebouw aan de Oostzeedijk in Kralingen. Hier worden meubels en tentoonstellingsdisplays gemaakt voor de algemene inrichting van het depot, voor presentaties en voor de inrichting van Zuid.

Ingerichte vitrines in het atrium van Depot Boijmans Van Beuningen, foto Aad Hoogendoorn

Educatie en publieks-begeleiding

Hoofd: Yoeri Meessen

- 61.447 bezoekers nemen deel aan een instaprondleiding in het depot
- 11.065 leerlingen en studenten nemen deel aan onderwijsprojecten
- 1.207 kinderen in Rotterdam krijgen les in de klas van een Boijmans cultuurcoach
- Start Rotterdams platform voor sociale en fysieke toegankelijkheid in musea
- Depot-app wint prestigieuze Webby Award

Met een uitgebreid aanbod op het gebied van educatie en publieksbegeleiding brengt Museum Boijmans Van Beuningen kinderen, scholieren, studenten en volwassenen op stimulerende, toegankelijke en verdiepende wijze in dialoog met kunst en erfgoed. Interactie en actieve deelname zijn kern-begrippen bij alle educatieve activiteiten en projecten. Onze programma's vinden plaats in Depot Boijmans Van Beuningen, bij Zuid. Boijmans Van Beuningen én op scholen door heel Rotterdam. De afdeling bestaat uit twaalf medewerkers, dertien depotgidsen (samen 11,22 fte) en daarnaast is een vaste poule van zes cultuurcoaches en drieën-dertig kunstdocenten freelance aan de afdeling verbonden.

Onderwijs

Primair en voortgezet onderwijs

Voor alle niveaus binnen het primair en voortgezet onderwijs is een depotprogramma ontwikkeld. De beperkende maatregelen in verband met de lockdown vergen wederom veel flexibiliteit van het team en van docenten, maar desalniettemin bieden we voor 5.192 leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs een programma in of over het depot. Vanaf januari breidt het cultuurcoach-project uit met de toevoeging van Accent Praktijkonderwijs Hoogvliet naar zes scholen binnen het primair- en voortgezet onderwijs. Ook wordt in 2022 de samenwerking met de Auris Dr. M. Polanoschool concreet. Deze samenwerking maakt onderdeel uit van een vierjarige project KunstPakt rondom culturele vorming en burgerschap voor leerlingen met een auditieve beperking. Daarnaast werken we in een KunstPakt-project met Wolfert Dalton en Mytylschool De Brug aan hoe kunst en cultuur hand in hand kan gaan met diversiteit en sociale rechtvaardigheid.

Mbo

Sinds 2021 hebben we een cultuurcoach bij de opleiding Maatschappelijke zorg op het Zadkine die zich richt op de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de studenten door middel van kunst en cultuur. Sinds 2022 is ook het mbo-programma 'van KIJKEN naar ZIEN' weer terug, nu aangepast aan de depotomgeving. In Zuid. start in september een samenwerking met Zadkine Startcollege. In totaal volgen 836 mbo-studenten een onderwijsprogramma in het depot. Met zowel Albeda als Zadkine voeren we gesprekken over hoe we jongeren kunnen interesseren voor beroepen in de museumsector en hoe we kunnen bijdragen in de opleiding daarvoor. Zo wordt gewerkt aan een keuzedeel voor beveiliging in een

museum en onderzoeken we de mogelijkheden voor scholing op gebied van collectiebeheer.

Hbo/wo

In 2022 ontvangen we circa 900 studenten geneeskunde en circa 100 studenten klinische technologie van de Erasmus Universiteit, die in het kader van het vak klinisch redeneren het programma 'De kunst van het kijken' volgen. Het programma is al sinds 2016 een vast onderdeel van het curriculum voor tweedejaars geneeskunde-studenten van de Erasmus Universiteit, maar vanwege de renovatie van het museumgebouw konden we de studenten vorig collegejaar niet live ontvangen. Daarom volgen in 2022 ook de derdejaars dit programma.

Docentendagen

Op 5 oktober organiseert het museum in samenwerking met Het Nieuwe Instituut en de Kunsthal een docentenmiddag. 96 docenten melden zich aan voor een van de deelsessies in het depot.

Activiteiten

In 2022 kunnen publieksactiviteiten plaatsvinden onder steeds minder coronamaatregelen. Na jaren van beperkingen zijn er weer grootschalige evenementen mogelijk zoals de Museumnacht, waaraan we zowel met Zuid. als het depot deelnemen. We kunnen nieuwe vormen van publieksactiviteiten uitproberen, zoals een theatervoorstelling in het atrium van het depot waarbij het publiek op de trappen zit. Daarnaast blijven we ons richten op de verdere ontwikkeling van activiteiten op het gebied van toegankelijkheid samen met onze doelgroepen.

Programma in het depot

In dit openingsjaar van het depot, merken we dat het publiek op zoek is naar verdieping en graag deelneemt aan activiteiten: 4.903 personen namen in 2022 deel aan een activiteit.
Boijmans Backstage is een wekelijkse serie rondleidingen door medewerkers. Zij vertellen over hun vakgebied, geven het publiek een extra kijkje achter de schermen en het publiek kan met ze in gesprek. Zo vertellen conservatoren over hoogtepunten binnen een actueel onderzoek, of halen een bijzondere tekening uit een depot. Art handlers geven een kijkje in de inpakruimte of het truckdock en registrars vertellen hoe een presentatie in een vitrine tot stand komt. Het publiek kan vooraf reserveren of op de dag zelf aansluiten.

We organiseren vijf inloopworkshops over kunst inpakken. Art handlers laten het zorgvuldige inpakproces zien, voorafgaand aan een transport. Daarna gaan bezoekers zelf aan de slag. De workshops zijn populair onder zowel bezoekers die hier speciaal voor naar het depot komen omdat ze zelf kunst maken of verzamelen als onder bezoekers die de workshop per toeval tegenkomen tijdens hun depotbezoek.

In de voorjaars-, zomer- (in het kader van Jeugdvakantiepaspoort) en kerstvakantie organiseren we in het educatieatelier een serie inloopworkshops in het kader van het project *Family of Objects*. Deelnemers overdenken de collectie als een grote familie en dichten karaktereigenschappen toe aan ieder kunstwerk. In de zomer geeft illustrator Yara Ruby een serie workshops, waarbij deelnemers aspecten van verschillende objecten en menselijke eigenschappen samenvoegen tot een zelfverzonnen portret. Tijdens de kerstvakantie vullen deelnemers,

Gids Dietrich geeft een instaprondleiding, foto Aad Hoogendoorn

Gidsen Thomas, Vera en Femke in Depot Boijmans Van Beuningen, foto Aad Hoogendoorn

jong en oud, zelf een depot met objecten en verhalen.

De Museumnacht010 vindt dit jaar voor het eerst aan het begin van de zomer plaats. Het depot wordt gevuld met optredens en performances. Op het dak zijn dansoptredens van SKVR Dansmakers en Amenti Movement, het atrium wordt gevuld met livemuziek op viool, cello en altviool. Er is een datingshow voor objecten in het kader van *Family of Objects* en door het hele gebouw gaan depotgidsen, kunstdocenten en medewerkers met het publiek in gesprek.

Met het oog op vernieuwende publieksprogrammering zoekt het museum de samenwerking op met verschillende partners. Op 16 en 17 december strijkt het Lab op Pad neer in het depot. Twee dagen lang zijn onderzoekers van het Rijkserfgoedlaboratorium aanwezig met hun apparatuur en doen onderzoek naar collectiestukken van Museum Boijmans Van Beuningen en andere musea uit de regio. De voorstelling *Tula* van de Rotterdamse storyteller Archell Thompson gaat in het depot in première. De voorstelling verhaalt over de gelijknamige achttiende-eeuwse Curaçaose vrijheidsstrijder en leider van de grote opstand van de tot slaaf gemaakten op 17 augustus 1795, die hem zijn leven kostte. De voorstelling vindt plaats in het depot naar aanleiding van de onderzoekspresentatie *Unpacking Boijmans* over het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam en de sporen daarvan in de museumcollectie.

Toegankelijkheid

In 2022 zetten we flinke stappen op het gebied van sociale en fysieke toegankelijkheid. We richten een platform op voor culturele instellingen in Rotterdam, met als doel het delen van kennis over toegankelijkheid. Maritiem Museum Rotterdam, Belasting- en Douanemuseum, Kunsthal, Nederlands Fotomuseum en Wereldmuseum Rotterdam nemen hieraan deel als de kerngroep. Samen programmeren we vier kennissessies met thema's als sociale toegankelijkheid, toegankelijk schrijven en toegankelijke tentoonstellingen. De kennissessies vinden plaats in het depot en worden bezocht door collega's van musea en andere culturele instellingen in Rotterdam. De kerngroep komt dit jaar acht keer bij elkaar.

Het depot sluit zich aan bij Sunflower Keycord van Stichting Hidden Dissabilities. We spreken af dat er altijd een publieksmedewerker aanwezig is, herkenbaar aan een groen lintje met zonnebloemen, die getraind is in het helpen van mensen met een verborgen beperking. We organiseren een bewustwordingssessie voor onze publieksmedewerkers, waarbij zij samen met ervaringsdeskundigen ervaren hoe het is om het depot te bezoeken met een beperking en op wat voor manieren je mensen het beste kunt aanspreken en helpen.

Het programma Ongezien Boijmans, voor mensen met een visuele beperking, vindt in het voorjaar twee keer plaats in het Maritiem Museum, bij de tentoonstelling *Maritieme Meesterwerken*. Het programma wordt in de zomer en het najaar doorontwikkeld en getest in het depot en staat klaar om begin 2023 gelanceerd te worden voor publiek. Stichting Kubus heeft als doel cultuur toegankelijker te maken voor blinden en slechtzienden en gaat met ons in gesprek over manieren om het depot toegankelijker te maken voor deze doelgroep. De resultaten worden direct verwerkt in de nieuwe Ongezien Boijmans-rondleidingen. In de zomer organiseren we een opleiding van twee dagen, waarin rondleiders opgeleid

Rondleiding Boijmans met gebaren door Kirsten de Ven, foto Tomas Mutsaers

worden tot Ongezien rondleider. Graag willen we deze kennis delen en bieden daarom plaats aan andere instellingen. Aan de opleiding nemen onder meer medewerkers van het Nederlands Fotomuseum en het Belasting- en Douanemuseum deel.

De rondleiding Boijmans met Gebaren, voor mensen die de Nederlandse Gebarentaal beheersen, vindt vanaf de zomer maandelijks plaats in het depot. Om ook het overige publiek bekender te maken met gebaren, worden twee keer per maand instaprondleidingen gegeven met gebaren en een schrijftolk of stemtolk. Ter promotie van deze rondleidingen is een video met gebaren ontwikkeld.

Publiekswerking in het depot

Een (instap)rondleiding of een ander publieksprogramma is een essentieel onderdeel van het depotbezoek. Niet alleen krijg je hierbij toegang tot een van de depotcompartimenten, maar ook een introductie over *hoe* je het gebouw kan bezoeken.
Deze rondleidingen en programma's worden begeleid door een team van depotgidsen en kunstdocenten. Gidsen verzorgen alle instaprondleidingen, terwijl docenten onderwijs en groepsbezoeken begeleiden.

Kunsteducatie als vak

2022 is het jaar dat dertien depotgidsen een geheel nieuwe manier van werken hebben ontwikkeld. Gidsen zijn verantwoordelijk voor negentien instaprondleidingen per dag, en deze functie is geheel nieuw opgezet specifiek voor het depot. Uitgangspunt voor het team is om bezoekers op een zo toegankelijk mogelijke manier welkom te heten om het depot een zo open mogelijk karakter te geven. De functie 'depotgids' is echt gevormd door de ervaringen van deze groep die met enorm veel enthousiasme en liefde voor kunst en de bezoeker gestart zijn. In 2022

Onthulling van collectiestuk Maya tijdens de aftrap van *Family of Objects* in aanwezigheid van leerlingen van de Mariaschool, foto Aad Hoogendoorn

hebben 65.838 bezoekers deelgenomen aan een instaprondleiding in het depot. Met dank aan: Aïcha, Amira, Anne, Bianca, Charlene, Dietrich, Ennur, Dilara, Eva, Femke, Gauri, Jill, Marija, Mumtaz, Paul, Robin, Sabine, Sytze, Thomas, Vera en Yein.

Ook een groep van 33 kunstdocenten is de uitdaging aangegaan om hun vak van kunsteducatie verder te ontwikkelen binnen het depot. Er zijn duidelijke inhoudelijke verschillen en uitdagingen ten opzichte van werken in het museum. De werkzaamheden van museummedewerkers in het depot zijn de inhoud van het educatieprogramma, maar dat kan ook invloed hebben op de praktische organisatie. Dankzij de inzet van onze kunstdocenten hebben we ook in 2022 innovatieve en kwalitatieve kunsteducatie kunnen bieden aan scholen en groepen.
Met dank aan: Alexandra, Barbara, Bram, Camille, Chrisje, Değişim, Emmelie, Emily, Esta, Fabienne, Femke, Fleur, Floor, Hannah, Ingrid, Jos, Kachiri, Kirsten, Leonie, Lies, Lisa M., Lisa D., Malou, Marcel, Madeleine, Mirjam, Monica, Nikki, Peter, Roxane, Tessa, Tjy en Vera.

Publieksbegeleiding in het depot

In het eerste jaar van het openbaar toegankelijke depot hebben we kunnen ervaren hoe de wayfinding en publieksbegeleiding in de praktijk werkt. De doorlopende publieksbegeleiding is grotendeels digitaal, met korte videoclips op touchscreens over algemene (werk)processen en de speciaal ontwikkelde depot-app, die alle informatie biedt die in een museum op titelkaartjes te vinden is. Met de app hebben bezoekers van het depot de collectie altijd op zak. Deze app is door de vakjury van de International Academy of Digital Arts and Sciences bekroond met een Webby Award en won de juryprijs in de categorie Apps and Software: Art, Culture and Events 2022, een internationale onderscheiding als de beste app ter promotie en verbetering van de ervaring van kunst, events en culturele instellingen.
Dit jaar is de app op een aantal punten verbeterd. Voorheen kreeg de bezoeker een open vraag om tot reflectie en discussie aan te zetten. Het museum had echter geen inzicht in deze antwoorden en discussies. In 2022 heeft de app nieuwe functies gekregen gericht op interactie met de gebruiker. Deze kan nu een kunstwerk waarderen (rating) en taggen (response). Bovendien biedt de app de mogelijkheid om vragen aan museummedewerkers te stellen. Dankzij de app wordt deze mogelijkheid door een breder scala aan mensen benut, van professionals tot scholieren en van verzamelaars tot erfgenamen. In 2022 zijn meer dan 550 vragen beantwoord. Het aantal verhalen in de app is in 2022 bijna verdubbeld tot 200. Daarnaast is het aantal video's op de touchscreens uitgebreid van drie naar elf.

Bij tijdelijke presentaties streven we altijd naar input van bezoekers om te leren van de reacties. Met name bij de presentaties *Hoogtepunten uit de museumcollectie* en *Unpacking Boijmans* is ingezet op participatie. Dit laatste project was al voorafgaand aan de tentoonstelling publiek toegankelijk, waarbij externe onderzoekers, groepen uit het hoger onderwijs en bezoekers reageerden op het nog lopende onderzoek. Het project bevestigt de meerwaarde van volledige transparantie.
Het doorlopende publieksprogramma *Family of Objects* (maart 2022-oktober 2024) is volledig gericht op participatie. Met een kunstvoorwerp uit de collectie als beginpunt realiseren kleine groepen partners én het brede publiek samen een familie van objecten uit de museumcollectie. Zo ontstaan nieuwe relaties tussen en verhalen over de kunstwerken. Deze gaan niet uit van traditionele kunsthistorische verbanden maar creëren juist ongekende structuren.

Samenwerkingspartners

- KBS Mariaschool
- OBS Nelson Mandela
- OBS Blijvliet
- Savorin Lohmanschool
- Bogermanschool
- Digital Playground
- Willem van Oranjeschool
- Auris Dr. M. Polanoschool
- Montfort College
- Melanchthon Wilgenplaslaan
- Zadkine Startcollege
- Zadkine opleiding Maatschappelijke zorg
- Willem de Kooning Academie
- Welzijnsorganisatie Humanitas
- Wereldmuseum
- Digital Playground
- Erasmus Universiteit
- Het Nieuwe Instituut
- Kunsthal Rotterdam
- Kinderatelier Kleinkunst
- Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR)
- Laurenskerk Rotterdam
- Stichting Ikbenwij
- Scapino Ballet Rotterdam
- Belasting- en Douanemuseum
- Nederlands Fotomuseum
- Hidden Dissabilities
- Stichting Kubus
- Rijksdienst Cultureel Erfgoed
- Laurensberaad

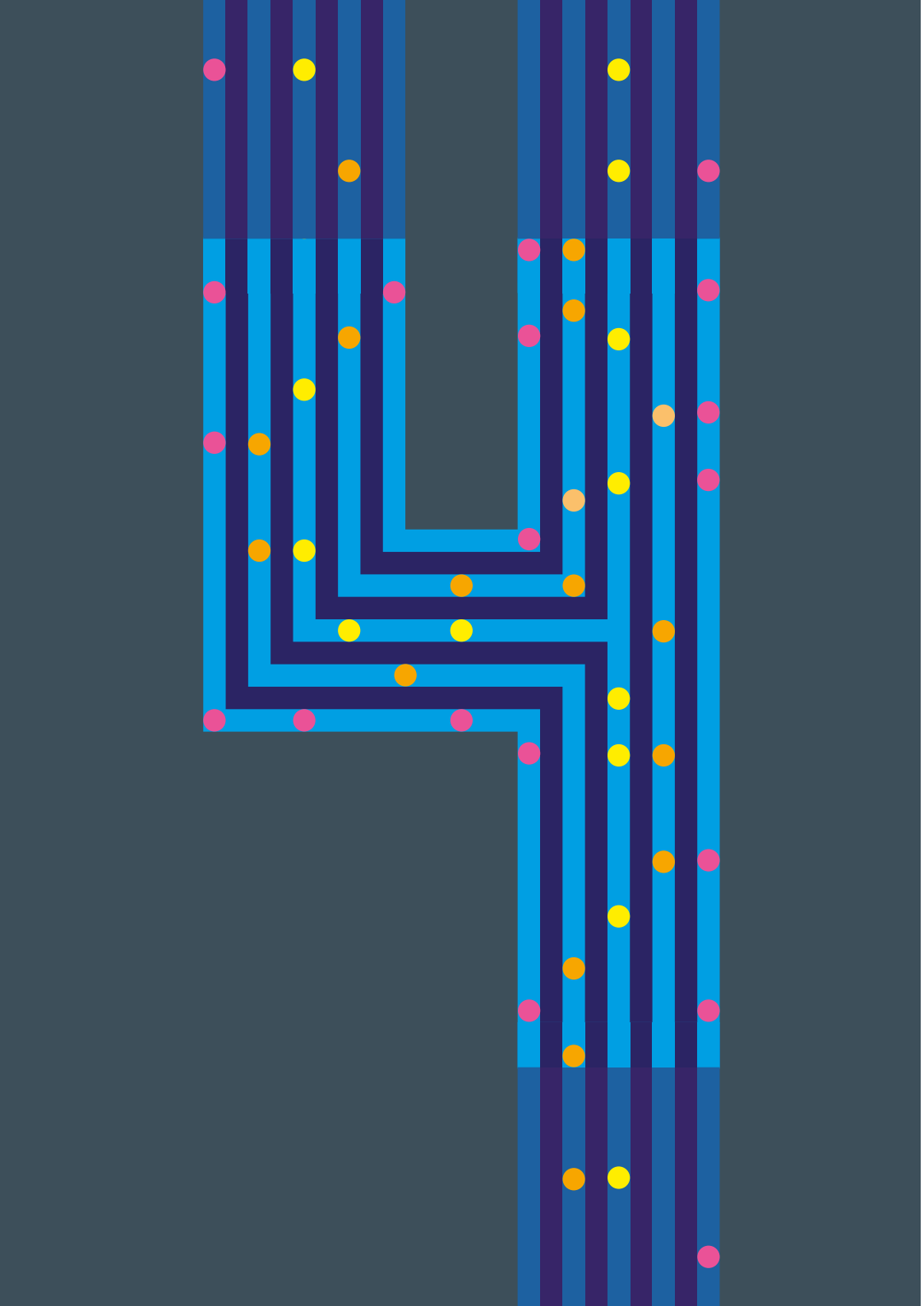

Zuid. Boijmans Van Beuningen

Hoofd: Yoeri Meessen

- Boijmans Hillevliet wordt Zuid. Boijmans Van Beuningen
- Het museum, de wijk en leren komen op unieke wijze bijeen
- *Commissions* bieden kansen voor talentontwikkeling
- Artistiek onderzoek brengt museum en stad dichter bij elkaar
- Kinderburgemeester opent de Kunstwerkplaats

Sinds 2020 werkt Museum Boijmans Van Beuningen op Zuid in een voormalige technische school aan de Hillevliet aan een nieuw hybride museaal concept. Dit doen we samen met partners uit de culturele sector, het maatschappelijke veld en het onderwijs. Op Zuid combineren we kunst en erfgoed met talentontwikkeling en leren. Wat startte als 'luisterpost' is inmiddels uitgegroeid tot een volwaardige Boijmanslocatie. Met de aanpassing van de naam van 'Hillevliet' naar 'Zuid.' brengen we dit initiatief in lijn binnen de familie van merken: Museum Boijmans Van Beuningen, Depot Boijmans Van Beuningen en Zuid. Boijmans Van Beuningen. Op het vlak van programmering zetten we de lessen uit de luisterpostfase voort in een vernieuwde drieledige, integrale aanpak: Museum als ontmoeting, Museummuren rekbaar en Museum als werkplaats.

Museum als ontmoeting

Zuid. biedt een kunstenaarsresidentie, tentoonstellingsruimte en ontmoetingsplek ineen. We openen onze deuren en maken programma met en voor de kunstenaars, bewoners, makers, curatoren en bewoners uit de buurt, waarbij we hedendaagse kunst en vormgeving, de museumcollectie en nieuwe verhalen met elkaar verbinden.
De basis van dit programma is een serie *commissions*; kunstopdrachten gericht op co-creatie en participatie. In 2022 presenteren we de volgende *commissions* in Zuid.

Priscila Fernandes - Idleness' Owl

De artistieke praktijk van Priscila Fernandes bestaat uit een doorlopend onderzoek naar onderwijs, spel en de dialectiek van werk en vrije tijd. Samen met Edward Clydesdale Thomson is ze afdelingshoofd van BEAR (Base for Experiment Art and Research) aan ArtEZ in Arnhem. In 2022 is Fernandes gevraagd om haar publicatie *Idleness' Owl* gemaakt in opdracht voor het museum te vertonen en activeren in Zuid. Het boek verhaalt over een uil die in het depot leeft en wiens honger enkel gestild kan worden door kunst. In Zuid. presenteert Fernandes de originele wasschilderijen die zijn afgebeeld in de publicatie. Daarnaast is onder meer een workshop ontwikkeld voor onderwijsgroepen, een speculatieve masterclass voor Art Mediators georganiseerd en zijn performances vertoond.

Gianni Antonia - ??? / 3 Question Marks, Each Inside A Frame

In drie hoofdstukken begeleidt trainee conservator educatie Gianni Antonia artistiek onderzoek naar de identiteit van Rotterdam-Zuid, door dit stadsdeel te benaderen als geografisch en beeldend kader. Geïnspireerd op films uit de museumcollectie van Steve

De vormenverzamelaar tijdens een workshop in het kader van Jeugdvakantiepaspoort, foto Aad Hoogendoorn

McQueen, Bruce Nauman en Ryan Gander, deelden drie makers hun reflecties op Rotterdam-Zuid. Wijnand Groenen deelde zijn opvattingen over de sloop van de tweebosbuurt; Marlou Fernanda haar ervaringen met betrekking tot het opgroeien als vrouwelijke kunstenaar van kleur in Rotterdam-Zuid en Kenny Gomes zijn frustraties betreffende de gentrificatie en huisvesting in de stad.

Pris Roos – Hoffie

Pris Roos is kunstenaar, curator, onderzoeker en verhalenverteller. In haar werk reflecteert ze op thema's als identiteit, migratie en herinnering. In Zuid. werkt Roos aan het project 'Hoffie', dat bestaat uit een kinderbibliotheek en een serie portretten. Vanuit een gemis in haar eigen jeugd is Roos samen met Gyonne Goedhoop, Hannah Jacques en Judith Leijdekkers op zoek naar de (kinder)boeken die zij graag hadden willen lezen toen zij jong waren, boeken die gaan over thema's als gender, identiteit, seksualiteit, duurzaamheid en cultuur. Een tweede deel van het project bestond uit drie portretten gemaakt door Roos in samenwerking met filmmaker Mel Opti en spoken word-artiest Carina Fernandes.

Latisha Sparks - Many and The Same

Deze zomer is een open call uitgezet voor projectvoorstellen van lokale en internationale makers. Uiteindelijk heeft een selectiecommissie uit meer dan vijftig inzendingen het project *Many and The Same* van Latisha Sparks gekozen. De Australische danseres werkte hiervoor samen met Raz van Isac en Zuzanna Klimkiewicz. Sparks en haar team ontwierpen een ruimte die enkel geactiveerd kon worden door minimaal twee personen. Twee (of meer) bezoekers konden elk via een andere ingang met elkaar in conversatie door beweging of dans. Daarnaast organiseerde Sparks een bewegingsworkshop voor diverse groepen.

Museummuren rekbaar

Om de muren van het museum daadwerkelijk rekbaar te maken en zodoende te leren andere verhalen te vertellen, was 'luisteren' een belangrijke les uit de eerste fase van Zuid. Naast een programma van presentaties en workshops op locatie stellen we daarom ook jaarlijks drie fellowships ter beschikking aan makers, kunstenaars en andere professionals die onderzoeken hoe nieuwe verbanden tussen kunst, erfgoed en lokale gemeenschappen tot stand komen. De fellows in 2022 zijn:

Alona van Rosmalen

Alona van Rosmalen is kunstenaar, docent en moeder. In 2019 won ze de Drempelprijs in Social Practice van de Willem de Kooning Academie. In het kader van haar fellowship onderzoekt Van Rosmalen de rol en positie van moeders in de kunstwereld, in het bijzonder vrouwen van kleur. Ze verdiept zich in de verschillende kanten van moederschap, bevraagt welk geïdealiseerd beeld er bestaat en welk effect dit heeft op vrouwen van kleur.

Pip Passchier

Kunstenaar Pip Passchier is op zoek naar manieren van intuïtief werken. Ze vermengt spel met kunst en laat zich inspireren door kinderen. Voor haar fellowship heeft Passchier op een beeldende manier onderzocht hoe we naar Rotterdam-Zuid kunnen kijken door de ogen van kinderen. In de zomervakantie was Passchier met de vormenverzamelaar, een mobiel atelier, iedere woensdag aanwezig rondom het gebouw voor een workshop in het kader van Jeugdvakantiepaspoort. De tekeningen die

Passchier heeft gemaakt met de kinderen die ze in de buurt tegenkomt vormen de basis voor een expositie bij Zuid. en dienen als inspiratie voor een sculptuur die Passchier ontwikkelt.

Mar Muñoz Aparici

Mar Muñoz Aparici is onderzoeker aan de TU in Delft en is met haar eigen bureau lamardebe deel van het Europese CA2RE+ netwerk. In haar onderzoek richt Aparici zich op het concept van 'liminality' waarbij de overgang van binnen naar buiten onderzocht wordt, voornamelijk bij culturele instellingen. In 2022 is zij op zoek gegaan naar 'drempels' binnen en buiten de oude Technische School. Dit kan een fysieke drempel zijn, maar ook een taaldrempel. Naast haar academisch onderzoek bouwt Aparici tijdens de open dag van de Hillevliet in oktober ook twee glijbanen waarbij je door de ramen van het gebouw binnengleed. Onder het motto 'deuren zijn saai' was de glijbaan een groot succes bij jong en oud.

Museum als werkplaats

Vanuit het perspectief van het museum als werkveld krijgt de voormalige ambachtsschool op Hillevliet zijn rol terug als plek om te leren en te maken. We richten een werklokaal in waar kinderen en jongeren actief bij het museum worden betrokken dankzij de volgende projecten:

Kunstwerkplaats

Veel kinderen gebruiken de tijd na school om kunstles te volgen, te sporten of wat zakgeld te verdienen. In Rotterdam-Zuid is dat echter minder vanzelfsprekend en wordt deze vaak verloren doorgebracht op straat. Museum Boijmans Van Beuningen wil ervoor zorgen dat alle kinderen in Rotterdam toegang hebben tot een interessant en aantrekkelijk activiteitenprogramma. Tot de zomer geven we in Zuid. tweewekelijks Verlengde leertijdlessen aan leerlingen van scholen uit de buurt. Met het vertrek van welzijnspartner Humanitas vervalt dit programma. Daarom start Zuid. na de zomer De Kunstwerkplaats: inlooplessen op iedere woensdag- en zaterdagmiddag voor iedereen van 4 jaar en ouder. In september wordt De Kunstwerkplaats feestelijk geopend door de kinderburgemeester en een kinderraadslid uit Rotterdam-Zuid.

Startacademie

De Startacademie start in september en is ontwikkeld voor studenten van het Zadkine Startcollege. Twee dagen per week ondersteunen ze verschillende kunstenaarsprojecten en werkzaamheden in Zuid. In maart en april vindt een pilotproject plaats in het kader van de Startacademie en het project 'embassy of street', waarbij de studenten onderzoeken wat status voor hen betekent. Deze pilot komt tot stand in samenwerking met de politie Rotterdam, Zadkine Startcollege en kunstenaar en storyteller Archell Thomson. Illustrator Theresa Hartgers maakt een visueel verslag.

Samenwerkingen

Het ontwikkelen van samenwerkingen is een vaste werkvorm bij het programmeren in Zuid. Geregeld verplaatsen museummedewerkers hun bureau en werkzaamheden naar buiten en nodigen makers, buren en partners uit om te werken aan het ontwikkelen van de rol van het museum op Zuid. Theatermaker Gabby Bakker schreef *In de keukenkast van*, een theatervoorstelling geïnspireerd op het zestiende-eeuwse Tafelspel. Ontmoetingen met buurtgenoten en verhalen over hun persoonlijke bezittingen vormden de basis voor de voorstelling

Opening van De Kunstwerkplaats door de Rotterdamse kinderburgemeester en een kinderraadslid, foto Aad Hoogendoorn

Workshop tijdens de feestelijke opening van De Kunstwerkplaats, foto Aad Hoogendoorn

Fellow Alona van Rosmalen tijdens de Seizoensfinale Zuid. op 15 december, foto Mark Bolk

Commission *Idleness' Owl* van kunstenaar Priscila Fernandes, foto Michelle Piergoelam

waarin objecten een stem kregen. Met actrice Urmie Plein speelde Bakker vier voorstellingen voor de buurt.
Op uitnodiging van Zuid. geven kunstenaar Martin la Roche en curator educatie Docus van der Made een reeks workshops getiteld Sand = little stone(s), Social Practices in the Arts. De workshops zijn bedoeld voor educatoren, kunstenaars en andere geïnteresseerden die hun kennis over social practices in de kunst willen verdiepen.
In 2022 neemt Zuid. voor het eerst deel aan de Museumnacht010 met een feestelijk programma dat bestaat uit muziek van DJ's Samii & Kendra, Qu!nna en Zeus, een film-presentatie van Wijnand Groenen, spoken word door KMR en rap door Grown George. Bezoekers krijgen flitsrondleidingen langs de verschillende presentaties.
Tijdens Rotterdam Art Week presenteert Zuid. samen met onze buren binnen De Hillevliet en verschillende kunstenaars en makers een expositie over wat er allemaal wordt gemaakt binnen het gebouw. Zo kon de expertise van het museum, het presenteren van kunst, worden ingezet om ook anderen te helpen met het tonen van hun praktijk.
In de zomerperiode stellen we een van onze ruimtes open voor kunstenaars uit de buurt om hun werk te tonen. Gelijktijdig vinden in het kader van het Jeugdvakantiepaspoort workshops plaats voor Rotterdamse kinderen. Deze worden verzorgd door Pip Passchier.
Tijdens verschillende events zoals Meet-Ups en een finale presenteert Zuid. een programma vol performances, workshops en presentaties. Dit steeds in samenwerking met partners uit Zuid, zo is er een perfor-mance van de SKVR brassband en een presentatie van Tailors and Wearers een initiatief dat zich richt op het erfgoed van Afro-Surinaamse kleding en vormgeving.

Samenwerkingen:

- De Hillevliet
- SVKR
- EMI op Zuid
- Hogeschool Rotterdam
- Rotterdam Arts and Sciences Lab
- Tailors & Wearers
- Humanitas Welzijn
- Sol Welzijn
- Roffa Takkies
- IKBENWIJ
- Bureau Straatliefde
- De Rotterdamse Stadskeuken
- WETfilm
- Art Rotterdam
- Zadkine
- Willem de Kooning Academie
- TU Delft
- Erasmus University College
- RVC De Hef, ISK instroom
- De Blijvliet
- CBS De Sleutel
- SV Gio

Relatiebeheer en filantropie

Hoofd: Minke van Hooff

- 1893 mensen zijn Boijmans Vriend
- 69 jonge kunstliefhebbers zijn lid van @Boijmans
- 147 particulieren zijn begunstiger en daarmee lid van de Gezelschappen of de Kring Van Eyck
- 15 participanten dragen gezamenlijk 17 keer bij aan het Boijmans Basis Fonds
- 18 bedrijven zijn lid van de Boijmans Business Club
- 29 bedrijven zijn aangesloten bij het museum als Boijmans Corporate Member
- 896 particulieren en organisaties zijn lid van de Zodiaque Kring
- 30 subsidiënten en stichtingen dragen bij aan projecten en aankopen

Museum Boijmans Van Beuningen wordt door vele handen gedragen. Dankzij de steun van alle begunstigers kan het museum een breed publiek inspireren, door middel van tentoonstellingen bij de buren en in het buitenland, educatieve projecten, nieuwe aanwinsten en restauraties, programma's in Zuid. en presentaties in het nieuwe depot. Ook de bouw en inrichting van Depot Boijmans Van Beuningen zijn tot stand gekomen met steun van vele donateurs. Dankzij hun gezamenlijke inspanningen kunnen in 2022 maar liefst 265.000 bezoekers genieten van een unieke kunstervaring. Het museum is alle particulieren, bedrijven, fondsen en stichtingen zeer dankbaar voor hun genereuze steun, betrokkenheid en vertrouwen.

Relatiebeheer en filantropie richt zich op het optimaal onderhouden van de goede contacten van het museum en het leggen van nieuwe contacten. De afdeling (5,89 fte's) bestaat begin 2022 uit een hoofd, een ondersteunende medewerker, een relatie-manager particuliere schenkers, een relatie-manager fondsen, een relatiemanager bedrijven, een medewerker ontvangsten, een relatiemanager vrienden en begunstigers en voor de vernieuwing van het museum een relatiemanager sponsoring en partnerships.

De leden van de Fundraising Board, de ambassadeur bedrijven en het Boijmans Genootschap, bestaande uit notarissen, fiscalisten, advocaten en accountants, ondersteunen de afdeling met hun kennis, tijd en netwerk. Het museum is alle partners zeer dankbaar voor hun inzet, steun en betrokkenheid.

Hoogtepunten

Een absoluut hoogtepunt in 2022 is het in vervulling gaan van de lang gekoesterde wens om een schilderij van Joan Miró te kunnen toevoegen aan de bijzondere collectie surrealistische kunst van het museum. Dankzij de steun van Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Nationaal Fonds Kunstbezit, haar Dura Kunstfonds, haar Innorosa Fonds, haar Themafonds Moderne Kunst en de jaarlijkse bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds), Museaal Aankoopfonds, Mondriaan Fonds, Stichting

Museum Boijmans Van Beuningen, VriendenLoterij, Stichting Bevordering van Volkskracht, G.Ph. Verhagen-Stichting, Kring van Eyck, Boijmans Business Club en Boijmans Corporate Members, Stichting Elise Mathilde Fonds, Erasmusstichting en diverse particulieren is het gelukt Miró's topstuk *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)* te verwerven.

De ontwikkeling van Zuid. wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de steun van Fonds 21, het Mondriaan Fonds en Innovatielabs. Innovatielabs ondersteunt het onderzoek naar en realisatie van een nieuw museaal model dat niet alleen gaat over bezoeken, maar ook over deelnemen. Het Mondriaan Fonds steunt driemaal een residency, waarbij een kunstenaar de opdracht krijgt in co-creatie met bewoners nieuw werk te maken, waardoor hedendaagse kunst en vormgeving, de museumcollectie en nieuwe verhalen met elkaar worden verbonden. Fonds 21 draagt bij aan het gehele programma.

De presentatie *Hoogtepunten uit de museumcollectie* in galerie 1 in het depot groeit uit tot publiekslieveling. Het presentatiemodel van Lina Bo Bardi, waarbij zowel de voorkant als de achterkant van de kunstwerken zichtbaar is, is mede gefinancierd door de bijdragen uit 2021 van de leden van de Kring Van Eyck.

Na een jaar waarin vanwege de coronapandemie weinig georganiseerd kon worden, kunnen er in 2022 gelukkig weer verschillende mooie bijeenkomsten plaatsvinden. Op 7 maart organiseert het museum in samenwerking met kunstenaar Franky Sticks in Zuid. een online Doodle tekenworkshop voor relaties. Franky Sticks, illustrator en dj, is de tweede kunstenaar die in Zuid. een muurschildering heeft gemaakt in opdracht van het museum.

Op 7 april vindt het jaarlijkse Kring Van Eyck Feest plaats, de eerste keer in het depot. Tijdens dit feest danken we alle particuliere begunstigers die het museum steunen met een gift vanaf 1.000 euro per jaar. Meer dan 150 aanwezigen maken die avond in kleine groepjes een rondgang door het gebouw, waarbij conservatoren en museummedewerkers op diverse plekken verhalen vertellen over de collectie en hoe deze in het depot wordt bewaard, onderzocht en gerestaureerd.

Op 19 en 20 mei brengen we een bezoek aan kunstbeurs Art Rotterdam met zakelijke en particuliere relaties, waarbij museumgidsen een tour over de beurs verzorgen.

Het museum ontvangt de TEFAF Restauratieprijs voor Van Goghs *De populierenlaan bij Nuenen*, dit schilderij hangt gedurende de beurs in Maastricht. Op 24 juni bezoeken we daarom de opening van de kunstbeurs met een kleine groep particuliere schenkers van de Gezelschappen, waarbij Sjarel Ex vertelt over het belang van het restauratieproject en het schilderij. Op 1 juli vindt een zomerse borrel plaats voor alle particuliere en zakelijke schenkers op het dakterras van het depot.

Op 30 september neemt Sjarel Ex afscheid na 18 jaar directoraat. Het museum organiseert een caleidoscopisch programma in het depot om zijn afscheid te markeren. Han Nefkens, mecenas van het museum, en Philip van Tijn, oud-voorzitter van de Raad van Toezicht, spreken hem toe. Het museum is geraakt door de prachtige schenkingen bij deze gelegenheid.

Op 21 oktober vindt ook het Boijmans Diner voor het eerst plaats in het depot, een jaarlijks exclusief diner voor onze belangrijkste particuliere schenkers. Vanwege de recente

Presentatie van het werk van Miró met alle donateurs, foto Aad Hoogendoorn
Vlnr: mw. I. Huisman-van Baaren (Erasmusstichting), mw. J. Nauta (Stichting Elise Mathilde Fonds), dhr. A.D. Fontein (G.Ph.Verhagen-Stichting), dhr. B. Boogaerdt 't Hooft (Erasmusstichting), dhr. G.J. Janse (Vereniging Rembrandt), dhr. E. van der Lingen (Mondriaan Fonds), mw. G. Uslu (Staatsecretaris Cultuur en Media), dhr. A. Fock (Vereniging Rembrandt), mw. J.C.A.T. Frima (Stichting Bevordering van Volkskracht), dhr. K.M.T. Ex en mw. I.J. Klaassen (Museum Boijmans Van Beuningen)

Afscheidsreceptie Sjarel Ex in het depot op 30 september, foto Aad Hoogendoorn

aankoop van de Miró staat de avond in het teken van het surrealisme. Het diner vindt plaats in zaal Coert en wordt culinair verzorgd door onze eigen chef-kok Jim de Jong, die bij aanvang vertelt hoe hij zich in zijn gerechten visueel liet inspireren door surrealistische werken in de museumcollectie. Andere sprekers zijn hoofd Collectie en onderzoek Sandra Kisters en gastspreker Carel Blotkamp. Kunstwerken van André Masson en René Magritte passeren tijdens het diner 'live' de revue onder begeleiding van art handlers.

Op 15 november vindt de bijeenkomst van de Zodiaque Kring plaats. Dit is de eerste editie sinds de sluiting van het museum in 2019 en een fijn weerzien na drie jaar. Vanwege een groot aantal nieuwe schenkingen en bruiklenen over de jaren 2019-2022 is het thema van de avond het verzamelbeleid van het museum. In de verschillende depot-compartimenten vertellen conservatoren en registrars over de verhalen achter een aantal schenkingen. Vervolgens neemt Sandra Kisters de leden mee in haar verhaal over de keuzes die het museum maakt om de collectie te beheren. Oud-conservator Mienke Simon Thomas vertelt over haar onderzoek naar de collectie vormgeving die resulteerde in de Boijmans Studie *Voortschrijdend inzicht. Een biografie van de collectie vormgeving*. Ter afsluiting wordt er geborreld in Coert met muziek.

In 2022 vinden ook weer vele bijeenkomsten plaats voor de Boijmans Corporate Members en de leden van de Boijmans Business Club. Een van de eerste activiteiten in Renilde is het jaarlijkse Business Club Diner. Het diner staat in het teken van de maatschappelijke rol die we middels kunst in de stad kunnen leveren en de programma's op diverse thema's (inclusief, diversiteit, duurzaam) die daarvoor worden ontwikkeld.
Op 9 en 14 mei en op 19 december zijn er bijeenkomsten in het kader van Business Behind the Scenes. De laatste bijeenkomst is gewijd aan het educatieve programma 'De kunst van het kijken', dat in samenwerking met het Erasmus MC is ontwikkeld voor artsen in opleiding.

Op dinsdag 30 augustus vindt een inspirerend Back to Work evenement plaats voor onze zakelijke relaties op onze locatie Zuid. Boijmans Van Beuningen. Het is een avond vol creativiteit en dialoog rondom relevante thema's die actueel zijn binnen elk bedrijf. Samen is er gezocht naar eye-openers, vooruitgang en innovatieve ideeën. Het bedrijfsleven en het museum delen een vernieuwingsdrang en door met een open blik van elkaars invalshoeken en ervaringen te leren, ontstaan er waardevolle inzichten. Op 30 oktober en 6 en 13 november worden medewerkers van de leden van de Boijmans Business Club verwelkomd in het depot tijdens de medewerkersdagen.

De bijdrage van de leden van @Boijmans wordt jaarlijks gebruikt voor de verwerving van een kunstwerk van een jonge kunstenaar. In 2022 is dankzij de bijdrage het werk *Tear Gun* van Yi-Fei Chen aangekocht.

Depot Boijmans Van Beuningen

Onmisbaar in de realisatie van Depot Boijmans Van Beuningen is de steun van onze dierbare partners, sponsoren, fondsen, stichtingen en schenkers. De genereuze schenking van Stichting De Verre Bergen maakt het mogelijk om het depot voor publiek toegankelijk te maken. Wij zijn alle donateurs zeer dankbaar voor de geweldige steun. De hoofdsponsor en grondleggers van het depot, naast zij die onvermeld wensen te blijven, zijn:

Hoofdsponsor
- Stichting De Verre Bergen

Grondleggers
- VriendenLoterij
- The Asahi Shimbun
- Stichting Elise Mathilde Fonds
- Peterson en Control Union
- De heer en mevrouw Schoufour-Martin
- Piet van der Slikke en Sandra Swelheim
- Stichting Bevordering van Volkskracht namens Swart-van Essen Fonds
- Erasmusstichting
- KPN
- VSBfonds
- Jurgen en Carin Stegmann-Overzier
- G.Ph. Verhagen-Stichting
- Familie Verweij-Engelaer
- Nedspice
- Havenbedrijf Rotterdam
- Bruynzeel Storage Systems
- PwC
- RSM | Audit | Tax | Consulting

Spiegeladoptanten

Dankzij aanhoudende media-aandacht blijft er vraag naar te 'adopteren' spiegels. De in 2019 gestarte actie 'Adopteer een spiegel' loopt daarom door in 2022. Kunst- en Rotterdamliefhebbers krijgen zo de kans om een van de 1.664 spiegelende panelen van het ondertussen wereldberoemde depotgebouw te adopteren door een eenmalige schenking van 1.000 euro per stuk. Met deze schenking steunt men de activiteiten en presentaties in het depot. De schenker kan zelf een spiegel uitkiezen via de zogenaamde 'spiegelselector'. Als bewijs van adoptie ontvangen schenkers onder meer een certificaat op naam en een jaar gratis toegang tot het depot vanaf het moment van schenking. De geadopteerde spiegels worden opgedragen aan bijvoorbeeld een overleden geliefde, een verre vriend, een kleinkind of ter viering van een bijzonder jubileum. In 2020 is een eerste editie uitgegeven van het zogenaamde 'spiegelboek', waarin verhalen van spiegeladoptanten zijn gebundeld. Halverwege 2022 verschijnt een aangevulde editie, die wordt uitgedeeld of verzonden aan alle spiegeladoptanten. De publicatie is een prachtig symbool dat laat zien hoe niet alleen het museum, maar ook het depot door vele handen gedragen wordt.

In november 2022 is een actie gestart, waarbij spiegeladoptanten bij adoptie van een of meer spiegels voor het eind van het jaar een speciale depot-kerstbal cadeau krijgen. Mede door deze actie zijn in die periode 14 spiegels extra geadopteerd. Per 31 december 2022 zijn in totaal 1.097 spiegels verkocht en de mogelijkheid tot het adopteren van spiegels blijft ook in 2023 doorlopen, aangezien de gevel 1.664 spiegels telt.

Partners

Gemeente Rotterdam

Museum Boijmans Van Beuningen is een zelfstandige, gespecialiseerde organisatie, met mandaten op het terrein van exploitatie en collectiebeheer, die mede wordt gefinancierd (voor de huurlasten, de vaste lasten en een deel van de loonsom) door de gemeente Rotterdam. Daarnaast steunt de gemeente op projectbasis educatieve projecten, waardoor jaarlijks vele kinderen intensief in aanraking komen met kunst.

In 2022 draagt de gemeente Rotterdam in het bijzonder bij aan:
- Educatief project *Cultuurcoach 2022*

VriendenLoterij

Sinds 2006 wordt het museum gesteund door de loterij, die tot op heden ruim 11 miljoen euro heeft bijgedragen aan een grote verscheidenheid aan aankopen en projecten van het museum. Dit stelt het museum in staat om kunstwerken voor de collectie te verwerven en grootschalige tentoonstellingen te realiseren. Dankzij de deelnemers van de VriendenLoterij reizen dit jaar bovendien kunstwerken naar verzorgingshuizen met het project 'Topstukken on tour'. De jaarlijkse bijdrage van de VriendenLoterij is van grote waarde voor kunstaankopen. In 2022 wordt de helft van de jaarlijkse bijdrage aangewend voor aankopen. De andere helft wordt gereserveerd voor de nieuwbouw van het museumgebouw.

In 2022 draagt de VriendenLoterij bij aan:

- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*
- Aankoop Willem van Konijnenburg, *Natura Integra*
- Aankoop Herman Kruyder, *Doorvallend Licht*
- Aankoop Louis Theodorus Lehmann, *De vis*
- Aankoop Roland Penrose, *Mazout*
- Aankoop Sarkis, *2015.04. La maille et la robe Tsumori Chisato portées avec les 2 tubes en cuivre*, *Le Forgeron en masque de Sarkis en vert dans le róle KRIEGSSCHATZ*, *Accordéon avec parfum Guerlain Vol de Nuit* en *V84 - Vitrine*
- Aankoop Gertrude Pape, *Maisie to Lewis*
- Aankoop Emiel van Moerkerken, *La plus belle naiade 1947*, *Tragiek en triomf* en *Een wandeling door Parijs te Sappemeer*
- Aankoop Kurt Schwitters et al., *Merz 1: Holland Dada* en *Merz 4: Banalitäten*
- Aankoop Richard Huelsenbeck, *En avant dada: eine Geschichte des Dadaismus*

Ina Klaassen met de cheque van de VriendenLoterij, foto Aad Hoogendoorn

Particulieren

We danken iedereen zeer hartelijk die het museum in 2022 met een gift ondersteunt. De steun die we van een groeiende groep begunstigers ontvangen is voor het museum essentieel en van grote waarde. Particulieren die het museum steunen met een gift vanaf 1.000 euro treden toe tot de Kring Van Eyck, die elk jaar gezamenlijk bijdraagt aan een groot project. In 2022 draagt de Kring Van Eyck bij aan de verwerving van het schilderij *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)* van Joan Miró.

Voor particulieren die meer kunnen en willen doen, zijn er de Gezelschappen. Dit zijn vier Gezelschappen die zijn vernoemd naar de kunstenaars Bas Jan Ader (giften vanaf € 4.000 per jaar of eenmalig € 20.000), Salvador Dalí (vanaf € 10.000 per jaar of eenmalig € 50.000), Paul Cézanne (vanaf € 20.000 per jaar of eenmalig € 100.000) en Gezelschap Jheronimus Bosch (periodiek € 200.000 of eenmalig € 1.000.000). Leden van de Gezelschappen hebben het privilege om hun schenking te oormerken voor een bepaald doel, van aankopen tot onderwijsprogramma's, kostbare restauraties en wetenschappelijk onderzoek.

In 2022 spelen de ruimhartige giften van enkele Gezelschapsleden samen een cruciale rol bij de inbreng van eigen middelen in de aankoop van Miró's *Peinture-poème.*

De Gezelschapsleden van wie de giften zijn geoormerkt voor educatieprojecten, worden aangewend voor de duurzame ambities op Zuid, met als doel het museum voor meer mensen relevant te maken. Door een locatie op Zuid te betrekken, werken we dichtbij en samen met een doelgroep die het museum moeilijk weet te vinden. De financiële steun van enkele particulieren is hierbij van groot belang.

In 2022 zijn deze particulieren, naast zij die anoniem wensen te blijven, lid van de Kring Van Eyck of de Gezelschappen:

Kring Van Eyck
Familie van Ardenne
Wouter en Lenneke van Benten-Messer
René van Beuningen
Carel Blotkamp
Margriet de Boer
Gertie Both-van der Hoeven
Frits en Jacqueline Breeman-Koolen
Eline van Burken en Remco van der Kuijp
Fam. Cool-MacLean
Robert en Annemijn Crince le Roy-van Munster van Heuven
Mw. C.C. van Dam
Stichting Dorodarte
Emie Dekker
Alda en Henk Dijkgraaf
Eric-Paul Dijkhuizen en Willemien Dijkhuizen-Nauta
Annie Doeksen Stichting
Stichting Doelwijk
J. Faith
Dr. Albert J. Elen
Jacob en Janine van der Goot
Familie De Groene-van der Linden
Marc van Gulik en Niels Jens
Gerard van 't Hoff
De heer en mevrouw Hudig-Titulaer
E. Huisman en I. Huisman-Van Baaren
De heer A.G. Jacobs en mevrouw C.M.M. Jacobs
Lodewijk en Godelieve
Eveline Jurry en John Fiszbajn
Mariëlle Koppenol-Laforce
Edzard Koning en Anneke Klopper
Peter en Adriana Koudstaal
Maria Kuster
De heer A. Lampe en de heer A. Plompen

De heer en mevrouw De Lange
Annemarie Lütjens
Jan en Mimi Loorbach-van Driel
Jaap van Manen
D. van der Mark
Albert Meuter
Dick Moerman
Rob en Josien Nijman-de Neef
De heer H.R. Okkens
Albert van Ommen sr.
Pieter van Onzenoort en Bernadette Boersen
M. van Oosten-Snoek
Din Pieters en Paul Kalma
Familie Roos-Hesselink
Jantine Scheele
Gerrit van den Steenhoven en Liesbeth van den Steenhoven-Vellekoop
Jan en Henny Strooij-Sterken
Lisette Schuitemaker en Jos van Merendonk
Andrea en Jan Teunissen
Bastiaan en Nathalie Vaandrager-van Spaendonck
Jan en Penelope Valkier
Jos van der Velde en Rianne Versluis
De heer en mevrouw Voûte
Christiaan en Olga Wagenaar
Marlies Wijsenbeek
Mevrouw A. van Wensveen-Kolff en de heer D.M.N. van Wensveen
Mark en Roel von Weiler
Otto en Tineke de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven

Gezelschap Bas Jan Ader
Eelco en Annemarie Blok-Weverling
Ron en Correlien Bosch
Simone en Allard Castelein-van den Akker
Houtgroep Van Drimmelen
Mevrouw Van de Geijn-Verhoeven
Dr. E.W. Hendrix
De heer en mevrouw Krikke
Joke en Steven Lamberts
Caia en Jan Peter Peterson-van Vollenhoven
Hester en Dick Verbeek
Robert en Marijcke Willink

Gezelschap Salvador Dalí
Publicatiefonds Frans van der Helm
JK Stichting
Albert en Catherine de Kreij
Nedspice Restauratiefonds

Gezelschap Paul Cézanne
Diederik van Dommelen en Brigit van Elk
Familie De Heus Restauratiefonds
Stichting Saphir
Jurgen en Carin Stegmann-Overzier
Erik W. Wentges

Gezelschap Jheronimus Bosch
Piet van der Slikke en Sandra Swelheim
Han Nefkens Fashion on the Edge

Boijmans Van Beuningen Basis Fonds

Het Boijmans Van Beuningen Basis Fonds is een zelfstandige stichting met een eigen bestuur. Het doel van de stichting is om een structureel eigen vermogen op te bouwen. Het rendement van dit vermogen wordt ingezet voor het museum: op het gebied van aankopen, educatie, restauraties en tentoonstellingen. Een bijdrage aan het fonds wordt op lange termijn geïnvesteerd en alléén het rendement wordt besteed. Ter gelegenheid van het 175-jarig bestaan van het museum in 2024 worden 500 Certificaten van Participatie beschikbaar gesteld ter waarde van 12.500 euro per stuk. Particulieren kunnen het museum op die manier steunen met een periodieke gift van 2.500 euro per jaar. Schenken aan het Basis Fonds betekent in feite schenken voor de eeuwigheid, giften blijven voor altijd intact en maken onderdeel uit van het vermogen van het Boijmans Van Beuningen Basis Fonds. In 2022 dragen de volgende participanten bij, naast zij die anoniem wensen te blijven:

Tanneke den Blaauwen
Job Dura en Susi Zijderveld
Familie Goderie
H.H. Lelieveld
Jan en Mimi Loorbach-van Driel
Marjoanne Munsters
Frank en Tjapke Rademaker
J.K. Schieven en I.J.C. ten Brink
Lisette Schuitemaker en Jos van Merendonk
Stichting De Stichtse Werf
Jos en Rianne van der Velde-Versluis
Sytske de Vries
Lourens en Nathalie de Waard

Fondsen op naam

J.S.H. Bröcker Fonds

Jan Bröcker (1922-2020) was internist in Rotterdam, liefhebber van oude muziek en kunst, en jarenlang Vriend van het museum. Het fonds is in 2021 opgericht nadat het museum, samen met een andere culturele instelling in Rotterdam, tot erfgenaam is aangewezen. Het fonds is bestemd voor wetenschappelijk onderzoek, restauraties en projecten rondom de (conditie van) de collectie. Dankzij het fonds is het mogelijk om de aanstelling van onderzoeker en kunsthistoricus Bram Donders bij het museum, na een eerdere bijdrage door het Mondriaan Fonds, te continueren. Zijn onderzoek is gericht op vrouwelijke kunstenaars binnen de museumcollectie. Ook kan dankzij het Bröcker Fonds de online bestandscatalogus *Piranesi op papier* in het Engels vertaald worden.

Publicatiefonds Frans van der Helm

Het museum is verheugd dat in 2022 een nieuw fonds op naam is opgericht: het Publicatiefonds Frans van der Helm. Dankzij de ruimhartige bijdragen van deze particuliere begunstiger wordt het museum de komende jaren structureel ondersteund bij het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties. Deze steun is voor het museum van groot belang en wij zijn de heer Van der Helm zeer dankbaar voor zijn duurzame betrokkenheid.

Familie de Heus Restauratiefonds

Dankzij een ruimhartige gift van de familie de Heus in 2017 kan het museum een fonds oprichten, met als doelstelling om restauraties en het voorbereidend onderzoek hiervan te financieren, met een voorkeur voor moderne en hedendaagse kunst. Dankzij het fonds kan onder meer de gehele fotografiecollectie onderzocht en geconserveerd worden. Het verwijderen van vingerafdrukken, het aanbrengen van barrièrefolie, het hermetisch sealen van foto's of het aanbrengen van secundaire dragers of conserveringslijsten; belangrijke conserverende handelingen die zonder deze steun niet mogelijk zouden zijn.

Kalhorn/Timmermans Fonds

Dankzij dit fonds is het museum nog vele jaren in staat om te bouwen aan de verrijking van de collectie zilver en internationaal hedendaags design. Zilver was de passie van Jaap Timmermans. Samen met zijn partner Joop Kalhorn richtte hij in 2009 een fonds op naam op, met als speciaal doel de aankoop van zilver en hedendaagse design voor het museum. Een belangrijke reden voor hen om het fonds op naam op te richten was om iets tastbaars achter te laten. Het beheer van het kapitaal berust bij het bestuur van Stichting Museum Boijmans Van Beuningen en we zijn dankbaar dat de

heer F.J. Gosses en mevrouw S. Höfgen als commissieleden aan het fonds zijn verbonden.

Nedspice Restauratiefonds

Het museum is Nedspice zeer dankbaar voor de duurzame en structurele steun die het al sinds 2014 mag ontvangen. Het Nedspice Restauratiefonds maakte meerdere grootschalige restauraties mogelijk, waaronder schilderijen van Ferdinand Bol, Jheronimus Bosch, Jan van Eyck en Maerten van Heemskerck. Alle kunstwerken in de museumcollectie verdienen voorbeeldig onderzoek en zorgvuldige conservering en restauratie; met een verzameling zo groot als de onze vereist dit voortdurende investering. De jaarlijkse bijdrage van Nedspice verhoogt ons restauratiebudget aanzienlijk en maakt restauraties mogelijk die anders niet te realiseren zouden zijn.

Fonds Westerhuis

Dit fonds is opgericht nadat het museum in 2009 een legaat ontving van de heer Johannes Westerhuis. Het fonds maakt – vooral wetenschappelijke – publicaties mogelijk waardoor het museum in de gelegenheid is om onderzoek naar bijvoorbeeld de eigen collectie en de museumgeschiedenis te ontsluiten. Het museum laat de inkomsten uit verkoop van de publicaties terugvloeien naar het fonds, zodat een duurzaam 'revolving' fonds ontstaat.

Nalatenschappen

In 2022 ontvangt het museum enkele legaten en nalatenschappen; in de vorm van een kunstobject, een kunstcollectie of een geldbedrag. Een nalatenschap die eruit springt is die van Hetty Terwee (1932-2022). Mevrouw Terwee kwam vaak in het museum en besprak in 2016 met ons haar interesses en de mogelijkheid voor een fonds op naam na haar overlijden. Zij heeft na deze ontmoeting het museum in haar testament opgenomen als een van haar erfgenamen. Mevrouw Terwee was kunsthistorica met een grote belangstelling voor 20ste-eeuwse toegepaste kunst uit Nederland, Italië en Scandinavië. In navolging van haar wens richt het museum met haar nalatenschap een fonds op naam op met als doelstelling het ondersteunen van wetenschappelijke publicaties op het gebied van twintigste- en eenentwintigste-eeuwse toegepaste kunst uit Europa en met name uit Nederland, Italië en Scandinavië. We zijn dankbaar dat mevrouw Terwee haar wensen bij leven met ons heeft besproken en dat we nu in haar nagedachtenis het Hetty Terwee Fonds mogen oprichten.

Schenkingen van kunst

Particulieren die een kunstwerk schenken of in langdurig bruikleen geven aan het museum worden uitgenodigd toe te treden tot de Zodiaque Kring. Dit gezelschap is vernoemd naar een groep mecenassen die Salvador Dalí ondersteunde. In 2022 komt de Zodiaque kring voor het eerst sinds 2019 weer bij elkaar.

Onderstaande particulieren en instellingen schenken of laten na in 2022, naast zij die onvermeld wensen te blijven:

Mevr. Alida Beekhuis
Collectie L. van den Berg
via de Vereniging Rembrandt
Jan Christiaan Braun
Jeny Bremer
Circuform
Moritz Ebinger
Dr. Albert J. Elen
Engels Products Organization
Jeroen van Erp
Bert Frings
De heer Gütlich
Fam. B.P. de Haan
Han Nefkens H+F Collection
De heer en mevrouw Hoekzema-van Kasteel
Suchan Kinoshita
Berry Koedam
Collectie Koninklijke KPN
Mevr. D.U. Kuyken-Schneider
Lensvelt B.V.
Thom en Iman Schaar-Mahpoori
Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije
Hidde van Seggelen
Studio Klarenbeek & Dros
De heer J.J. Thieme, de heer F.M. Thieme, mevrouw A. van Leeuwen-Thieme en de heer K.C. Thieme
Bruno Varon
Her de Vries

Langdurig bruiklenen

Deze stichting geeft, naast zij die onvermeld wensen te blijven, kunstwerken in langdurig bruikleen:

- Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

Fondsen en (huis)stichtingen

Fondsen van particulieren, overheden en bedrijven zijn belangrijke steunpilaren van het museum. Daarnaast heeft het museum een goede relatie met enkele stichtingen die regelmatig ondersteuning bieden bij de belangrijkste taken: beheren, verwerven, presenteren en onderwijzen. In 2022 dragen deze fondsen en stichtingen, naast zij die onvermeld wensen te blijven, bij aan de volgende projecten:

Erasmusstichting
- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*

Fonds 21
- Zuid. Boijmans Van Beuningen
- Trainee conservator educatie

Fonds Coen Schimmelpenninck van der Oije
- Aankoop Mattheus Ignatius van Bree, *Een liggende vrouw in slaap*
- Aankoop Louise Charlotte de Neufville Ritter, *Zelfportret als personificatie van Pictura*
- Aankoop Abraham van Strij (I), *De aangeschoten roker (Een Trompe L'oeil)*

The Getty Foundation
- Onderzoeksproject Boijmans-Getty Paper Project for Italian Drawings
- Online publicatie *Digitale bestandscatalogus Italiaanse tekeningen 1400-1600*

G.Ph.Verhagen-Stichting
- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*

Innovatielabs
- Zuid. Boijmans Van Beuningen

Interreg Vlaanderen-Nederland
- Onderzoeksproject *Smart*Light*

Ministerie van Economische Zaken
- Onderzoeksproject *Smart*Light*

Mondriaan Fonds
- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*
- Educatief programma *Family of Objects*

- Onderzoek, publicatie en tentoonstelling *Kunst en leven tussen de ruïnes*
- *Commission* Zuid. Boijmans Van Beuningen Latisha Sparks
- Aanstelling medewerker collectieonderzoek
- Aanstelling medewerker collectieregistratie
- Compensatieregeling Coronacrisis Musea Vijfde Steunmaatregel
- Aankoop Bert Frings, *Bad*
- Aankoop Bert Frings, *As I am you will be*
- Aankoop Bert Frings, *Fanta Frozen*
- Aankoop Bert Frings, *Mickel II*
- Aankoop Jan Roeland, *Compositie met bloem en tak*
- Aankoop Celina Teague, *Nature Interrupted*
- Aankoop Marcha van den Hurk, *Flying Condor Crossing Borders*
- Aankoop Suchan Kinoshita, *Da Capo*
- Aankoop Sarkis, *2015.04. La maille et la robe Tsumori Chisato portées avec les 2 tubes en cuivre*, *Le Forgeron en masque de Sarkis en vert dans le róle KRIEGSSCHATZ*, *Accordéon avec parfum Guerlain Vol de Nuit* en *V84 - Vitrine*
- Aankoop Barry Flanagan, *Liggend naakt, naar links gericht, Staand naakt met boom,* en *Staand naakt, naar rechts gericht, in interieur*
- Aankoop Mai van Oers, *At the Back of Beyond, Birth*

Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij het Breeman Talle Fonds)
- Educatief programma *Familiy of objects*

Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij het Ginkgo Fonds)
- Publicatie *Voortschrijdend inzicht. Een biografie van de collectie vormgeving*

Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland
- Zuid. Boijmans Van Beuningen

Stichting A.H. Martens van Sevenhoven
- Aankoop van een tweetal souvenirrozen

Stichting Ammodo
- Hedendaagse kunstprogramma *Le miroir vivant*

Stichting Bevordering van Volkskracht
- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*

Stichting De Leeuwenberg
- Onderzoek, publicatie en tentoonstelling *Kunst en leven tussen de ruïnes*

Stichting Dorodarte
- Tentoonstelling *Hoogtepunten uit de museumcollectie*

Stichting Droom en Daad
Transitprogramma Boijmans bij de Buren:
- Tentoonstelling *Maritieme Meesterwerken* (Maritiem Museum)

Stichting Elise Mathilde Fonds
- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*

Stichting Fonds Willem van Rede
- Aankoop On Kawara, *I Got Up*
- Restauratie André Masson, *Le repas*

Stichting Pieter Haverkorn van Rijsewijk
- Publicatie *Voortschrijdend inzicht. Een biografie van de collectie vormgeving*

Stichting Lucas van Leyden
- Aankoop Pietro Anichini, *De heilige familie met de jonge Johannes de Doper in een landschap*
- Aankoop Anoniem naar Jean d'Ypres, *Kistje met prent in het deksel geplakt*
- Aankoop Anoniem, *De drie schikgodinnen Atropos, Klotho en Lachesis*
- Aankoop Pedro Friedeberg, *Aterbil / Ogolatac [sic = Catalogo / Libreta]*
- Aankoop Peter Vilhelm Ilsted, *Naaiend meisje in de schaduw van een Italiaanse villa*
- Aankoop Christen Købke, *De oude zeeman*
- Aankoop Frans Menton naar Frans Floris (I), *De vier elementen*
- Aankoop Philippe de Soye naar Michelangelo, *De heilige familie met de slapende Jezus en de jonge Johannes de Doper*

Stichting Mevrouw K. Hooykaas-la Lau Fonds
- Educatief programma *Ongezien Boijmans 2.0*

Stichting Museum Boijmans Van Beuningen
- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*
- Aankoop Boris van Berkum in samenwerking met Marian Markelo, *Kabra Blauw*

Stichting Mr. J.W. Frederiks, ter bevordering van de bestudering van de oudere kunstnijverheid
- Publicatie *Voortschrijdend inzicht. Een biografie van de collectie vormgeving*

Stichting Het Nederlands Gebruiksvoorwerp
- Publicatie *Voortschrijdend inzicht. Een biografie van de collectie vormgeving*

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
- Onderzoeksproject en Salons *Proeftuin Rotterdam / De Afbreekeconomie*

Van Cappellenstichting
- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*

Vereniging Rembrandt
- Aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*

VZW Natuurbehoud Pater David
- Conservering en restauratie van de beeldencollectie Schoufour-Martin

Bedrijven

De Boijmans Corporate Members en de leden van de Boijmans Business Club maken gezamenlijk een garantiefonds mogelijk voor grote projecten. De bijdrage van de Boijmans Business Club en Corporate Members wordt in 2022 ingezet voor de aankoop Joan Miró, *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)*

18 Boijmans Business Clubleden:
ABN AMRO MeesPierson
Bilderberg Parkhotel Rotterdam
Bruynzeel Storage Systems BV
Havenbedrijf Rotterdam
IMCD Group B.V.
Lakeside Capital
LA Schouten Holding
NGM International B.V.
Peterson Control Union
Ploum Rotterdam Law Firm
ProDelta Holding B.V.
PwC
Signify B.V.
Quooker
Rabobank Rotterdam
Rotterdam Harbour Holding B.V.
RSM I Audit I Tax I Consulting
The Asahi Shimbun

29 Boijmans Corporate Members:
A. de Jong Groep
AKD
AM
Anthony Veder Groep N.V.
Aon Groep Nederland
Auto Hoogenboom
Bakker Barendrecht B.V.
Breeman Automotive B.V.
Capital Support
Corthaus Beheer B.V.
Eversheds Sutherland B.V.
F. van Lanschot Bankiers N.V.
Friends in Business
Gemeente Rotterdam
HAL Investments B.V.
Handelsbanken
HD Groep
Houthoff
IMAP Netherlands
ING Bank Rotterdam
KoenVisser Group
KPN
Middelland Beheer B.V.
MKB Rotterdam Rijnmond
Mommers Schoonmaak
Möller Autoschade Groep
STOER
Thonik
Vismans Deurwaarders & Incasso

Bedrijfssponsoring

Naast de bedrijvenkringen kunnen bedrijven als sponsor bijdragen aan projecten. Met steun van het Nedspice Restauratiefonds is vervolg gegeven aan het vooronderzoek van de restauratie van het vijftiende-eeuwse drieluik van de Meester van de Heilige Veronica, dat het museum in 2018 verwierf. Dankzij het Nedspice Restauratiefonds heeft het museum onder meer onderzoeks-fotografie kunnen uitvoeren in de vorm van infrarood-reflectografie, UV-fluorescentie, strijklicht- en röntgenopnames. Dura Charity Foundation draagt bij aan de restauratie van een ongedateerd zelfportret van Kees Timmer. Daarnaast bedanken we de volgende sponsors: KPN als ICT-partner, In-lite design bv voor de tuinverlichting op het dak van het depot en Bruynzeel Storage Systems voor hun partnership.

Onderscheidingen

De in 2008 door Ted Noten ontworpen broche, de Gouden B, wordt uitgereikt aan personen die zich op uitzonderlijke wijze hebben ingezet voor het museum. In 2019 is de Bronzen B geïntroduceerd, speciaal voor begunstigers die het museum vijf jaar steunen. Graag markeren wij dit jubileum om deze schenkers te bedanken voor hun trouwe en duurzame steun. In 2022 werd de Zilveren B geïntroduceerd, speciaal voor schenkers die participeren in het Boijmans Van Beuningen Basis Fonds.

In 2022 krijgen 10 schenkers de Bronzen B uitgereikt en worden er 16 Zilveren B's uitgereikt. Bij zijn aftreden als directeur van Museum Boijmans Van Beuningen is aan Sjarel Ex de Gouden B uitgereikt vanwege zijn uitzonderlijke verdiensten voor het museum. Ook ontvangt Joost Goderie een gouden speld bij zijn afscheid van de Fund-raising Board en is aan Bastiaan Vaandrager een gouden speld uitgereikt bij zijn afscheid als lid van de Raad van Toezicht. Peter Slangen ontvangt een gouden speld als dank voor zijn inzet voor de bouw van het depot als bouwmanager van de gemeente Rotterdam. Jeroen Princen ontvangt een gouden speld voor zijn inzet voor Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, evenals Coen Schimmelpenninck van der Oije voor zijn verdiensten voor Stichting Museum Boijmans Van Beuningen en Stichting Lucas van Leyden.

Fundraising Board

Sinds 2014 wordt het museum bijgestaan door de Fundraising Board. De board bestaat in 2022 uit de volgende ambassadeurs:

Annemijn Crince le Roy-van Munster van Heuven
Eric-Paul Dijkhuizen
Pieter Jan van Drimmelen
Joost Goderie
Marc van Gulik
Catherine de Kreij-Sauderais
Kees Krikke

Voor de bedrijven is sinds 2016 Magchelina Möller actief als ambassadeur voor het museum.

Boijmans Genootschap

Het Boijmans Genootschap is opgericht in 2013 en bestaat uit 16 leden: fiscalisten, accountants, notarissen en advocaten. De leden delen hun kennis en expertise met Museum Boijmans Van Beuningen.

Arcagna
- De heer mr. W. Verstijnen

BDO Accountants & Adviseurs
- De heer C. Alblas

DRV Accountants & Adviseurs
- De heer mr. H. Treure

Erasmus Universiteit Rotterdam
- Mevrouw R. Buijze MA
- Mevrouw prof. dr. S.J.C. Hemels

EY
- De heer mr. T.A. Huiskes

Kooijman Autar Notarissen
- De heer mr. A. Autar

KPMG Meijburg & Co
- De heer drs. J.A. Stigter

Loyens & Loeff
- De heer P. van Onzenoort

Ploum Rotterdam Law Firm
- Mevrouw mr. J. van Loon

PwC
- Mevrouw drs. E.C. van der Bas

Roosje & Van Der Laarse
- De heer mr. S.C. Roosje

SmeetsGijbels
- Mevrouw mr. C.L.M. Smeets

Verhees Notarissen
- Mevrouw prof. mr. T. Mellema

Weerts Advocaten
- Mevrouw mr. M.P.Ph.M. Weerts

Zantboer & Partners BV
- De heer P. van Gelderen

Huisstichtingen

Het museum wordt bij de belangrijkste taken – beheren, verwerven, presenteren en onderwijzen – al sinds jaar en dag door enkele gelieerde stichtingen en initiatieven ondersteund. Deze zijn van vitaal belang voor het goed functioneren van het museum. De huisstichtingen worden elk beheerd door een eigen bestuur en hebben een specifiek doel.

Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

De Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, opgericht in 1939 door havenbaronnen D.G. van Beuningen en W. van der Vorm in samenwerking met directeur D. Hannema, heeft als doel de belangen van het museum in het algemeen te ondersteunen. Zij verwezenlijkt dat onder andere door op verzoek van het museum aankopen van kunstwerken te realiseren en het werven van bedrijfsvrienden, de Bijzondere Begunstigers. De stichting is (in enkele gevallen ten dele) juridisch eigenaar van de kunstwerken die zij koopt of door particulieren zijn geschonken, bijna 8% van het museumbestand. De stichting verwerft ook het eigendom van aankopen ten behoeve van het museum door een aantal huisstichtingen en fondsen op naam die bij haar zijn ondergebracht. Bij zijn afscheid als voorzitter van Stichting Museum Boijmans Van Beuningen is ter ere van Coen Schimmelpenninck van der Oije in 2022 een bestemmingsfonds ingesteld voor het verzorgen en aankopen van achttiende- en negentiende-eeuwse tekenkunst. Deze stichting en het museum schenken ieder een ton aan dit fonds. Het museum kan dit doen dankzij de nalatenschap van de heer Bröcker. In 2022 zijn drie tekeningen aangekocht.

Bestuursleden

Mevrouw I. Huisman-van Baaren, voorzitter
(per 1 januari 2022)
De heer drs. K.M.T. Ex, secretaris
(tot 30 september 2022)
Mevrouw I.J. Klaassen, secretaris
(per 1 oktober 2022)
Mevrouw E.R.D. Meijer, penningmeester
Mevrouw A.F. Boumeester-van der Vorm
(tot 20 september 2022)
Mevrouw mr. E.E. Jurry
De heer mr. B. Vaandrager
Mevrouw drs. M.J. van 't Wout-van der Reijden
Mevrouw dr. A.P. Dekker
De heer ir. A.A. Vos
(tot 31 augustus 2022)
Mevrouw mr. J.C.A.T. Frima
(per 1 september 2022)
Mevrouw drs. A.H.I. Brenninkmeijer-de Bruin
De heer ir. C.O. van der Vorm
(per 20 september 2022)

Stichting Fonds Willem van Rede

De Stichting Fonds Willem van Rede is al decennialang een inspirerende motor voor de collectie. Naamgever Willem van Rede (1880-1953) bepaalde dat met zijn kapitaal, dat hij aan de Staat der Nederlanden naliet, een collectie hedendaagse kunst voor Museum Boijmans Van Beuningen moest worden gevormd. De opeenvolgende besturen van de Stichting Fonds Willem van Rede hebben in de geest van het testament en de door de erflater geformuleerde doelstellingen aansluiting gezocht bij de collectie moderne en hedendaagse kunst van het museum.

Commissie van aankoop

De heer drs. K.M.T. Ex, voorzitter (tot 30 september 2022)
Mevrouw I.J. Klaassen, voorzitter (per 1 oktober 2022)
Mevrouw drs. A. Birnie
De heer mr. M.A. van Valen

Financiële commissie

Mevrouw E.J. Reurink, secretaris-penningmeester
Mevrouw mr. J.P. van Loon
De heer prof. dr. L.C. Winkel

Stichting Van Beuningen/ Peterich-fonds

Met een kunstenaar als vader en de verzamelaar D.G. van Beuningen als grootvader, wordt Peter Paul Peterich (1933-2000) van jongs af aan door kunst omringd. Hij studeert kunstgeschiedenis en heeft grote affiniteit met de poëzie. In 1965 richt hij samen met zijn moeder, Flora van Beuningen, de Stichting Van Beuningen-Peterich op ter ondersteuning van de beeldende kunst en de tekenkunst in het bijzonder. Tussen 1965 en 1973 wordt uit dit fonds, vaak op advies van de toenmalige conservator, een honderdtal tekeningen aangekocht voor het museum. Op grond van Peterichs testament wordt het fonds na zijn dood in 2000 nieuw leven ingeblazen en krijgt het museum jaarlijks een bedrag van enkele tienduizenden euro's om eigentijdse (teken)kunst aan te kopen. Aankopen van deze stichting geschieden op verzoek en initiatief van het museum en worden eigendom van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Bestuursleden

De heer J. Peterich, voorzitter
Mevrouw B. Peterich, secretaris
De heer drs. O.F.J. Paymans, penningmeester

Commissie van Toezicht

Mevrouw M.A. Kraaijeveld van Hemert-Peterich
De heer D.G. Peterich
De heer mr. drs. H. van den Brink

Stichting Lucas van Leyden

Dr. J.C.J. Bierens de Haan (1867-1951) leidde een avontuurlijk leven. In de roerige jaren van de vroege twintigste eeuw is hij werkzaam in oorlogsgebieden als Transvaal en Oranje Vrijstaat, Griekenland en in Frankrijk. Hoewel Bierens de Haan vanaf zijn studententijd prenten verzamelt, gaat hij zich er pas na zijn artsenloopbaan actief op toeleggen. Hij brengt een collectie bijeen die van meet af aan bedoeld is voor Museum Boymans, zoals het museum toen nog genoemd werd, en verzamelt gericht op lacunes in de museumcollectie. Zijn collectie van ruim 26.000 prenten laat hij na aan het museum, casu quo de gemeente Rotterdam. Ook legateert hij een geldbedrag waarvan de jaarlijkse rente bestemd is voor uitbreiding van de collectie prenten. Dit fonds, waarvan de opbrengst jaarlijks wisselt, draagt de naam Stichting Lucas van Leyden en dient tot vandaag de dag zijn doel. Ruim tienduizend prenten zijn door het museum sinds 1951 met dit fonds ten behoeve van de gemeentelijke collectie aangekocht. Het kapitaal van de stichting wordt beheerd door de voorzitter, secretaris en penningmeester van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Bestuursleden

Mevrouw I. Huisman-van Baaren, voorzitter (per 1 januari 2022)
De heer drs. K.M.T. Ex, secretaris (tot 30 september 2022)
Mevrouw I.J. Klaassen, secretaris (per 1 oktober 2022)
Mevrouw E.R.D. Meijer, penningmeester

Stichting Willem van der Vorm

Willem van der Vorm (1873-1957), havenbaron en verzamelaar, is een van de meest loyale begunstigers van Museum Boymans. Directeur Hannema adviseert hem bij de opbouw van zijn collectie en Van der Vorm is nauw betrokken bij de oprichting van de Stichting Museum Boymans. Tijdens de eerste vergadering in 1939 schenkt hij het museum *De Kwakzalver*, een hoogtepunt in het oeuvre van Gerard Dou. Een genereus gebaar dat later door vele schenkers is nagevolgd. Aanvankelijk wordt de collectie van Willem van der Vorm na zijn dood in 1957 tentoongesteld in zijn woonhuis aan de Westersingel. In 1972 moet dit pand wijken voor de metro en besluit de Stichting Willem van der Vorm de door haar beheerde collectie met schilderijen van Gerard ter Borch, Gabriel Metsu en Anthonie van Dijck in langdurig bruikleen te geven aan het museum.

Bestuursleden

De heer mr. C.O. van der Vorm, voorzitter
Mevrouw A.F. Boumeester-van der Vorm, regent secretaris
De heer dr. R.J. Willink, regent conservator
De heer ir. C.W. van der Vorm, aspirant-regent
De heer R. Polak, aspirant-regent

Boijmans Van Beuningen Basis Fonds

Het museum is altijd in beweging. En zal dat blijven ook. Om die continue beweging in stand te houden, is het Boijmans Van Beuningen Basis Fonds opgericht. Het Basis Fonds is een zelfstandige stichting met een eigen bestuur. Het doel van de stichting is om een structureel eigen vermogen op te bouwen. Het rendement van dit vermogen wordt ingezet om essentiële en strategische investeringen van het museum op het gebied van aankopen, educatie, restauraties en tentoonstellingen mogelijk te maken. Een bijdrage aan het fonds wordt op lange termijn geïnvesteerd en alleen het rendement wordt besteed. Ter gelegenheid van het 175-jarig bestaan van het museum in 2024 zijn 500 Certificaten van Participatie beschikbaar gesteld ter waarde van 12.500 euro per stuk.

Bestuursleden

Mevrouw E.S. Schuitemaker, voorzitter
De heer R.M.S.M. Munsters
De heer mr. L.W. de Waard

Marketing en communicatie

Hoofd: Daniël Bouw

- Depot Boijmans Van Beuningen beleeft het eerste volle jaar en telt ruim 265.000 bezoeken
- Boijmans Hillevliet heet nu Zuid. Boijmans Van Beuningen en ontwikkelt zich van luisterpost tot creatieve werkplaats met een eigen huisstijl
- Boijmans bij de Buren sluit succesvol af met meer dan 568.000 bezoeken aan elf tentoonstellingen in acht buurmusea
- Op sociale media groeit de achterban tot ruim 290.000 volgers
- Het depot ontvangt prijzen voor de architectuur en voor de depot-app

In het eerste volle jaar van Depot Boijmans Van Beuningen ligt de focus op het exterieur van het gebouw en de iconische waarde ervan. De marketing is erop gericht nieuwsgierigheid te stimuleren en mensen tot een bezoek aan te zetten en daarmee het interieur te ervaren. Het feit dat het depot geen museum is maar een nieuwe museumtypologie vereist heldere communicatie. Omdat het ook voor de organisatie een nieuw gebouw is met een nieuwe invulling leren we van de ervaringen van bezoekers en kunnen we met die kennis onze propositie beter op de markt laten aansluiten. Met het hebben van een publieks-toegankelijk museumgebouw kan ook het bezoekersonderzoek weer worden uitgevoerd dat inzicht geeft in de bezoekerservaring.

De locatie op Zuid ontwikkelt zich van luisterpost tot creatieve werkplaats waar jonge makers de kans wordt geboden zich professioneel en artistiek te ontwikkelen en met vele activiteiten de buurt wordt betrokken. De gekozen marketing- en communicatie-aanpak verschilt van andere onderdelen van het museum en is hoofdzakelijk gericht op lokaal engagement. De naam verandert van Boijmans Hillevliet in Zuid. Boijmans Van Beuningen.

De afdeling bestaat uit 5 vaste medewerkers, een afdelingshoofd (samen 5,33 fte), 2 tijdelijke medewerkers en een aantal stagiairs.
Elke medewerker heeft een specialisatie: marketing, corporate communicatie, pers-benadering, online communicatie en sociale media. Na een lange periode van thuiswerken vanwege covid-19 vinden we elkaar weer op kantoor en op de werkvloer in het depot en in Zuid.

Communicatie

Het eerste jaar in het nieuwe depot

Het eerste volle jaar van het depot kenmerkt zich door het oogsten van wat in de openingscampagne is gezaaid. Dankzij de ongekende hoeveelheid wereldwijde media-uitingen in aanloop tot, tijdens en na de opening in november 2021, weten bezoekers het depot goed te vinden. Zij maken er kennis met de nieuwe museale typologie, het werkgebouw. De focus in de marketing ligt in het eerste jaar op de functie van het gebouw en het iconische karakter van de architectuur van MVRDV. De marketing verschuift naar het publieks- en presentatieprogramma dat zich steeds meer ontwikkelt, met als doel het gebouw te laten leven en bezoekers te laten kennismaken met werkzaamheden die in het depot worden uitgevoerd. Het programma

maakt de collectie zichtbaar en biedt de bezoeker een ander perspectief op kunst. In het eerste jaar leren wij veel over de *customer journey* en de bezoekersbeleving, en kunnen daarmee de marketing gerichter inzetten.
Op 29 april stapt de 100.000ste bezoeker het depot binnen.
Het depot trekt belangstellenden uit binnen- en buitenland. Talloze museumprofessionals en delegaties van collega-musea over de hele wereld komen inspiratie opdoen in het depot. Naast vele binnenlandse overheden ontvangen we internationale overheidsinstanties waaronder het ministerie van cultuur uit Taiwan, de wethouder cultuur in Keulen en delegaties uit Antwerpen en Hasselt, alsmede de ambassadeurs van Brazilië en de Verenigde Staten. Online beantwoorden we aan de interesse van culturele instellingen uit Hong Kong, Singapore, Tel Aviv, Kopenhagen en Turijn. Toch is het aandeel van dertien procent internationale bezoekers lager dan in het museum (gemeten tot 2019). Dat is mogelijk te verklaren door het grotendeels ontbreken van toeristen en internationale bezoekers in Rotterdam in het eerste half jaar als gevolg van covid-19. Het toerisme komt mondjesmaat op gang en zal in 2023 stijgen ten opzichte van 2022. Ongeveer 25% van de bezoekers is afkomstig uit Rotterdam en samen met de regio Rijnmond 33%. Bezoekers met een museumkaart maken 46% deel uit van ons publiek, 22% heeft een andere kortingskaart, 25% is volbetalend. Van de bezoekers die een ticket kopen en hun leeftijd opgeven is 42% jonger dan 45 jaar en 58% is ouder dan 45 jaar. Voor de communicatie van het depot wordt naast het bekende museumpubliek, dat grotendeels in het bezit is van een museumkaart (46%), voornamelijk op een jonger publiek gericht dat met het laagdrempelige karakter van het depot wordt geïnteresseerd.

In samenwerking met modelabel Francon en de Amsterdam Fashion Week wordt in het najaar de eerste modeshow in het depot gehouden onder toeziend en jubelend oog van de internationale modepers en publiek. ABN AMRO Open presenteert Daniil Medvedev in het depot als nieuwe topspeler van het 50ste tennistoernooi. Het depot is ook onderdeel van het Museumcongres 2022. Dakenplan neemt de daktuin van het depot als voorbeeld voor de grote gemeentes van Nederland.
Het ontvangen van de Marketing Award Rotterdam is een mooie waardering voor de geleverde inspanning om het depot lokaal, landelijk en internationaal op de kaart te zetten. Ook de andere prijzen die wij ontvangen dragen bij aan de communicatie over het depot: WAF Awards - Futureglass Prize, Dutch Design Award (categorie Habitat), Rotterdam Architectuurprijs (publieksprijs), Architizer A+ Award (Popular Choice award, categorie Gallery & Exhibition Spaces), BNA Beste Gebouw van het Jaar (categorie stimulerende omgevingen), Webby Award (categorie Apps and Software, Art, Culture, and Events 2022). Restaurant Renilde wint de Entree Awards 2022 (categorie Best New Design Restaurant) en Gault Millau kent restaurant Renilde vijftien punten toe.
Nominaties waren er voor Dezeen Awards (categorie architectuur), WAF Awards – shortlist (categorie Completed Buildings), MIPIM Awards 2022 (categorie Best cultural & sports infrastructure).

Boijmans bij de Buren

Het project Boijmans bij de Buren waarbij de museumcollectie zichtbaar bleef in elf tentoonstellingen in acht Rotterdamse kunstinstellingen sluit succesvol af met *Maritieme Meesterwerken* in het Maritiem Museum Rotterdam. Ondanks de lockdowns vanwege de pandemie tellen we

Rondleiding door directeur Sjarel Ex voor 100.000ste bezoekers Julie en Sam, foto Aad Hoogendoorn

Amsterdam Fashion Week met modelabel FRANCON in Depot Boijmans Van Beuningen, foto Peter Stigter

Ontvangsten in het depot van delegaties van internationale museale en culturele instellingen

1. België, Antwerpen, Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen
2. België, Brussel, KANAL-Centre Pompidou
3. België, Gent, Stedelijk Museum voor Actuele Kunst
4. België, Leuven, War Heritage Institute
5. België, Oostende, Mu.ZEE
6. Canada, Vancouver, Vancouver Art Gallery
7. Denemarken, Kopenhagen, Statens Museum for Kunst
8. Duitsland, Berlijn, Deutsches Technikmuseum
9. Duitsland, Bochum, Kunstmuseum Bochum
10. Duitsland, Dortmund, Museum Ostwall
11. Duitsland, Duisburg, Lehmbruck Museum
12. Duitsland, Frankfurt, Goethe Universität
13. Duitsland, Gelsenkirchen, Kunstmuseum Gelsenkirchen
14. Duitsland, Hamburg, Hamburger Kunsthalle
15. Duitsland, Hamburg, Historische Museen Hamburg
16. Duitsland, Hamburg, Museum für Angewandte Kunst
17. Duitsland, Hamburg, Museum für Kunst und Gewerbe
18. Duitsland, Holzwickede, Haus Opherdicke
19. Duitsland, Leipzig, Academy of Fine Arts
20. Duitsland, Marl, Skulpturenmuseum Glaskasten
21. Duitsland, Oberhausen, Ludwiggalerie Schloss Oberhausen
22. Duitsland, Recklinghausen, Kunsthalle Recklinghausen
23. Duitsland, Witten, Märkisches Museum
24. Finland, Helsinki, Finnish National Gallery
26. Frankrijk, Parijs, Centre Pompidou
27. Frankrijk, Parijs, Musée du quai Branly – Jacques Chirac
28. Frankrijk, Parijs, Musée Nationale d'Art Moderne
29. Hongarije, Boedapest, Museum of Fine Arts
30. Kroatië, Zagreb, Museum of Arts and Crafts
31. Nieuw-Zeeland, Wellington, Museum of New Zealand Te Papa Tongarewa
32. Noorwegen, Oslo, Nasjonalmuseet
33. Noorwegen, Stavanger, Stavanger Art Museum
34. Singapore, Heritage Conservation Centre
35. Singapore, National Heritage Board
36. Verenigd Koninkrijk, Londen, Serpentine Gallery
37. Verenigd Koninkrijk, Londen, V&A Museum
38. Verenigde Staten, Chicago, Museum of Contemporary Art Chicago
39. Verenigde Staten, Dallas, Dallas Art Museum
40. Verenigde Staten, New York, Frick Collection
41. Verenigde Staten, Los Angeles, Getty Research Institute
42. Verenigde Staten, Washington, Museum of Fine Arts
43. Zuid-Korea, Seoul, National Museum of Modern and Contemporary Art
44. Zweden, Stockholm, Moderna Museet
45. Zweden, Stockholm, Nationalmuseum
46. Zwitserland, Winterthur, Stiftung für Kunst, Kultur und Geschichte
47. Zwitserland, Winterthur, Volkart Stiftung

568.000 bezoeken. Dit programma werd Imogelijk gemaakt door Stichting Droom en Daad.

Reizende tentoonstellingen

À la campagne: het Franse licht van Maris tot Monet in het Fries Museum telt ruim 70.000 bezoeken. *A Surreal Shock* in Seoul Arts Center bijna 60.000 bezoeken, ten gevolge van covid-19 is dit beduidend minder dan verwacht. *Sólo lo maravilloso es bello. Surrealismo en Diálogo* in Museo del Palacio de Bellas Artes in Mexico-Stad sluit zeer succesvol af met ruim 246.000 bezoeken. Vanwege het verbreken van de banden tussen Hermitage Amsterdam en Hermitage Sint Petersburg wordt *De toren van Babel* van Pieter Bruegel getoond in de serie *Dutch Heritage Amsterdam* in de Hermitage in Amsterdam. De afdeling werkt nauw samen met deze instellingen in het produceren en verspreiden van communicatiemateriaal.

Zuid. Boijmans Van Beuningen

Boijmans Hillevliet krijgt een nieuwe naam, Zuid. Boijmans Van Beuningen, afgekort Zuid. Daarbij wordt een nieuwe huisstijl ontwikkeld in samenwerking met ontwerpbureau thonik. Naast de bekende drielijn van het museum en de inmiddels beproefde vijflijn van het depot wordt de 'inline' van Zuid. geïntroduceerd. Deze stijl is gebaseerd op de sculptuur *Screwarch* van kunstenaar Claes Oldenburg, die dit jaar overlijdt. De stijl wordt gekenmerkt door lijnen in de open letters van Zuid. die schroefdraad suggereren, als een symbolische brug tussen Rotterdam-Noord en Rotterdam-Zuid en een referentie aan de voormalige technische school waar Zuid. is gevestigd. Om de bekendheid van Zuid. te vergroten, presenteren we de campagne 'We zijn op Zuid'. De campagne behelst onder andere analoge en digitale affiches door de stad en een openingsevent voor buurtbewoners en relaties met digitale en geprinte uitnodigingen.

Campagne 'We zijn op Zuid', foto Aad Hoogendoorn

Canon van Nederland

Vier schilderijen uit de museumcollectie zijn opgenomen als sleutelstuk in de Canon van Nederland. Elk kunstwerk vertelt een verhaal over de Nederlandse geschiedenis: *Portret van Desiderius Erasmus* (ca. 1530-1536) van Lucas Cranach de Oude, *De haven van Rotterdam* (1907) van Paul Signac, *De marskramer* (1500) en *De heilige Christoffel draagt het Christuskind* (1500) van Jheronimus Bosch.

Marketing

Verhalen van onszelf én van anderen

We nemen het publiek mee in de werking van het depot en de verschillende aspecten die daarmee samenhangen. De focus ligt op de mensen die er werken die elk op hun eigen manier vormgeven aan het gebouw. Voor de depotwinkel ontwikkelen we producten in herkenbare Boijmans-huisstijl, waarmee we verschillende brongroepen bereiken. Zo wordt er onder meer samenwerking gezocht met The Boyscouts (sieraden), De Bonte Koe (bonbons) en ontwikkelen we een speciale depot-zonnebril met Ace & Tate die in 2023 wordt gelanceerd.

Op het dak van het depot kunnen bezoekers met hun smartphone een foto van zichzelf laten maken door een camera die in het torentje van het museumgebouw staat. Met deze 'TADA selfies' op afstand krijgen bezoekers zichzelf te zien vanuit een verrassend perspectief. Deze foto's worden veelvuldig gedeeld via sociale media.

Er vinden vele foto- en filmshoots plaats in het depot en in Zuid. ten behoeve van onze eigen communicatie, maar ook van die van samenwerkingspartners en bedrijven die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het depot. Ook is het depot in trek bij andere externe partijen die het gebouw willen opnemen in hun marketingcampagnes. Een van de meest bijzondere samenwerkingen is met Feyenoord in de ontwikkeling van de video *Making Memories*. Hierin onthult Feyenoord-aanvoerder doelman Justin Bijlow in het depot een jasje vervaardigd uit Feyenoord memorabilia, ontworpen door de Rotterdamse ontwerper Inez Naomi (Versatile Forever). De video is onderdeel van een grote marketingcampagne van Feyenoord ter gelegenheid van deelname aan de Europa Conference League. Twee oude Rotterdamse iconen vinden elkaar, mede dankzij de merkalliantie Rotterdam Make It Happen.

Tijdens Earth Hour op zaterdag 26 maart doen wereldwijd miljoenen mensen, bedrijven en gemeenten een uur het licht uit, een jaarlijks initiatief van het Wereld Natuur Fonds (WWF) om stil te staan bij onze planeet en iedereen die er leeft. In Nederland is het switch off-moment in Rotterdam, in het bijzonder bij het depot dat een uur lang op zwart gaat, inclusief het lichtkunstwerk *Het Leven Verspillen Aan Jou*, van Pipilotti Rist op het voorplein van het depot. Pianist Ruben Hein begeleidt het moment muzikaal.

Marketingactiviteiten

Voor de medewerkers van het Rotterdamse vervoerbedrijf RET worden speciale RET-dagen georganiseerd in het depot waarbij medewerkers, als ambassadeurs van de stad, een gratis bezoek met rondleiding krijgen aangeboden voor openingstijd. Dit trekt 150 RET-ers, van chauffeurs tot machinisten tot controleurs. Daarnaast hebben 190 medewerkers op eigen gelegenheid het depot bezocht.

Motivaction doet onderzoek naar de merkwaarden van het merk Boijmans Van Beuningen. De merkwaarden vormen de

leidraad voor elke communicatie-uiting en marketingcampagne.
Met YG Studio (voorheen YogaGround) wordt tweemaal een 'Yoga op het dak'-reeks georganiseerd van in totaal zes sessies waarbij 160 yogaliefhebbers zich tijdens de Rotterdamse Dakendagen en de Solar Biënnale op het dakterras begeven.
In de Rotterdam Tourist Information Store in het Schielandshuis is een presentatie over het depot te zien waarvoor MVRDV een 3D depotmaquette ontwikkelt.

Medewerkers van De Doelen en Diergaarde Blijdorp krijgen gratis toegang tot het depot en andersom kunnen museummedewerkers gratis naar de dierentuin en naar een select aantal voorstellingen.
Er wordt een samenwerking gestart met We Are Public waarbij jonge cultuurliefhebbers via de abonnementspas gratis toegang krijgen tot het depot.
Het museum organiseert een Boijmans Banendag in het depot waar bijna vijftig geïnteresseerden op afkomen voor functies in de horeca, beveiliging en publieksbegeleiding. De wervingscampagne wordt uitgezet door de gehele stad. Voor de werving van nieuw personeel worden bestaande video's aangevuld met extra toelichting op de te vervullen functies. Deze video's worden online verspreid onder de betreffende doelgroep.

De bestaande depotfilm krijgt een update en wordt ingezet ten behoeve van een activatiecampagne in de stad en online.
Het Continue Bezoekersonderzoek van Hendrik Beerda ondervraagt in 2022 ruim 3.000 depotbezoekers. Vanaf december wordt gestart met een nieuw onderzoek via Museum Monitor waarbij de verwachting is dat een hoger percentage jongere bezoekers zal deelnemen.

Media-aandacht

Wereldwijde zichtbaarheid

Werd 2021 gekenmerkt door het ongekende mediabereik van zo'n 3 miljard mensen, in 2022 is het depot nog steeds aanleiding voor vele artikelen, reportages en verhalen online en in print, nationaal en internationaal. Maar ook de activiteiten van het museum worden opgenomen in de media. Het totale nationale media(oplage)bereik voor alle onderdelen van Boijmans is 1.847.853 met een geschatte mediawaarde van zo'n 11 miljoen euro. Internationaal valt dat niet te meten, maar ook dit jaar is het onverminderd hoog.

Artikelen over het depot en de vele architectuurprijzen staan in (inter)nationale tijdschriften en platforms als *Holland Herald*, *The Art Newspaper*, *Artnet*, *Artdaily*, *Flash Art*, *Le Quotidien de l'art*, *Monopole*, *Glamcult* en *Wallpaper*. De daktuin en de Rotterdamse Dakendagen met de Rooftop Walk waarop twee sculpturen uit de collectie van het museum zijn opgenomen worden getoond in het *NOS Journaal*. Publicaties over de modeshow van Francon in het depot, staan in *Dezeen*, *Vogue*, *Numero*, *de Volkskrant* en vele blogs, evenals een interview met directeur Ina Klaassen in *Vogue China*.

In *The New York Times*, *Forbes*, *NRC*, *Telegraaf*, *de Volkskrant* en op kunstblogs verschijnen artikelen over de aankoop van het schilderij van Miró, over de restauratie van *De populierenlaan bij Nuenen* van Van Gogh en het tonen van het werk op TEFAF Maastricht, maar ook over de restauratie van een schilderij van Hendrick Avercamp. De teruggave van de majolicaschalen aan de familie Goodman wordt beschreven in *Trouw*. De surrealisme-tentoonstelling in Mexico-Stad resulteert in publicaties in de

Feyenoord doelman Justin Bijlow met Versatile Forever jack in Depot Boijmans Van Beuningen, foto Willem de Kam

Yogaground op het dak van Depot Boijmans Van Beuningen, foto Gianni Tahamata

Spaanstalige wereld. *NRC* schrijft over de tentoonstelling met werken uit de Boijmans-collectie *À la campagne* in het Fries Museum. Verder zien we belangstelling voor het depot in de vele reisartikelen over Rotterdam. Restaurant Renilde wordt heel goed besproken in *NRC* (8,5) en *de Volkskrant* (8-). Het populaire NTR-programma Klokhuis wijdt een aflevering aan plastic en filmt in het kunststoffendepot hoe plastic wordt bewaard, verzorgd en gerestaureerd. Tot slot is het afscheid van Sjarel Ex aanleiding voor artikelen in vele publicaties.

'*Museum Boijmans zet Rotterdam wereld-wijd op de kaart met Depot (en wint daarom deze prijs)'* – nu.nl

'This Sculptural Rotterdam Building Is Reinventing Art Storage for Public Enjoyment' – Architectural Digest

'Shiny storage - the Boijmans Depot and the future of museum archives' – Financial Times

'Depot Boijmans in top 10 van musea (op de vijfde plaats)' – Columbus Travel

'De magie van het Rotterdamse kunstpak-huis vol met 151.000 voorwerpen' – Trouw

Online communicatie

In 2022 heeft de website boijmans.nl weer meer bezoeken gehad dan de jaren ervoor. Dit is voornamelijk het gevolg van het geopende depot en de collectie die wereld-wijd wordt geraadpleegd voor allerlei doeleinden. In de loop der tijd zijn onder-delen aan boijmans.nl toegevoegd, zoals een depot-pagina en een renovatie-pagina. Dit blijkt ten koste te gaan van de helderheid en gebruiksvriendelijkheid van de website. In het project The Next Step brengen wij in samenwerking met Digital agency IN10 en ontwerpbureau thonik weer lijn aan in de verschillende onderdelen door deze op een heldere en logische manier aan elkaar te verbinden. De website maakt inzichtelijk dat Museum Boijmans Van Beuningen drie locaties kent. Allereerst het museum: hoewel in renovatie en de komende jaren niet te bezoeken, informeren we het publiek over de voortgang van het proces, zoals de asbest-sanering. Het komende jaar nemen we de websitebezoekers mee in de stappen die de gemeente zet in het bouwen aan een vernieuwd museum. De tweede locatie is het depot: de website biedt informatie over het gebouw, de collectie en het programma. Zuid. vormt de derde locatie met een actief programma en eigen dynamiek. Samen bieden deze onderdelen het publiek de benodigde informatie over verdere verdieping, inhoudelijk programma en praktische gegevens.

Voor de nieuwsbrief gaan we over op een ander systeem, Spotler, waarmee we nog beter in staat zijn onze boodschap met onze volgers te delen. De ticketverkoop verloopt voortaan volledig online, waarmee wij ook beter inzicht krijgen in onze bezoekers en nog beter in staat zijn onze marketinginspanningen gericht uit te voeren.

Website bezoek	2022	2021
boijmans.nl	1.150.430	1.063.984
webshop	44.914	24.639
Totaal	**1.195.344**	**1.088.623**
nieuwsbrief-inschrijvingen	11.156*	33.949

* minder dan vorig jaar door de gevolgen van AVG-wetgeving

Social media

Ook in 2022 blijft de aandacht voor het depot op social media ongekend hoog. Geen dag gaat voorbij zonder een mooi depotbeeld in de Instagram inbox. Op social media heeft het museum circa 260.000 volgers, inclusief Zuid. en restaurant Renilde. De platforms waarop het museum actief is zijn Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn, TikTok en YouTube.

In het begin van het jaar wordt een online Instagramtentoonstelling georganiseerd met werk van jonge kunstenaars onder leiding van Koen Feenstra en Juul Lindenboom, die ons benaderden met de vraag om een plat-form te creëren voor jongeren van 14 tot 22 jaar, waarop zij zich kunnen uiten en kunnen reflecteren op hun leven tijdens de corona-pandemie. Daarnaast is mode een pijler op de socials. Samenwerkingen met mode-studenten van de Willem de Kooning Academie en ArtEZ (Arnhem) leiden tot indrukwekkende foto- en videorapportages, en er is veel aandacht rondom Amsterdam Fashion Week. Na de imposante show van Rotterdams modelabel Francon in het depot, zorgen tijdschriften als *Vogue*, *Glamcult*, tot *Numero* en *Harper's Bazaar* voor extra aandacht op Instagram en Facebook.

Het Instagramaccount bereikt de mijlpaal van 60.000 volgers. Verrassend genoeg is LinkedIn naast Instagram het snelst groeiende platform. Updates over de nieuwe aanwinst van Joan Miró, de reizende surrealismetentoonstelling en andere bruiklenen, en vele nominaties en awards voor het depot kunnen rekenen op veel interactie onder de volgers. Op Instagram zoekt het museum de link met de jongere generatie. Creatieve makers uit de stad worden ontvangen in het depot tijdens MuseumParX — Reflections in samen werking met creatief productiehuis Together & Dedicated. Zo komen jonge creatieven uit de stad samen voor een intieme avond vol kunst en muziek. Overeenkomstig met de naamsverandering gaat het account van Boijmans Hillevliet door als @zuid.boijmans.

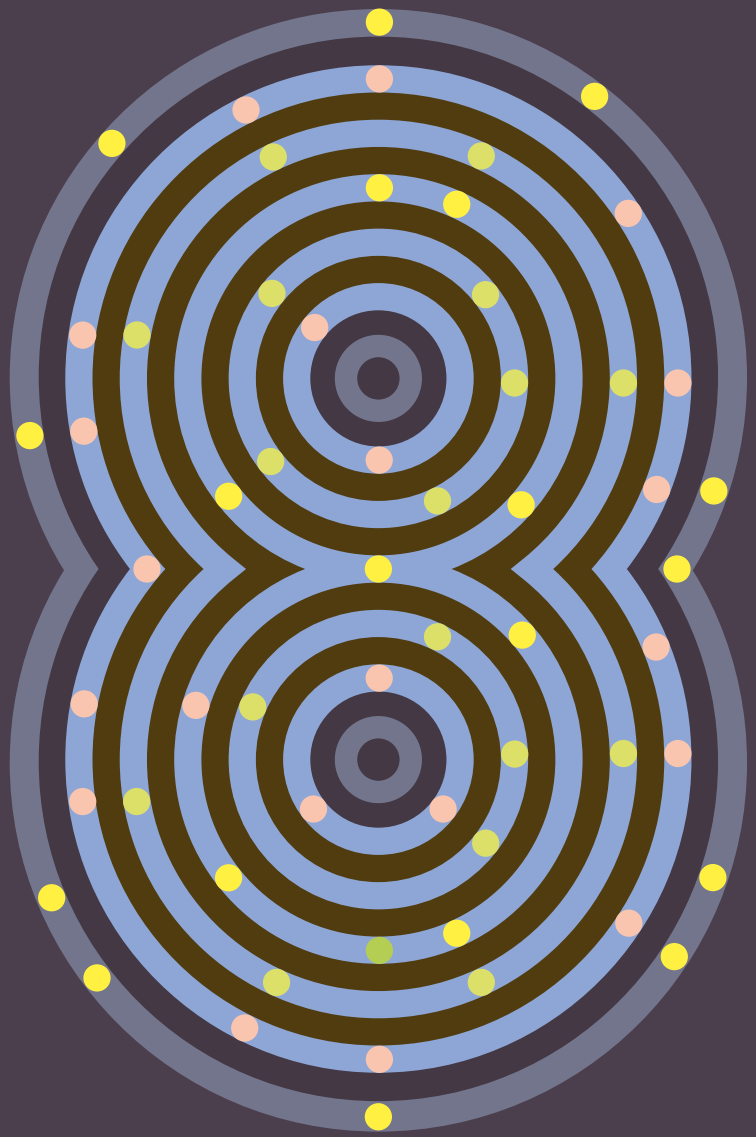

Uitgeverij

Het museum heeft een eigen uitgeverij die bestaat uit 2 medewerkers (1,6 fte). De uitgeverij verzorgt tentoonstellingscatalogi en publicaties over de collectie, evenals de jaarlijkse museumagenda en het jaarverslag. Auteurs zijn zowel de eigen wetenschappelijke staf als externe deskundigen. De uitgeverij werkt met diverse externe vormgevers. De in 2007 gestarte wetenschappelijke reeks Boijmans Studies – over onderwerpen die gerelateerd zijn aan de collectie en de geschiedenis van het museum – wordt vormgegeven door thonik.

In de reeks Boijmans Studies verschijnt dit jaar de publicatie *Voortschrijdend inzicht. Een biografie van de collectie vormgeving.* Scheidend conservator Mienke Simon Thomas vertelt in dit zeventiende deel de geschiedenis van deze 50.000 stukken tellende verzameling van het museum. Ter gelegenheid van het afscheid van conservator tekeningen en prenten Albert Elen publiceert het museum de afscheidsbundel *Getekende herinneringen* waarin hij aan de hand van tekeningen uit de collectie terugblikt op bijzondere momenten in zijn loopbaan. De Boijmans Agenda 2023 staat in het teken van communicatie in de kunst. Aan de hand van 54 kunstwerken uit de collectie beschrijft auteur Alex de Vries op welke manieren een boodschap kan worden overgebracht, zowel letterlijk als figuurlijk. Verder werkt de uitgeverij aan de redactie en vertaling van de digitale bestandscatalogi *Piranesi op papier* en de vroege Italiaanse tekeningen (1400-1600).

Zie voor een overzicht van alle publicaties bijlage F.

Conservatoren

Directeur: Sjarel Ex (tot 1 oktober)

De conservatoren van Museum Boijmans Van Beuningen verrichten wetenschappelijk onderzoek naar de collectie, geven rondleidingen en colleges, initiëren projecten in de stad en in binnen- en buitenland, schrijven catalogi en andere publicaties, ontwikkelen tentoonstellingen, formuleren aankoopvoorstellen, begeleiden restauraties en onderhouden een internationaal netwerk van verzamelaars, kunsthistorici, museumconservatoren en andere specialisten en collega's uit het museale veld. De conservatoren staan onder leiding van de directie en werken projectmatig samen met de verschillende sectoren van het museum, waarbij zij verantwoordelijk zijn voor de inhoud.

Zie voor een overzicht van alle presentaties bijlage C en alle externe activiteiten en nevenfuncties van de wetenschappelijke staf bijlage G.

Peter van der Coelen, conservator prenten en tekeningen

Begin april opent in het depot de door mij samengestelde presentatie met hoogtepunten uit de museumcollectie. Het is een 'proefopstelling' waarbij de schilderijen niet aan de muur hangen, maar aan glazen staanders in de vrije ruimte. Het mooie is dat je zo ook de achterkanten kunt zien. Het voorbereiden van zo'n experimentele presentatie is teamwork en kost vele maanden tijd. Pas bij het inrichten merk je of en hoe het werkt. De grote verrassing voor mij persoonlijk was dat je een schilderij soms met heel wat andere werken kunt vergelijken, afhankelijk van waar je staat. Je blik wordt niet tegengehouden door een muur, maar gaat in de diepte. De Van Gogh hangt naast de Kandinsky, maar je ziet ook de Bruegel op de tweede rij, de Basquiat op de derde en de Beckmann op de vierde. Al kijkende, ontdek je steeds nieuwe verbanden in de collectie.

Bram Donders, onderzoeker

Eind 2021 begon ik met mijn onderzoek naar negentiende-eeuwse vrouwelijke kunstenaars in de collectie van Museum Boijmans Van Beuningen, mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds. Naar veel werken bleek nog geen of weinig onderzoek te zijn verricht. Ik struinde door archieven, scrolde door digitale kranten en bekeek de werken in het depot. Vaak bleek dat de werken vroeger anders gewaardeerd werden. Zo werd een stilleven van Maria Vos reeds in 1903 'een zeer goed staal van haar werk' genoemd in de eerste overzichtspublicatie over Nederlandse negentiende-eeuwse schilderkunst, maar was het de afgelopen decennia niet op zaal te zien. Het is een voorbeeld van de vele – nu nog – verborgen verhalen van vrouwelijke kunstenaars die onze collectie rijk is. Deze zullen worden gebundeld in een online bestandscatalogus.

Alexandra van Dongen, conservator historische vormgeving

Als vervolg op het in 2020 gepubliceerde Rotterdamse onderzoek naar het koloniale en slavernijverleden van onze stad, waarin ik samen met historicus Liane van der Linden een hoofdstuk schreef, opent in het depot de onderzoekspresentatie *Unpacking Boijmans. Het koloniale verleden en de collectie*. Het is een nieuwe manier van werken: het projectteam werkt op zaal en is steeds direct aanspreekbaar door het publiek. De presentatie is ook aanleiding voor de aankoop van een nieuw werk van de Rotterdamse kunstenaar Boris van Berkum dat hij samen met de Afro-Surinaamse wintipriesteres Marian Markelo ontwikkelde. In samenwerking met de Erasmusuniversiteit organiseren we een minor *SMART Perspectives on Diversity and Inclusio*n. Daarnaast publiceerde ik het boek *Dichter bij Vincent. Alledaagse voorwerpen in het werk van Vincent van Gogh*, gebaseerd op het onderzoeksproject ALMA (Art Linked to Material Artefacts), over het object als schildersmodel.

Saskia van Kampen-Prein, conservator moderne en hedendaagse kunst

De museumcollectie wordt zo nu en dan met bijzondere schenkingen door particulieren verrijkt. Dit jaar mocht ik – mede dankzij de inzet van surrealismekenners Laurens Vancrevel en Frida de Jong – een wel heel bijzondere gift in ontvangst nemen: een verzameling kunstwerken gemaakt door internationaal gerenommeerde surrealisten. Deze collectie, met werk van onder meer Aube Breton, Mimi Parent en Toyen, werd bijeengebracht door Her de Vries (1930-2021), die in 1959 het 'Bureau des Recherches Surréalistes en Hollande' had opgericht. Behalve kunst bezat De Vries een omvangrijke bibliotheek met zeldzame uitgaven op het gebied van het surrealisme, die na zijn overlijden eveneens werd overgedragen aan het museum. We zullen er ongetwijfeld nog veel moois in ontdekken en interessante presentaties mee organiseren. Daarnaast ging mijn aandacht grotendeels naar het schrijven van een publicatie over het gepubliceerde oeuvre van model, fotograaf, oorlogscorrespondent en surrealistisch kok Lee Miller die eind 2023 verschijnt.

Annemartine van Kesteren, conservator design

De opening van het depot creëert zoveel aandacht dat het geven van rondleidingen over de collectie dagelijkse kost is, voor regulier bezoek, maar ook voor ontwerpers, kunstenaars en collega-instellingen. De terugkerende vraag, hoe we dit werkgebouw het prettigst kunnen programmeren, is ook voor onszelf nog steeds een zoektocht. Daarom wordt een onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de design-collectie in *climate impact* en *social justice* opgezet, in samenwerking met het Museum of 21st Century Design. Met Francesco Stocchi begeleid ik Neo Muyanga als eerste kunstenaar in de tentoonstellingsserie *Le Miroir Vivant*. Met het team van Zuid. werken we aan een presentatie van de kunstenaar Éric Van Hove en zijn Fenduq-team uit Marrakesh en wordt de eerste Afrikaanse E-scooter gepresenteerd. Als Sjarel zijn vertrek aankondigt bedenken we samen met de kunstenaar Sarkis een ceremonie voor zijn afscheid op 30 september. In de studio van Sarkis in Parijs bereiden we deze rite de passage voor.

Mireille Linck, junior conservator prenten

2022 staat voor mij in het teken van het onderzoek naar de achttiende-eeuwse Italiaanse graficus Giovanni Battista Piranesi waarvan Museum Boijmans Van Beuningen 751 prenten in de collectie heeft, de grootste Nederlandse museale collectie. Het uitgangspunt van het onderzoek vormen de acht prentenboeken die de collectie rijk is, en daarnaast zijn alle werken onderzocht op watermerken. Aan de hand van het watermerkonderzoek is de samenstellingsdatum van de prentenboeken scherper vastgesteld en van de individuele prenten is bepaald of ze eigentijds of postuum gedrukt zijn. De onderzoeksresultaten zijn gepresenteerd in zowel een digitale bestandscatalogus als in een presentatie in het depot. De focus van de presentatie ligt op het gehele vel papier, daarom zijn de werken zonder passe-partout ingelijst. Het tentoonstellingsontwerp sluit aan bij de ronde vormen van het depotgebouw en de historische gebouwen in de prenten van Piranesi.

Rosie Razzall, conservator tekeningen

Bestaat er een betere manier om een nieuwe baan als conservator te beginnen dan je meteen volledig te storten op onderzoek naar een van de belangrijkste onderdelen van de tekeningencollectie? Nadat Albert Elen in mei 2022 met pensioen ging, zette ik het werk voort aan de online catalogus *Italiaanse tekeningen 1400-1600*. Daarbij bekeek ik niet alleen dozenvol tekeningen van beroemde namen als Pisanello, Michelangelo, Leonardo da Vinci en Raphael, maar boog ik me ook over tekeningen die nooit eerder gepubliceerd werden. Zou het blauwe papier erop duiden dat de tekening in Venetië werd gemaakt? Gaat het om een voorbereidende studie, of is het een kopie naar een voltooid schilderij, gemaakt door een student of pupil? Zouden die vervaagde lijnen in inkt beter zichtbaar worden als we de tekening bekijken onder uv-licht? Enkele resultaten van ons onderzoek staan al online, de catalogus is naar verwachting eind 2023 voltooid.

Francesco Stocchi, conservator moderne en hedendaagse kunst

Het afgelopen jaar is extra bijzonder geweest omdat we ons bezig hebben gehouden met het depot, een institutioneel model dat radicaal anders is. Daarbij is aandacht besteed aan het verbinden van de collectie met de omgeving (lokaliseren) en het identificeren van de verschillende belangstellingsgebieden waarmee de collectie verbonden is, of zou kunnen zijn (internationaliseren). Met dit in kaart brengen van een nieuw, mondiaal systeem raakt de oude tweedeling van centrum versus periferie grotendeels achterhaald. Samen met Annemartine van Kesteren heb ik gewerkt aan de ontwikkeling van *Le Miroir Vivant*, een programma waarbij internationaal bekende kunstenaars worden uitgenodigd om samen te werken met plaatselijke gemeenschappen binnen een performatief en evoluerend actiekader dat de principes van het depot weerspiegelt. Daarnaast ging mijn aandacht naar het ontwikkelen van een collectietentoonstelling – met Rem Koolhaas en Irma Boom als gastcuratoren – die plaats zou vinden in Italië in het voorjaar van 2023, maar een jaar is uitgesteld.

Ruben Suykerbuyk, conservator oude schilder- en beeldhouwkunst

Nu het depot goed en wel open is, kan de ontdekkingstocht pas echt starten. Want hoe gebruik je die unieke plek eigenlijk als conservator? Het blijkt in elk geval een dankbaar werkinstrument bij het voorbereiden van tentoonstellingen, waarvan er veel in de steigers staan: *Smart*Light* (over röntgenstraling in kunsthistorisch onderzoek), *De vijfde kleur* (over kleurgebruik bij oude meesters), *Food for thought* (over consumptie en kunst) en *Dutch views* (een frisse blik op de Nederlandse kunst en identiteit). De aankomst in depot van de schilderijen van Stichting Willem Van der Vorm werd gevierd met een focuspresentatie. Daarnaast werpt het nieuwe restauratieatelier meteen vruchten af: op een schilderij van Otto Marseus van Schrieck werden echte vlindervleugels gevonden, en de restauratie van het enigmatische *Portret van Pietro Cenni* onthulde diens ware gelaat (en mogelijk ook de naam van de schilder). Prachtig onderzoeksmateriaal om in 2023 verder uit te pluizen.

Sue-an van der Zijpp, conservator toegepaste kunst en vormgeving

Duizenden anonieme vrouwelijke makers zijn vertegenwoordigd in de deelcollectie kant. Voor een lezing op uitnodiging van de International Organization of Lace verdiep ik mij met kantkenner Ad Timmermans in hun verbluffende vakmanschap. Ook het archief van Nederlands eerste industrieel ontwerper Wim Gilles komt uit de dozen en is onderwerp van een bijeenkomst georganiseerd in samenwerking met het Netwerk Archieven Design en Digitale cultuur (NADD). Ondertussen raakt het project *Family of Objects* op stoom. In dit project wordt de collectie als een familie benaderd. Moederobject Maya bijt de spits af en is prominent te zien in het depot. Mijn eerste aankoop is *Tear Gun* van de Taiwanese ontwerpster Yi-Fei Chen. Dit fascinerende en moreel ambigue ontwerp was in 2017 al te zien in de tentoonstelling *Change the System*. Ook ben ik betrokken bij de inrichting van de atriumvitrines die zich als een voortdurend veranderende driedimensionale beeldrijm tot elkaar verhouden.

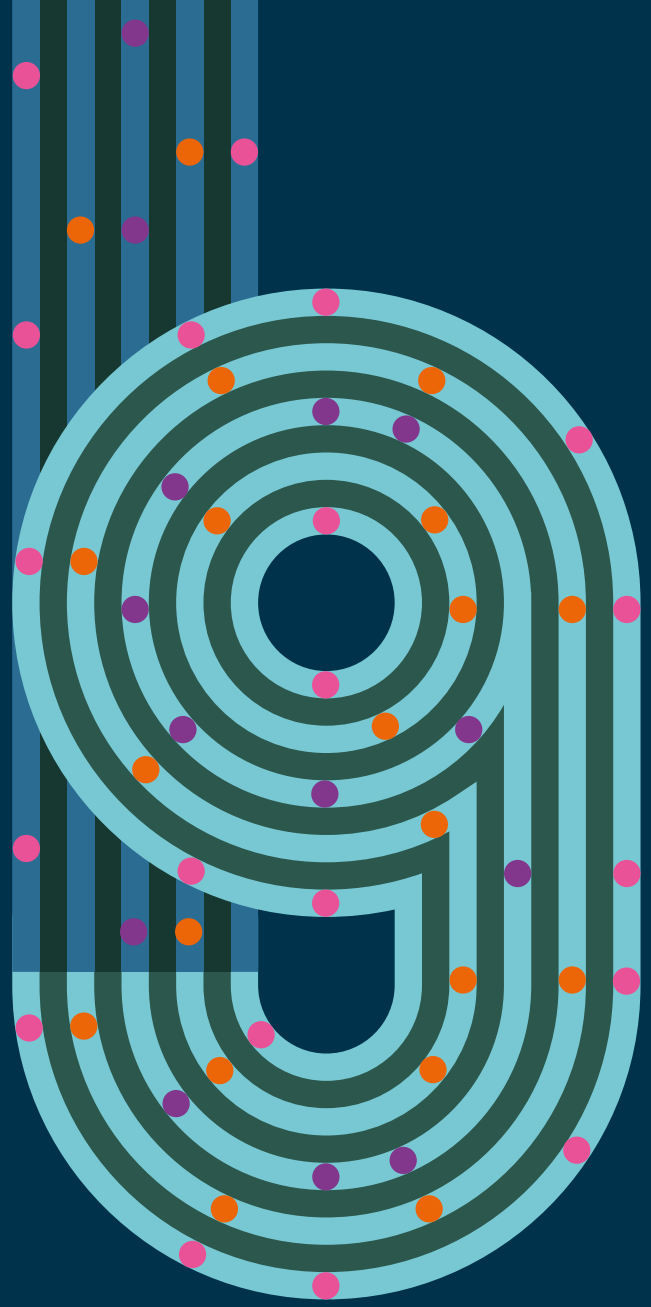

Bedrijfsvoering

Directeur: Ina Klaassen

- Op 30 september nemen we, na 18 jaar directeurschap, afscheid van Sjarel Ex
- In het eerste jaar depotexploitatie behaalt het museum een omzet van 8,3 miljoen euro, 2,5 miljoen euro hoger dan geraamd, met een positief resultaat van in zijn totaliteit 342.000 euro.
- De eerste en tweede fase van het Cybersecurity beleidsplan worden uitgevoerd en afgerond
- De resultaten van het Medewerkers tevredenheidsonderzoek (MTO) met focus op diversiteit en inclusie worden aan het eind van het jaar gepresenteerd
- De organisatieontwikkeling, bestaande uit een nieuw organisatie- en sturings-model en de herijking van de functie-profielen en -waardering, wordt afgerond op 1 december

Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Financiën, ICT en informatiebeheer, Personeel en organisatie, Huisvesting en onderhoud, Publiekszaken bestaande uit floormanagement, art services, museum-winkel, Beveiliging, bewaking en veiligheid, en Collectiebeheer. De renovatie van het museumgebouw valt als project onder Bedrijfsvoering. Horeca en evenementen worden met het oog op risicospreiding in een bv ondergebracht. De vaste formatie is onder-gebracht in de cao voor de Vereniging van Rijksmusea (VRM). Horeca Boijmans Van Beuningen bv werkt met de horeca cao.

Daarnaast is het museum afhankelijk van de niet aflatende inzet van zzp'ers en stagiairs. In 2022 zijn er 112 freelancers actief geweest en hebben we 21 stagiairs binnen verschillende afdelingen een stageplaats kunnen bieden.

Financiën

Voor het eerst sinds 2018 ontvangt het museum weer een volledig jaar bezoek, afgezien van de eerste vier weken van het jaar als het depot vanwege de lockdown gesloten is. Een opvallend verschil met het museum voorheen is dat het depotbezoek zich veel makkelijker laat voorspellen. In het museum werden grote tentoonstellingen in het voor- en najaar geprogrammeerd, wat zorgde voor pieken in de bezoekers-aantallen. Ook was het met mooi weer, zeker in de zomer, altijd rustiger. Het depot verwel-komt daarentegen wekelijks een constant aantal van circa 5.500 bezoekers. In totaal bezoeken dit jaar 265.000 mensen het depot. Zij geven daar ruim 4,5 miljoen euro uit. Daarbovenop worden 's avonds in restaurant Renilde 8.660 couverts uitgeserveerd, wat zorgt voor nog eens bijna 750.000 euro omzet. Het opstellen van het financiële jaarverslag vergt dit jaar bovengemiddeld veel tijd, aangezien alle projecten in aanloop naar de opening van het depot worden afgesloten inclusief de financieringsstromen die zijn aangeboord om die projecten te kunnen betalen.
Gedurende het jaar rapporteert de financiële afdeling samen met de horecamanager intensief over de voortgang van de Horeca bv aan de directie. Het museum beschikt, naast daghoreca voor bezoekers, voor het eerst over een restaurant dat 's avonds geopend is en ook is er enorme vraag naar verhuur aan derden en interne evenementen in het depot. Dat alles maakt het draaien

van de horeca complexer en dit vereist extra aandacht.
Daarnaast draagt de afdeling bij aan besprekingen over het toekomstige nieuwe huurcontract voor het gerenoveerde museum en de demarcatie voor inrichting en onderhoud.
In het najaar wordt het vernieuwde handboek voor de administratieve organisatie afgerond en besproken met de auditcommissie van de Raad van Toezicht, die er haar goedkeuring aan geeft. Tot slot wordt in het najaar de jaarlijkse collectie-inventarisatie uitgevoerd. Er wordt slechts één bevinding gedaan, veel minder dan andere jaren. Dit is waarschijnlijk te danken aan het feit dat de collectie zich eindelijk vrijwel helemaal in één gebouw bevindt.

Huisvesting en onderhoud

2022 staat in het teken van het leren kennen en beheersen van alle installaties in het depot. Het klimaat wordt grotendeels gestabiliseerd en een deel van de kinderziektes wordt verholpen. Helaas is de gemeente er als opdrachtgever van de bouw nog niet in geslaagd alle restpunten te verhelpen. Met name de problemen met de liften en de werkzaamheden aan het plein rondom het depot geven veel hoofdbrekens ten aanzien van de bezoekerslogistiek en -beleving. De oplevering van het plein wordt nu voorzien voor 2023. Bovendien is een aantal verborgen gebreken en ontwerpfouten ontdekt waar in de exploitatie veel hinder van wordt ondervonden.
In de praktijk blijkt het aantal werk- en overlegplekken te klein nu een groot deel van de museale activiteiten plaats heeft in het depot. Ondanks de aanvullende investeringen in de keuken van Renilde zijn ook het ruimtegebrek in de keuken en de ontoereikende opslagfaciliteiten op de zesde verdieping een bron van zorg waardoor de exploitatie suboptimaal is.
Door de grote hoeveelheid bezoekers gaat de slijtage aan het gebouw harder dan verwacht en vergen de schoonmaak en het onderhoud meer capaciteit dan geraamd. De toiletgroepen zijn eigenlijk al aan vervanging toe en de eerste nieuwe investeringen in het gebouw doemen dan ook al weer op aan de horizon.

ICT en informatiebeheer

De aandacht op ICT-gebied gaat dit jaar in belangrijke mate uit naar het afronden en opleveren van projecten die essentieel zijn voor het goed functioneren van het depot, zoals de publieksbegeleiding, wayfinding, filmdatabase, kassasysteem, ticketing en de website.
Daarnaast wordt de moderne werkplek mobiel en digitaal gefaciliteerd en worden oude systemen vervangen. Hierbij is ook de inrichting van conditionele en veilige toegang op vertrouwde apparaten en de inrichting voor het centraal beheer van verstrekte hardware verbeterd. De data van afdelingen en projecten van de gedeelde mappen zijn gemigreerd naar Teams en Sharepoint. De beheerafspraken voor bedrijfsapplicaties en andere ondersteunde ICT-systemen, zowel intern als met de betreffende leveranciers, zijn verder verbeterd. Ook het accountbeheer, de procedures van in- en uitdienst en het verder standaardiseren en automatiseren van de benodigde handelingen worden verbeterd.
Cybersecurity staat hoog op de agenda in 2022. Dit jaar zijn pentesten uitgevoerd, is een risicoframework met beheersmaatregelen opgesteld, evenals een digitaal calamiteitenplan, is een cybersecurity

Atrium in Depot Boijmans Van Beuningen, foto Aad Hoogendoorn

verzekering afgesloten en is een trainingsprogramma voor security awareness van medewerkers voorbereid. In de komende jaren blijft dit een belangrijk punt van aandacht.

Personeel en organisatie

De implementatie van het in 2021 voorgestelde organisatiemodel, het daarbij passende functie- en loongebouw heeft per 1 december 2022 zijn beslag gekregen. Naar aanleiding van het afscheid van directeur Sjarel Ex eind september is om diverse redenen door de Raad van Toezicht besloten om vooralsnog en voorlopig geen artistiek directeur aan te trekken. Dat heeft tot tijdelijke aanpassingen in het organisatiemodel geleid. Ina Klaassen functioneert vanaf 1 oktober als algemeen directeur van Museum Boijmans Van Beuningen.
De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zijn niet aan het museum voorbijgegaan. Het personeelsverloop is hoog. Vooral horecafuncties zijn moeilijk in te vullen, maar ook bij andere afdelingen is de respons op vacatures beduidend minder dan enkele jaren geleden.
Diversiteit en inclusie staan hoog op de agenda. In werkgroepen met vertegenwoordigers van diverse afdelingen is onder begeleiding van een diversiteitsadviseur een plan van aanpak met doelstellingen voor 2023 en 2024 opgesteld. In de zomermaanden heeft een medewerkerstevredenheidsonderzoek plaatsgevonden, 67% van de medewerkers heeft de enquête ingevuld, de resultaten zijn gedeeld en besproken tijdens drie workshops. Op basis daarvan wordt begin 2023 een plan van aanpak opgesteld.
Het verzuimcijfer is 5,34%, dat is een stijging van 1,59% ten opzichte van 2021 en vooral te verklaren door een toename van het langdurig verzuim. Het museum heeft 21 stagiairs een stageplaats geboden, waarvan 1 conservator in opleiding. Daarnaast zijn drie onderzoeksfellows aangesteld en is er een driejarig opleidingstraject gestart voor een conservator educatie in opleiding, gesubsidieerd uit diverse fondsen.

Beveiliging, bewaking en veiligheid

Na de lockdown en de heropening van het depot is de afdeling Beveiliging, bewaking en veiligheid (BBV) gericht op het inwerken van een grotendeels nieuw team en het behouden van rust en stabiliteit in uitvoering van de taken en werkzaamheden. De bemensing van het team en het vullen van de roosters is een moeizaam proces vanwege de extreme krapte op de arbeidsmarkt. Ook de toeleverende partijen van oproepkrachten hebben moeite met het aantrekken van voldoende gekwalificeerd personeel. Aan het eind van het jaar zijn alle vacatures vervuld en staat er een ingewerkt team. In december wordt met het oog op de efficiency besloten het depot een uur eerder te sluiten, waarna de bezetting van BBV echt op orde is.
De medewerkers BBV zijn in 2022 in een nieuw uniform gestoken met meer comfort en van betere kwaliteit, passend bij de uitstraling van het depot.

Publiekszaken

De publieksmedewerkers zijn het eerste contact van een bezoeker in het depot; zij verwelkomen elke bezoeker die door de draaideur stapt met alle aandacht en bieden allerhande praktische informatie over de depot-app, activiteiten en routing, waarna eenieder zich verspreidt naar de verdiepingen of meegaat met een vooraf geboekte of ter plekke gereserveerde rondleiding. Deze rol als host van het depot wordt dit jaar verder ontwikkeld en geoptimaliseerd. De eveneens nieuw aangestelde floormanagers binnen de afdeling publiekszaken houden de kwaliteit van de ontvangst van de bezoekers in de gaten en coördineren de afwikkeling van storingen gedurende de openingsuren.
Ook de depotwinkel maakt een vliegende start, met vele producten die speciaal voor het depot zijn ontwikkeld. Tijdens de lockdown in de eerste weken van 2022 is de winkel – conform de toen geldende maatregelen – geopend voor publiek, samen met een door de medewerkers van Renilde bemande koffiebar met hapjes om mee te nemen.
Daarnaast onderhoudt Publiekszaken het contact met de huurders van de compartimenten en van het verzamelaarsdepot. Deze art service die door het depot wordt aangeboden omvat niet alleen het beschikbaar stellen van ruimte maar ook ondersteuning bij het regelen van allerhande activiteiten zoals kunsttransport, ontvangsten en tentoonstellingsbouw, om zo de huurders op vele manieren werk uit handen te nemen.

Galerie III op de vijfde verdieping is in 2022 nog niet in gebruik. In de zomer wordt het 'om niet' huurcontract met Stichting De Verre Bergen afgesloten, waarmee de weg vrij is voor een volledige ingebruikname in 2023. De particuliere verzamelaars en huurders van de compartimenten in het depot tonen zich actief en betrokken bij het depot. Met hun eigen en verrassende invulling van het gebruik ervan en aanvullende programmering, dragen ze bij aan de verrijking van het depotconcept. In 2022 wordt een nieuwe huurder in het depot verwelkomd: Verhalenhuis Belvédère betrekt een van de compartimenten. De collectie culturele artefacten van deze instelling kan in de toekomst een interessante aanvulling zijn op het onderzoek en de programmering in het depot.

Collectiebeheer

Collectiebeheer faciliteert een veilige en verantwoorde manier van omgaan, opslaan, verpakken, installeren en verplaatsen van de museumcollectie en bruiklenen in het depot. Ook draagt de afdeling zorg voor de collectie van de privéverzamelaars in het depot.
Onder de afdeling valt ook het Bruikleenbureau dat het interne, uitgaande en inkomende bruikleenverkeer organiseert. Collectiebeheer is nauw betrokken bij de totstandkoming van interne en externe tentoonstellingen, maar ook bij evenementen of exclusief bezoek.
Naast de compartimenten in het depot is Collectiebeheer samen met Huisvesting en onderhoud verantwoordelijk voor de externe depots op de Bovendijk en bij Condor.
Sinds de opening van het depot is er voor de medewerkers veel veranderd. Waar zij voorheen hun werkzaamheden buiten het zicht van het publiek uitvoerden is nu elke handeling zichtbaar. Voor het publiek draagt dit in belangrijke mate bij aan de ervaring van het depot als werkgebouw. Deze overgang is soepel verlopen en heeft tot meer inzicht in de werkzaamheden geleid.

Horeca en evenementen

Horeca en evenementen bekleden voortaan een nieuwe positie in de organisatie als aparte bv. Door het resultaat van de horeca- en evenementenactiviteiten onder te brengen in een aparte juridische entiteit, kan er effectief risicobeheer en -spreiding

worden toegepast. Het jaar begint met een team van medewerkers dat in januari noodgedwongen thuiszit. Als gevolg van de lockdown blijft restaurant Renilde gesloten en worden geboekte evenementen in zaal Coert geannuleerd.
Het blijkt niet de laatste uitdaging te zijn waarmee de horeca als geheel te kampen heeft in 2022. Personeelstekorten, hogere salarissen, hoge prijzen op inkoop en een stijgende inflatie zorgen voor een moeizaam jaar binnen de gehele horecasector.

Renilde

Wat voor het gehele depot geldt, gaat ook op voor de dagsituatie in het restaurant; de toeloop van gasten overstijgt de verwachting, wat regelmatig resulteert in een wachtrij voor een zitplaats. Dit zorgt voor een hogere omzet. Wel blijkt het gedurende het hele jaar lastig om daar structureel een efficiënte inzet van personeel tegenover te zetten in zowel bediening, keuken als afwas. Het kassasysteem functioneert in de praktijk zowel overdag als 's avonds niet naar behoren, wat oponthoud veroorzaakt. Aan het eind van het jaar is een voorstel gedaan om de kassa te vervangen door een efficiënter systeem. In 2023 zal dit eventueel gekoppeld worden aan roostersoftware die de handmatige wijze van roostering moet vervangen.

Vanwege de coronalockdown wordt pas vanaf februari proefgedraaid met het diner. Mede ingegeven door een tekort aan koks start het restaurant voorzichtig met een maximum van 40 couverts per avond van woensdag t/m zaterdag. Met chef-kok Jim de Jong aan het roer staat Renilde al direct in de volle aandacht, dit zorgt er ook voor dat we ons meteen melden in de top van culinair Rotterdam. Medio maart scoort het restaurant 15 uit 20 bij Gault Millau. In de loop van het jaar groeit Renilde met kleine stappen door naar een maximum bezetting van 70 couverts per avond. Eind 2022 is vrijwel elke vrijdag en zaterdag volgeboekt, maar blijven de woensdag en donderdag wat achter.

Evenementen

Het aantal aanvragen voor evenementen op de zesde verdieping is in de eerste helft van 2022 hoog, zonder dat hiervoor actieve sales activiteiten worden ondernomen. Het team van sales heeft moeite de hoeveelheid aanvragen te verwerken en besteedt daarnaast veel tijd aan interne aanvragen. Bovendien ontbreekt het aan een eventmanagementsysteem waardoor het salesproces handmatig verloopt en arbeidsintensief is. In de tweede helft van het jaar begint een nieuw sales team dat wordt versterkt met een ervaren sales manager en een extra accountmanager. Ondanks deze uitdagingen zijn er in het eerste volledige jaar toch een groot aantal geslaagde evenementen van onder meer Robeco, BMW en het ABN AMRO Open tennistoernooi.

Museumgebouw

Het museumgebouw verkeert momenteel in een deplorabele staat. Hoewel bijna alle asbest dit jaar wordt verwijderd, gaat de staat van onderhoud hard achteruit omdat het gebouw leegstaat, wachtend op een grootschalige renovatie. Het museumterrein is afgezet met hekken, bevat zwerfafval en vertoont tekenen van vandalisme, wat bijdraagt aan een treurige en verwaarloosde aanblik. De oplevering van het voorlopig ontwerp (VO) is voorzien voor augustus, maar dit is in 2022 niet gehaald. De gemeente heeft besloten dat de museumdirectie geen direct contact mag hebben met de architect en dat er geen ruimte is voor een creatief ontwerpproces waarbij gebruiker en architect in

Entreegebied van Depot Boijmans Van Beuningen, foto Ossip van Duivenbode

Restaurant Renilde op de zesde verdieping van Depot Boijmans Van Beuningen

nauw overleg samenwerken aan een functioneel ontwerp met een goede logistiek, bezoekersbeleving en exploitatie. In november sturen de directie en de Raad van Toezicht een gezamenlijke brandbrief aan de gemeente waarin de zorgen over het ontwerp(proces) uiteen worden gezet. Een kopie ervan wordt aan de Commissie Welstand en Monumenten gestuurd met het oog op de voorgenomen sloop van de voormalige conciërgewoning van het rijksmonumentale bouwdeel Van der Steur.

Rotterdamse Culturele Basis

De RCB-instellingen hebben zich in 2022 op verschillende terreinen agenderend en adviserend opgesteld richting de gemeente, de wethouder en de stad. Vanuit ons netwerk en met onze kennis en ervaring hebben we in 2022 onder andere de thema's werkgeverschap en cultureel maatschappelijk vastgoed geagendeerd en opgepakt en een bijdrage geleverd aan discussies en kennisuitwisseling op het gebied van leefbaarheid in de stad, diversiteit en het herstel van de cultuursector. Daarnaast wordt de RCB actief betrokken bij verschillende gelegenheden in de stad, zoals de ontvangst van de staatssecretaris op 12 maart 2022 in Depot Boijmans Van Beuningen.

RCB-instellingen als grote werkgevers in de sector

Na de openstelling van de cultuursector eind januari, blijkt er bij alle instellingen een structureel tekort aan medewerkers te zijn. Het personeelstekort treft alle lagen van de organisaties, van werkvloer tot midden- en hoger kader. De instellingen van de Rotterdamse basis stellen hun werving- en selectienetwerk voor elkaar open, helpen elkaar met het vinden van geschikte kandidaten voor onvervulbare vacatures en met tips voor geschikte werving- en selectiebureaus. Hierdoor komt een nieuw thema op de agenda van de RCB: onze rol als grote werkgever in de cultuursector. Met dit thema gaan we in 2023 verder aan de slag. Binnen RCB-verband delen wij als grote werkgevers in de cultuursector specifieke expertise en kennis op dit gebied. Dit is een verschil ten opzichte van het directeuren-overleg waarin alle cultuurinstellingen van Rotterdam, van klein tot groot, zijn vertegenwoordigd. Op 12 mei 2022 is er een ontmoeting in Theater Zuidplein met het Werkgevers Servicepunt Rijnmond, in het kader van talentontwikkeling achter de schermen. Met WSPR (Statushouders en Rotterdam Inclusief namen ook deel) zijn we in gesprek gegaan om een nauwere samenwerking en kennisuitwisseling te bewerkstelligen. Concrete resultaten zijn onder andere dat vluchtelingen uit Oekraïne een werkplek vinden bij RCB-instellingen en dat de RCB-instellingen meer mbo-leerlingen een stageplek bieden. Als RCB zijn we daarnaast partner en trekker van de Dag van de Rotterdamse Hospitality die op 8 maart 2023 plaatsvindt en jongeren enthousiasmeert voor een baan in de horeca, cultuur of het toerisme.

Andere onderwerpen die door de RCB, zowel onafhankelijk als in samenspraak met het directeurenoverleg, zijn geagendeerd bij de gemeente Rotterdam en de gemeentepolitiek zijn:

- cultureel vastgoed voor waar het betreft het knelpunt van kostprijsdekkende huur en demarcatie;
- de gevolgen van extreme kostenstijgingen van onder meer huur en energie voor de cultuursector.

Onderwerpen waar de RCB een bijdrage heeft geleverd door middel van samenwerking en/of adviezen:

- de praktische uitwerking van de vijf thema's uit het Manifest van de Denktank New Deal Cultuur, met name hoe de brede samenwerking (ook buiten de cultuursector) vorm te geven en het ontwikkelen van een verdienmodel voor digitalisering in de cultuursector;
- de transitie van het adviesmodel Cultuur Rotterdam naar aanleiding van het opheffen van de RRKC. Verder adviseert de RCB over een nieuw cultuurstelsel vanaf 2028. De RCB ziet zeker kansen voor een gezond cultureel ecosysteem en levert daar vanuit zijn expertise graag een bijdrage aan;
- leefbaarheid van de stad, in diverse netwerken als het Stadsakkoord Rotterdam, Museumpark, 7 Square Endeavour en het ontwikkelperspectief Alexanderknoop.

Diversiteit en de drie i's

De individuele instellingen werken aan het bevorderen van diversiteit en inclusie, interconnectiviteit en innovatie. Voor de uitwerking wordt verwezen naar de respectievelijke jaarverslagen. De uitkomsten worden gedeeld in de RCB en de afspraak is gemaakt om wederzijds expertise en ondersteuning aan te bieden in geval van lastige vraagstukken. Dit geldt tevens voor het thema 'Veiligheid op de werkvloer'. De kennis die we opdoen delen we met de rest van de sector.

Evaluatie RCB

In 2022 heeft de RCB nagedacht over de opzet van zijn evaluatie. In samenwerking met de gemeente Rotterdam wordt de evaluatie in het tweede kwartaal van 2023 opgeleverd.

Cultuur Inclusief

Cultuur Inclusief is een netwerk van directeuren en leidinggevenden van Rotterdamse culturele instellingen. In het najaar van 2021 brachten de initiatiefnemers van het netwerk het manifest 'Cultuur Inclusief' uit. In het manifest wordt de oproep gedaan om institutioneel racisme en uitsluiting aan te pakken aan de hand van beleidsverandering. Dit doet het netwerk door actief te investeren en ervaringen met elkaar te delen. In 2022 hebben 18 culturele instellingen zich aangesloten, waaronder Museum Boijmans Van Beuningen.
Samen slaan we de handen ineen om de verandering te maken. Het netwerk streeft naar meer culturele diversiteit binnen de organisaties, het verzorgen van training en begeleiding, het creëren van een veilige werkomgeving en gelijkwaardigheid in de programma's.

Cultuur Inclusief wordt gefinancierd door bijdragen van de deelnemende instellingen. Het afgelopen jaar hebben we deelgenomen aan drie netwerkbijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten zijn kennis en ervaringen gedeeld over het voeren van inclusief beleid. Een van de netwerkbijeenkomsten is voor de leden van raden van toezicht en bestuur. Zo hebben zij kennisgemaakt met het netwerk en het manifest. Het is van belang dat de toezichthouders en bestuurders ook achter het manifest staan en hun ervaringen met elkaar kunnen delen. In 2023 gaat het netwerk aan de slag met het ontwikkelen van de meerjarenbeleidsplannen.

Financieel verslag

Controller: Theo Haarsma

Dit verkort financieel verslag is ontleend aan het financieel jaarverslag 2022 van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen. De controleverklaring van de accountant mag niet aan het verkort financieel verslag worden toegevoegd. Bij het volledig financieel jaarverslag 2022 heeft de accountant een 393-verklaring afgegeven, waarvan de strekking goedkeurend is.

Resultaat en eigen vermogen

Het jaar 2022 wordt afgesloten met een positief resultaat (na resultaatbestemming) van 342.000 euro. De algemene reserve neemt toe met 342.000 euro en bedraagt 1.301.000 euro per 31 december 2022.
De bestemmingsreserves en -fondsen nemen tezamen 841.000 toe en bedragen 4.079.000 euro per 31 december 2022.

Subsidie

Museum Boijmans Van Beuningen ontvangt conform artikel 11 lid 1 van de verzelfstandigingsovereenkomst een structurele subsidie van de gemeente Rotterdam.
De subsidiebeschikking wordt jaarlijks vastgesteld en is gebaseerd op een voortschrijdende vierjarenperiode.

Geconsolideerde balans per 31 december 2022 en per 31 december 2021

Bedragen in duizenden euro's

Activa	31 december 2022	31 december 2021
Vaste activa		
• Materiële vaste activa	11.622	12.965
• Financiële vaste activa	202	202
Totaal vaste activa	11.824	13.167
Vlottende activa		
• Voorraden	262	103
• Vorderingen	6.086	6.744
• Liquide middelen	4.938	4.483
Totaal vlottende activa	11.286	11.330
Totaal Activa	**23.110**	**24.497**

Passiva	31 december 2022	31 december 2021
Eigen vermogen		
• Algemene reserve	1.301	959
• Bestemmingsreserves	1.617	1.146
Vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen	2.918	2.105
Bestemmingsfondsen	2.462	2.092
Eigen vermogen met een bestedingsverplichting	2.462	2.092
Totaal eigen vermogen	5.380	4.197
Voorzieningen	72	65
Schulden		
• Langlopende schulden	7.927	8.868
• Kortlopende schulden	9.731	11.367
Totaal schulden	17.658	20.235
Totaal Passiva	**23.110**	**24.497**

Geconsolideerde staat van baten en lasten

Bedragen in duizenden euro's

Baten	2022	2021
Opbrengsten	8.267	1.167
Subsidie Gemeente Rotterdam	13.831	16.038
Overige bijdragen	10.948	4.051
Totaal Baten	**33.046**	**21.256**

Lasten		
Personeelskosten	10.548	6.691
Afschrijvingen	1.084	209
Kosten van activiteiten	12.835	4.403
Overige bedrijfskosten	7.383	9.246
Totaal Lasten	**31.850**	**20.549**
Rentebaten en -lasten	**-13**	**-31**
Onverdeeld Resultaat	**1.183**	**676**
Als volgt bestemd:		
• Bestemmingsreserves	-471	22
• Bestemmingsfondsen	-370	-574
Resultaat (mutatie algemene reserve)	**342**	**124**

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is opgericht op 4 oktober 2005. Per 1 januari 2006 werd het museum verzelfstandigd. Vanaf die datum voert de Stichting het beheer over het museum. De Stichting heeft ten doel het in stand houden en exploiteren van Museum Boijmans Van Beuningen te Rotterdam op een zodanige wijze dat het museum met haar collecties permanent ten dienste staat van de gemeenschap en haar ontwikkeling en tevens toegankelijk is voor het publiek.

De geconsolideerde jaarrekening omvat Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen en zijn op 18 augustus 2021 opgerichte dochteronderneming Horeca Boijmans Van Beuningen bv. Een dochteronderneming is een onderneming waarin de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen beslissende zeggenschap uitoefent. Volgens de integrale consolidatiemethode worden in de geconsolideerde jaarrekening de activa, passiva, baten en lasten van Horeca Boijmans Van Beuningen bv voor 100% opgenomen. Onderlinge transacties tussen de moeder- en dochteronderneming worden geëlimineerd.

Verbonden partijen

Er is sprake van verbonden partijen als de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen feitelijk beleidsbepalend is in een andere (beleidsafhankelijke) rechtspersoon of als een sleutelfunctionaris van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen zitting heeft in het bestuur en/of het management van een gelieerde rechtspersoon. De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is beleidsbepalend bij de op 18 augustus 2021 opgerichte Horeca bv. Bij Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, Stichting Lucas van Leyden en Stichting Fonds Willem van Rede is Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen niet beleidsbepalend maar één directeur/bestuurder is tevens bestuurder bij deze stichtingen.

- Horeca Boijmans Van Beuningen bv

De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen heeft een 100%-belang in deze onderneming. De bestuurder van de stichting is tevens bestuurder van de bv. Sinds 1 oktober 2022 vormen de stichting en de bv een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Door de stichting is 249.055 euro betaald aan Horeca Boijmans Van Beuningen bv voor zaalhuur en catering veelal voor relatiebeheeractiviteiten. Ook is 770.094 euro ontvangen van de bv, vooral voor huur en dienstverlening.

- Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

Van deze stichting is een van de bestuurders van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen secretaris. In totaal heeft het museum 711.033 euro in 2022 ontvangen van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen voor verleende diensten, relatiebeheer en aankopen waaronder die van Miró.

- Stichting Lucas van Leyden

Van deze stichting is een van de bestuurders van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen secretaris. In totaal heeft het museum 86.687 euro in 2022 ontvangen van de Stichting Lucas van Leyden voor aankopen.

- Stichting Fonds Willem van Rede

Van deze stichting is een van de bestuurders van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen voorzitter. In totaal heeft het museum 230.000 euro in 2022 ontvangen voor aankopen.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De jaarrekening is opgesteld conform boek 2 titel 9 BW, de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving in het bijzonder RJ 640, de WNT en artikel 7 van de uitvoeringsregeling van de Subsidieverordening Rotterdam 2014.
Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft het museum zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn, waar nodig slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.
Als begroting is de door de Raad van Toezicht vastgestelde begroting gebruikt. Daar waar tussentijds bij bestuursbesluit de begroting is aangepast en de Raad van Toezicht hiervan in kennis is gesteld, is de in de jaarrekening gebruikte begroting daaraan aangepast mits dit het inzicht vergroot.

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Bedragen staan vermeld in duizenden euro's.

De collectie

Conform de herziene collectiebeheersovereenkomst die op 6 november 2020 is afgesloten met de gemeente Rotterdam bestaat de collectie van het museum uit:

- de gemeentelijke collectie, in eigendom van de gemeente Rotterdam;
- voorwerpen in gedeeld eigendom van de gemeente Rotterdam en een tweede partij, bijvoorbeeld de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.
- voorwerpen in bruikleen van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, de Stichting Lucas van Leyden, de Stichting Willem van der Vorm, de Stichting Het Nederlandse Gebruiksvoorwerp, de Stichting H&F Mecenaat;
- voorwerpen, langdurig geleend uit de Rijkscollectie, in beheer bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- voorwerpen aan de gemeente geleend door particulieren of instellingen, anders dan voor tijdelijke tentoonstellingen;
- de bibliotheek van de Stichting;
- aan de collectie gerelateerd archief- en documentatiemateriaal.

Eveneens conform de collectiebeheersovereenkomst worden alle verworven kunstvoorwerpen eigendom van de gemeente Rotterdam tenzij eigendomsoverdracht geschiedt aan een van de onder b. genoemde stichtingen.
Kunstaankopen en bijdragen die bestemd zijn voor kunstaankopen worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, de

gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De belangrijkste schattingsposten betreffen de voorzieningen onderhoud en personeelsregelingen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van lineaire jaarlijkse afschrijvingen. Vanaf het moment van ingebruikname wordt afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur. Investeringsbijdragen worden opgenomen onder de schulden. Vrijval van investeringsbijdragen loopt gelijk met de afschrijvingstermijn van de investering en wordt opgenomen onder de baten.

Financiële vaste activa

Bankgaranties zijn als overige vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa tegen nominale waarde plus eventuele ontvangen rente.

Voorraden

Voorraden zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. Bij de waardering van de voorraden is rekening gehouden met op de balansdatum opgetreden waardeverminderingen. Voor incourante voorraden wordt een voorziening getroffen.

Vorderingen

Waardering vindt plaats tegen nominale waarde. Een eventuele voorziening wegens oninbaarheid wordt op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen bepaald.

Voorzieningen

Er is een voorzieningen getroffen voor jubileumgratificaties. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Alleen de voorziening voor jubileumgratificaties wordt gewaardeerd tegen de contante waarde.

Investeringsbijdragen voor Depot Boijmans Van Beuningen

Voor de opslag van de collectie van het museum is Depot Boijmans Van Beuningen gebouwd in opdracht van de Stichting Collectiegebouw. Als eigenaar van het grootste deel van de collectie heeft de gemeente Rotterdam dit gebouw voor een groot deel gefinancierd. Stichting De Verre Bergen is medefinancier. Gelden voor belangrijke inrichtingselementen zoals het entreegebied en een atriumvitrine zijn door de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen door middel van een Capital Campaign geworven. Deze geworven gelden worden als investeringsbijdragen geboekt onder de schulden en vallen jaarlijks vrij ten gunste van het resultaat evenredig aan de levensduur van de investering.

Pensioenen

De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen heeft zijn pensioenregeling ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), het bedrijfstakpensioenfonds voor overheid en onderwijs. De pensioenregeling van het ABP is een zogenaamde toegezegd-pensioenregeling. Echter, het museum verwerkt deze regeling in de jaarrekening als een toegezegde-bijdrageregeling, omdat in het geval van een tekort bij het ABP geen verplichting bestaat tot het doen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. Dit is conform de uitzonderingsregeling voor bedrijfstakpensioenfondsen in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ 271.309).

Per jaareinde verschuldigde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De indexatie van de pensioenen is, zowel formeel als feitelijk, voorwaardelijk en afhankelijk van voldoende middelen bij het pensioenfonds. De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is niet verplicht bij te betalen voor indexatie van de uitkeringen.

Subsidie gemeente Rotterdam

De subsidie van 2021 is definitief vastgesteld (brief met kenmerk 20.01.00157 d.d. 5-2-2023). De subsidie van de gemeente Rotterdam over het boekjaar 2022 wordt definitief vastgesteld nadat de jaarrekening is overlegd. Deze subsidie is vooruitlopend op de definitieve vaststelling geheel als bate verwerkt.

Bijdragen derden

Alle in de jaarrekening opgenomen bijdragen van derden zijn toegekend, maar sommige moeten nog verantwoord en/of formeel vastgesteld worden.

Nalatenschappen (en recht van vruchtgebruik)

Nalatenschappen worden verwerkt op het moment dat de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. Dit vindt plaats op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt. Hiervan is in ieder geval sprake bij ontvangst van de akte van verdeling. Indien sprake is van nalatenschappen die met vruchtgebruik zijn belast, dient bij de waardering van de nalatenschappen hiermee rekening te worden gehouden.

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 geldt een nieuw fiscaal regime voor indirecte overheidsbedrijven waarbij zij normaal onder de vennootschapsbelasting vallen. Dat betekent dat de Stichting vanaf 2016 voor het hele bedrijf aangifte vennootschapsbelasting moet doen. Echter, omdat de Stichting is aangemerkt als ANBI-cultuur zorgen fiscale aftrekposten ervoor dat veelal geen sprake is van belastingplicht. De Belastingdienst heeft over 2016 tot en met 2020 daarom ook geen aangiftebiljet uitgereikt. De verwachting is dat dat ook niet over 2022 zal gebeuren. Voor Horeca Boijmans Van Beuningen bv zal wel aangifte vennootschapsbelasting worden gedaan.

Baten 2022

herkomst van middelen
totaal € 33.046.000

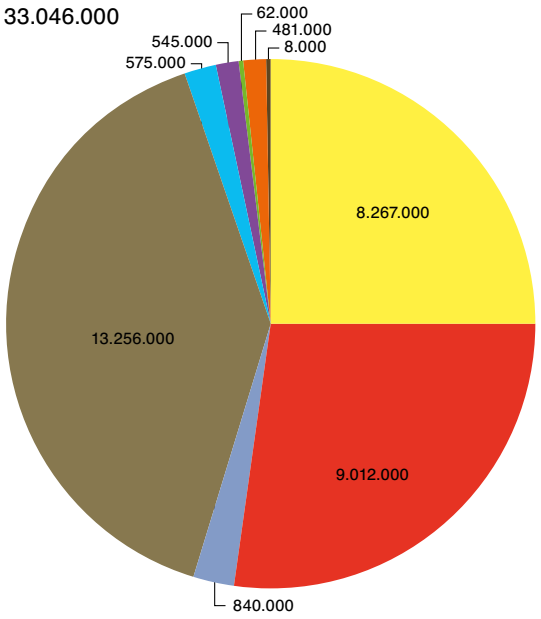

- 25,0% recettes, winkel, horeca en bruikleenverkeer
- 27,3% fondsen
- 2,5% huisstichtingen
- 40,1% structurele subsidie (cultuurplan en depot)
- 1,7% overige subsidies
- 1,6% loterijen
- 0,2% vrienden
- 1,5% particulieren
- 0,1% bedrijven

Lasten 2022

besteding van middelen
totaal € 31.863.000

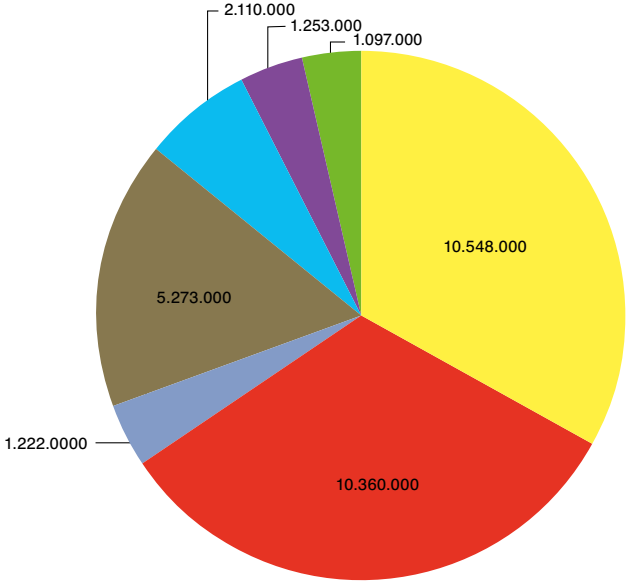

- 33,1% personeel
- 32,5% kunstaankopen, collectiebeheer en onderzoek
- 3,8% tentoonstellingen, educatie en publieks-begeleiding
- 16,5% huisvesting en onderhoud inclusief aanloopkosten renovatie
- 6,6% publiciteit, relatiebeheer en kantoor
- 4,0% inkoop winkel en horeca
- 3,5% rente en afschrijvingen

Bezoek in 2022

bezoekers per prijscategorie
totaal 265.000

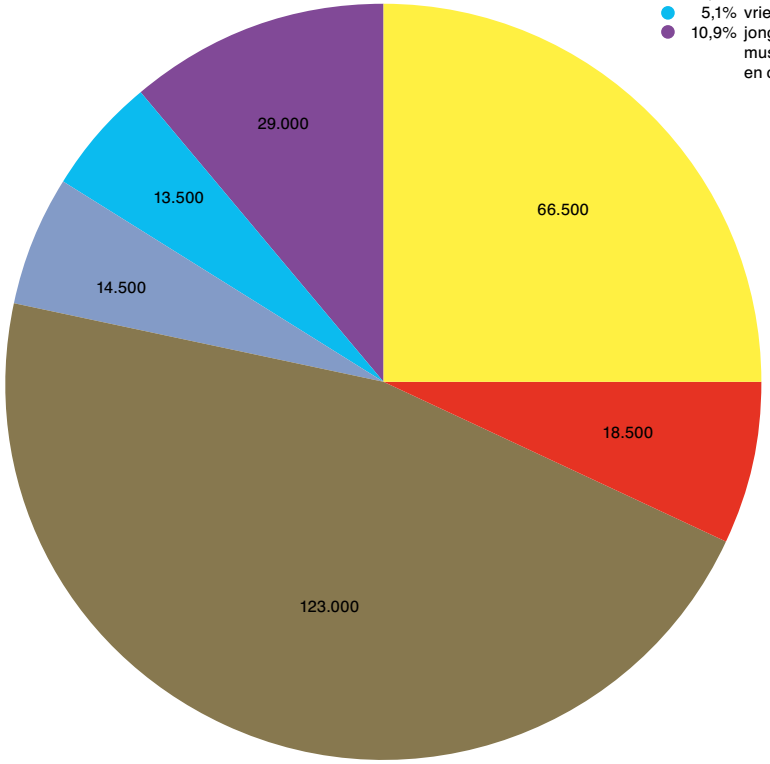

- 25,1% volbetalend
- 7,0% korting
- 46,4% museumkaart
- 5,5% rotterdampas
- 5,1% vriendenloterij vip-kaart
- 10,9% jongeren t/m 18 jaar, museumnacht, openingen en overig gratis bezoek

bezoekers per maand

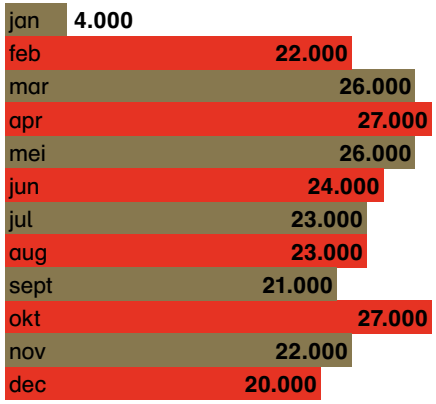

bezoekers per dag

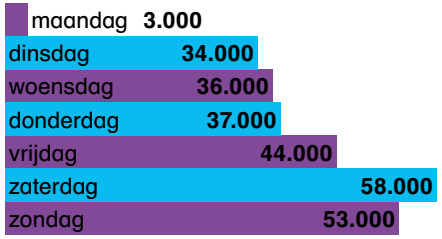

Deelname aan educatieve activiteiten en onderwijsprogramma's

per onderwijsniveau
totaal 10.230

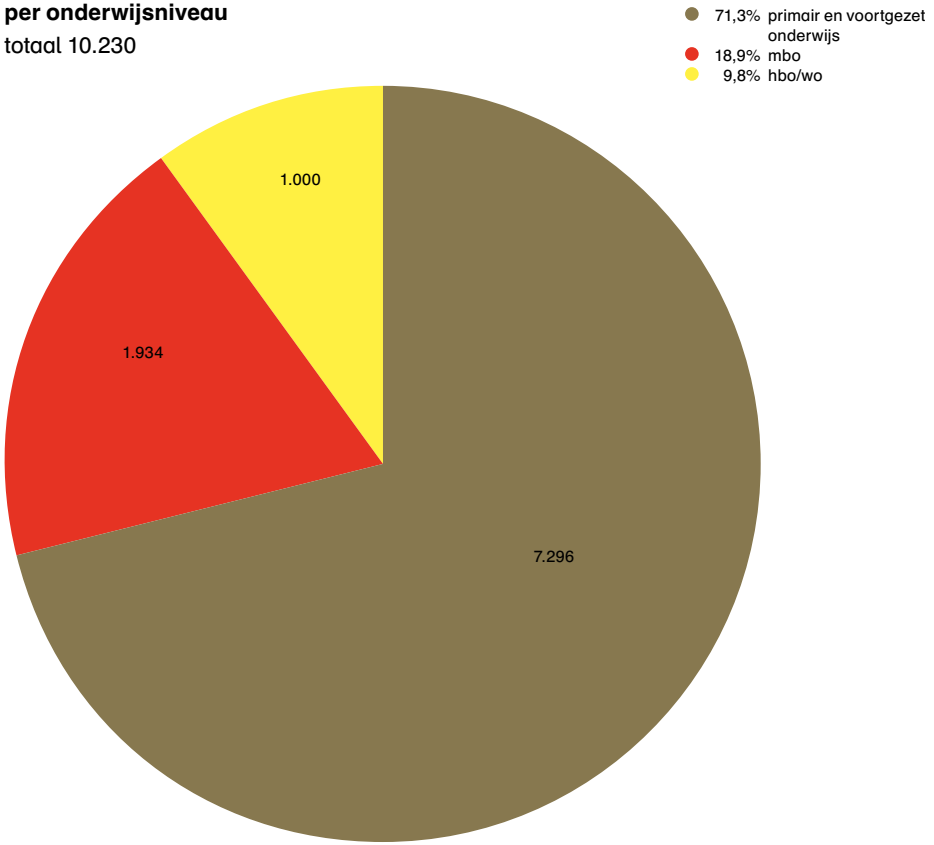

Het museum als werkgever

personeelskosten		**ziekteverzuim**	
loonkosten	9.108	< 8 dagen	1,49%
inhuur algemeen	1.440	8 – 43 dagen	0,85%
inhuur voor tentoonstellingen en overige projecten	1.582	> 43 dagen	3,00%
totaal uitbetaald aan medewerkers	**12.130**	**totaal**	**5,34%**

Inkomsten uit entree, horeca en winkel per maand versus de begroting (cumulatief)

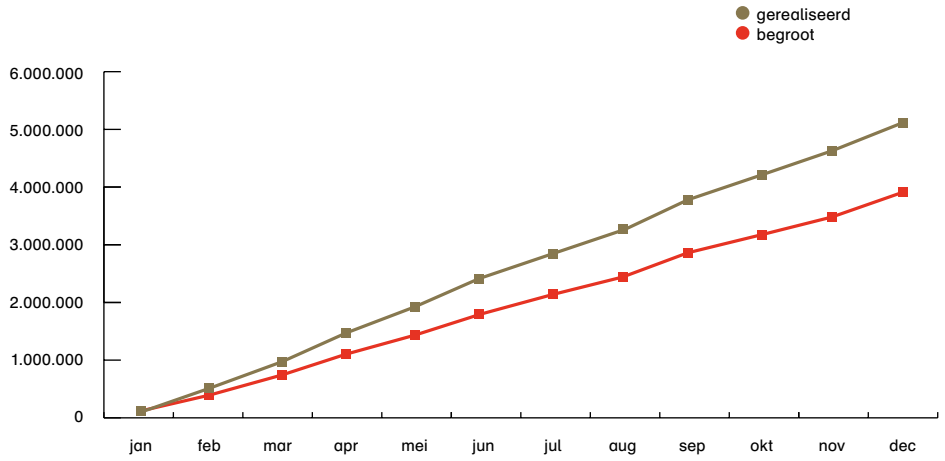

Subsidieafhankelijkheid

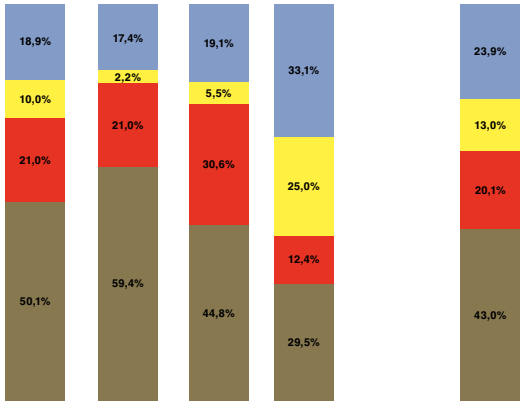

Baten	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**gemiddeld**
Cultuurplansubsidie	9.671	9.816	9.528	9.741	9.689
Overige subsidie	4.064	3.469	6.510	4.090	4.533
Omzet	1.925	369	1.167	8.267	2.932
Bijdragen derden	3.658	2.860	4.051	10.948	5.379
Saldo	**19.318**	**16.514**	**21.256**	**33.046**	**22.534**

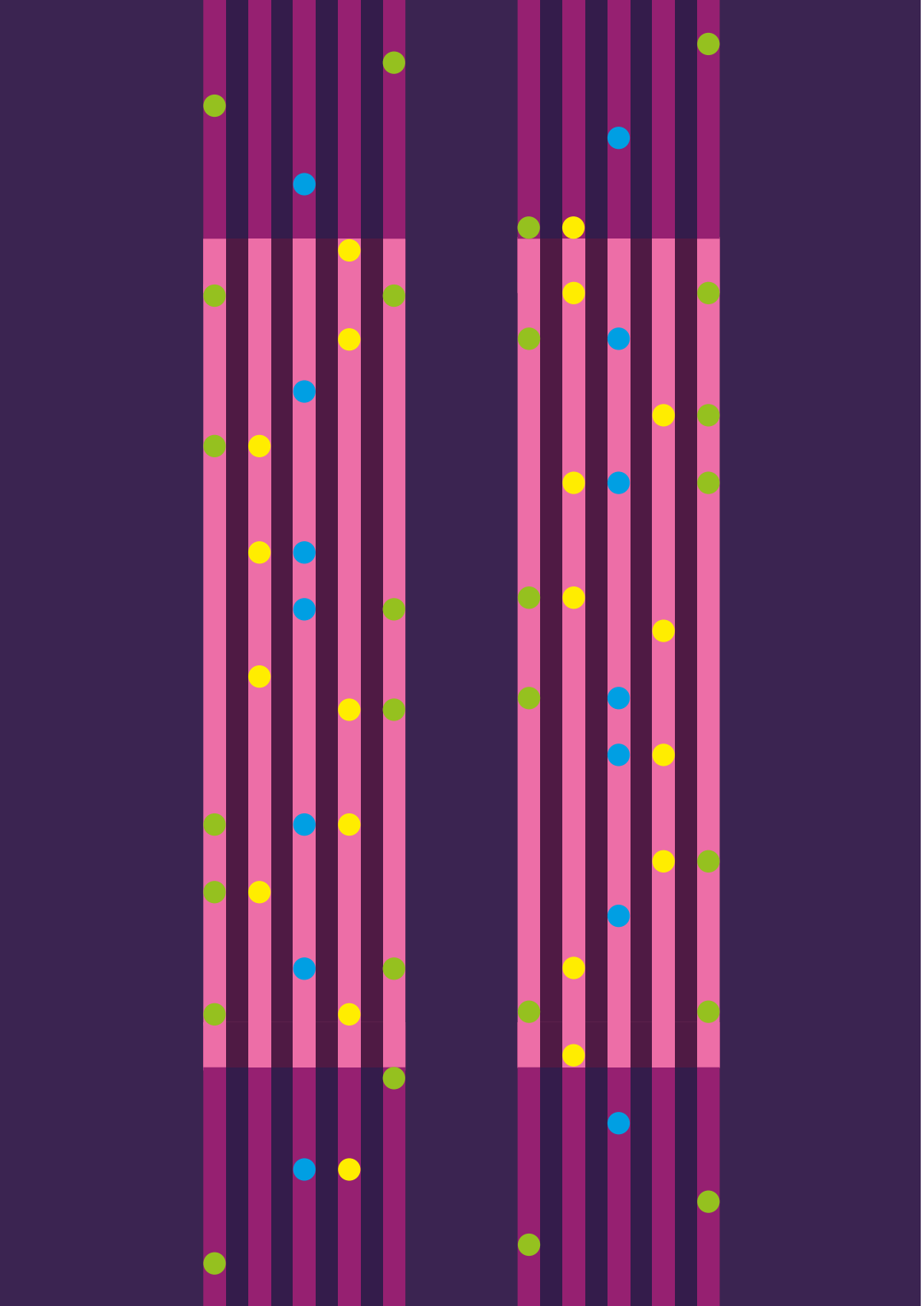

Raad van Toezicht

Museum Boijmans Van Beuningen wordt geëxploiteerd door de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen. Deze stichting wordt tot het vertrek van Sjarel Ex op 1 oktober bestuurd door een tweehoofdige directie/bestuur, vanaf 1 oktober is Ina Klaassen directeur/bestuurder. De toezicht-houdende taken worden vervuld door een Raad van Toezicht. Bestuur en toezicht verhouden zich tot elkaar conform het Raad-van-Toezicht-model, zoals dat is beschreven in de Governance Code Cultuur (2019).

In de praktijk betekent dit dat de directie/ het bestuur verantwoordelijk is voor het reilen en zeilen van het museum. De Raad van Toezicht stelt de begroting en de jaarrekening vast en ziet toe op de wijze waarop de directie/ het bestuur gestalte geeft aan het realiseren van de doelstellingen van het museum.
De directie/het bestuur wordt benoemd en beoordeeld door de Raad van Toezicht.
De leden van de Raad van Toezicht worden, op voordracht van de Raad, gehoord het bestuur, benoemd door het college van B&W van de gemeente Rotterdam.

In 2022 vergadert de Raad van Toezicht vijf keer in aanwezigheid van de directie en een aantal keer zonder de directie. De Raad van Toezicht wordt door de directie regelmatig geïnformeerd over de gang van zaken in het museum en overlegt minimaal een keer per jaar met de OR. De Raad bespreekt met de directie de plannen die het museum ontwik-kelt op inhoudelijk en financieel gebied. Op de expertise van de individuele raadsleden wordt regelmatig een beroep gedaan.

Samenstelling en profielschets

De Raad van Toezicht van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen bestaat uit zeven leden inclusief de voorzitter. Bij het opstellen van een voordracht voor een nieuw lid gaat de Raad uit van een profielschets waarin de meest gewenste deskundigheden en andere kwalificaties zijn opgenomen.

Deze profielschets luidt als volgt:
Voor het geheel van de Raad van Toezicht wordt gestreefd naar diversiteit, onder meer op het gebied van gender, leeftijd en (inter) nationale/lokale achtergrond. Een van de leden wordt geacht expliciet het vertrouwen te genieten van de families die Museum Boijmans Van Beuningen groot hebben gemaakt. De Raad dient bij voorkeur te beschikken over deskundigheden op wetenschappelijk, artistiek, financieel, economisch, juridisch en politiek/bestuurlijk gebied. Bij voorkeur heeft een van de leden een achtergrond in (inter)nationaal museumbeleid.

De Raad van Toezicht functioneert conform de Governance Code Cultuur en streeft naar een meerstemmige samenstelling, waarbij de Code Culturele Diversiteit richtinggevend is.

Samenstelling 2022

De heer mr. J.B.J. Stegmann (1960), commissaris en bestuursadviseur (voorzitter)
De heer mr. B. Vaandrager (1969), partner en hoofd Benelux bij Rothschild & Co (tot 31 december 2022)
Mevrouw drs. C.A. Pieters (1949), freelance kunsthistoricus
De heer ir. A. Salemi (1977), partner SENS real estate b.v., lid raad van commissarissen Woonbron

Mevrouw drs. L.A. Goossens-Kloek RA (1971), partner bij Deloitte Accountants BV
Mevrouw U. Erbslöh, MBA (1966), managing director Fondation Beyeler (Riehen/Basel)
Mevrouw mr. M. Hoogesteger (1968), advocaat en partner bij &DeJonge Advocaten (vanaf 30 augustus 2022)

De Raad kent een rooster van aftreden dat enerzijds doorstroming bewerkstelligt en anderzijds de continuïteit van het toezicht garandeert. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal acht jaar aanblijven, ongeacht het aantal herbenoemingen.

Cultural Governance

Het museum onderschrijft en volgt de drie codes van de cultuursector: de Governance Code Cultuur (two-tier), de Code Diversiteit en Inclusie en de Fair Practice Code. Dat geldt ook voor de code uit de eigen branche, de Ethische Code voor Musea. Het museum heeft op 5 oktober 2021 het Charter Diversiteit ondertekend van de SER.
De in 2019 herschreven Governance Code Cultuur wordt door de Raad van Toezicht als richtlijn gebruikt bij het evalueren van zijn werkzaamheden en de samenwerking tussen de directie en de toezichthouder. De in de code beschreven principes en best practices worden toegepast.
De Raad van Toezicht kent drie commissies, te weten de remuneratiecommissie, de auditcommissie en de bouwcommissie. De remuneratiecommissie voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de directie/bestuur en doet, indien daartoe aanleiding is, voorstellen aan de Raad voor de honorering. De auditcommissie komt jaarlijks vier maal bijeen en buigt zich over de financiële gang van zaken binnen het museum. Dit betreft met name de jaarrekening, de kwartaal- en halfjaarrapportages en de wijze waarop het museum zijn administratieve organisatie inricht. De Raad van Toezicht heeft dit jaar een bouwcommissie in het leven geroepen waarin de voortgang van het renovatie-project op tactisch/strategisch niveau wordt besproken. De bouwcommissie komt in 2022 vier maal plenair bijeen. Naast twee leden van de Raad van Toezicht zitten de directeur/bestuurder en de bouwdirecteur in de bouw-commissie. Leden van de Raad van Toezicht nemen regelmatig individueel deel aan programma's die door het museum worden geëntameerd.

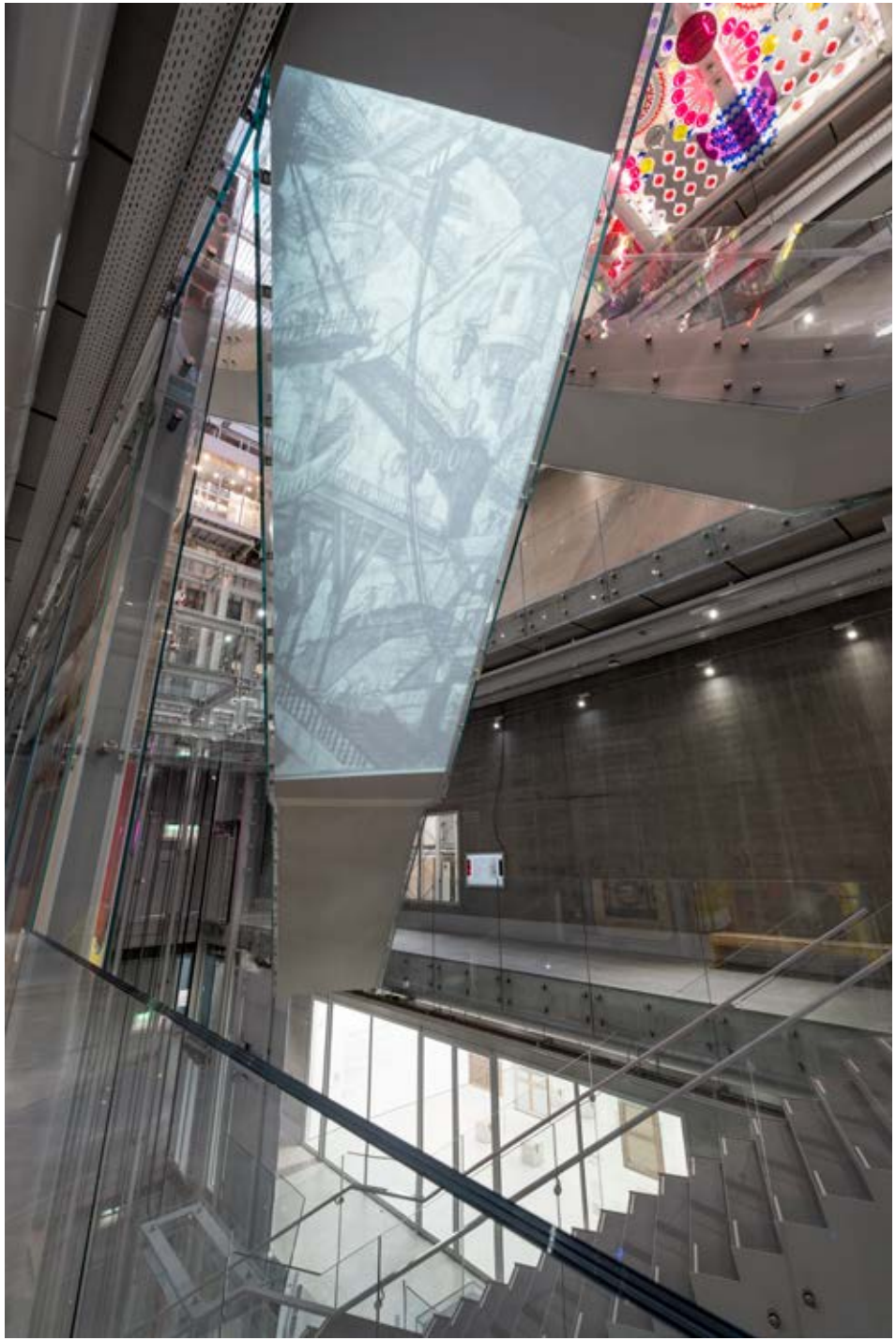

Projectie van een werk van Piranesi in het atrium in Depot Boijmans Van Beuningen, foto Lotte Stekelenburg

Foreword

The year 2022 was one of superlatives, during which we were able to welcome many visitors from all over the world in the Depot and in South. We were expecting 188,000 visitors to the Depot, but the actual number turned out to be a huge 265,000. Thanks to non-stop exposure in the international media, the total number of people who have been able to get acquainted with this new phenomenon has meanwhile reached some three billion. No end of national and international delegations of museum professionals and government officials have expressed interest in sharing information and finding inspiration for their own collection accessibility issues. And all that despite a quiet start to the year because of a complete corona virus lockdown. A hard landing after an almost mind-blowingly successful opening shortly before. Fortunately, this lockdown was relatively brief and the doors in the Depot and in South opened again at the end of January.

The Depot received many awards and the building's image appeared in countless advertisements for companies and institutions that would like to associate themselves with the futuristic architecture and the innovative museum concept. Event room Coert and restaurant Renilde became firm favourites of visitors for events and great food. Finally, we could once again receive our friends, circles and business clubs under our own roof for the annual highlight of the Boijmans Dinner. In 2022 Hillevliet was rebadged as Zuid. Boijmans Van Beuningen (South: Boijmans Van Beuningen, or South for short). This heralded the next development phase. Working with educational and social organizations, South is developing a programme on the cutting edge of art, education and social projects. But success was not limited to Rotterdam. After exhibitions in New Zealand and South Korea, the Surrealism collection travelled to Mexico, where the exhibition *Sólo lo maravilloso es bello* received a very enthusiastic response from the Mexican public in the form of no fewer than over 246,000 visitors.Just after the summer the museum presented its greatest purchase since it became independent in 2006. *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)* by Joan Miró was presented to the general public in the presence of State Secretary Gunay Uslu. The acquisition made a dream the museum has had since the nineteen-seventies come true.

And 2022 was also the year in which we said farewell to Sjarel Ex after his eighteen years as director. On 30 September employees, Rotterdam residents and many friends took their leave of him with a spectacular art-filled event. He was of inestimable significance as the originator of the Depot and the driving force behind a long period of healthy development of the museum. Museum Boijmans Van Beuningen's success is the result of a joint effort: the unbridled dedication of all the employees, the infectious enthusiasm of loyal and new members of the public and the unstinting support of friends, patrons, in-house foundations, sponsors and the renters of the compartments who enrich the Depot with their presence and activities. We thank you all most sincerely. The completion of the restructuring of the museum's organization in December means we are ready for the major challenges of renovating the museum building and continuing to develop the museum of the future.

Ina Klaassen
Director Museum Boijmans Van Beuningen

Facts & Figures

Collection and Research
- The museum loaned 152 works in the Netherlands and 212 to other countries
- 219 artworks were donated, 150 were purchased, 72 were received on long-term loan and 25 were transferred to the museum
- 30 works of art were restored and 335 were conserved
- *Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)* by Joan Miró was acquired; the biggest purchase since the museum became independent in 2006
- The travelling exhibition of the Surrealism collection attracted over 246,000 visits in Mexico.

Exhibitions
- *Bunkhouse* by Paul McCarthy, which consists of 118 elements, was assembled for the first time since it was purchased in 2020
- *Unpacking Boijmans* searches for untold tales about items in the collection
- Boijmans Next Door ended after four years and eleven exhibitions
- In the exhibition *Highlights from the Museum's Collection* visitors can view the fronts and the backs of the paintings
- The long-term programme *Family of Objects* started, with Maya finding a partner in the collection

Education and Visitor Information
- 61,447 visitors went on a guided tour of the Depot
- 11,065 school children and students participated in educational projects
- 1,207 children in Rotterdam attended lessons in their classrooms from a Boijmans culture coach
- Rotterdam's platform for social and physical accessibility in museums was launched
- Depot app won prestigious Webby Award

Zuid. Boijmans Van Beuningen
- Boijmans Hillevliet was rebranded Zuid. Boijmans Van Beuningen
- The museum, the neighbourhood and learning combine in a unique way
- Commissions provide opportunities for talent development
- Art research brings museum and city closer together
- Children's mayor opens the Art Workshop

External Relations and Patronage
- 1,893 people are Boijmans Friends
- 69 young art-lovers are members of @Boijmans
- 147 private individuals are benefactors and are therefore members of Groups or the Van Eyck Circle
- 15 participants contributed jointly 17 times to the Boijmans Core Fund
- 18 companies are members of the Boijmans Business Club
- 29 companies are associated with the museum as Boijmans Corporate Members
- 896 private individuals are members of the Zodiac Circle
- 30 grant providers and foundations contributed to projects and purchases

Marketing and Communication
- Depot Boijmans Van Beuningen had its first full year and received over 265,000 visits
- Boijmans Hillevliet is now called Zuid. Boijmans Van Beuningen and is evolving from a listening post into a creative workshop with its own house style
- Boijmans Next Door ended successfully after more than 568,000 visits to eleven exhibitions in eight neighbouring museums
- The outreach on social media grew to over 290,000 followers
- The Depot received prizes for the architecture and for the Depot app

Operational Management
- On 30 September we said farewell to Sjarel Ex, our director for the last 18 years
- In the first year of the Depot's operation the museum achieved a turnover of 8.3 million euros, 2.5 million euros higher than expected, with an overall positive result of 342,000 euros.
- The first and second phases of the cyber security policy plan were implemented and completed
- The results of the employee satisfaction survey, focussing on diversity and inclusion, were presented at the end of the year
- The organizational development programme, comprising a new organization and management model and the reassessment of job profiles and job evaluations, was completed on 1 December

Bijlagen

A Aanwinsten en uitgaande bruiklenen 126

B Bibliotheek 150

C Presentaties 152

D Educatieve activiteiten en evenementen 156

E Publicaties 160

F Externe activiteiten en nevenfuncties afdelingshoofden en wetenschappelijke staf 162

G Personeel en organisatie 168

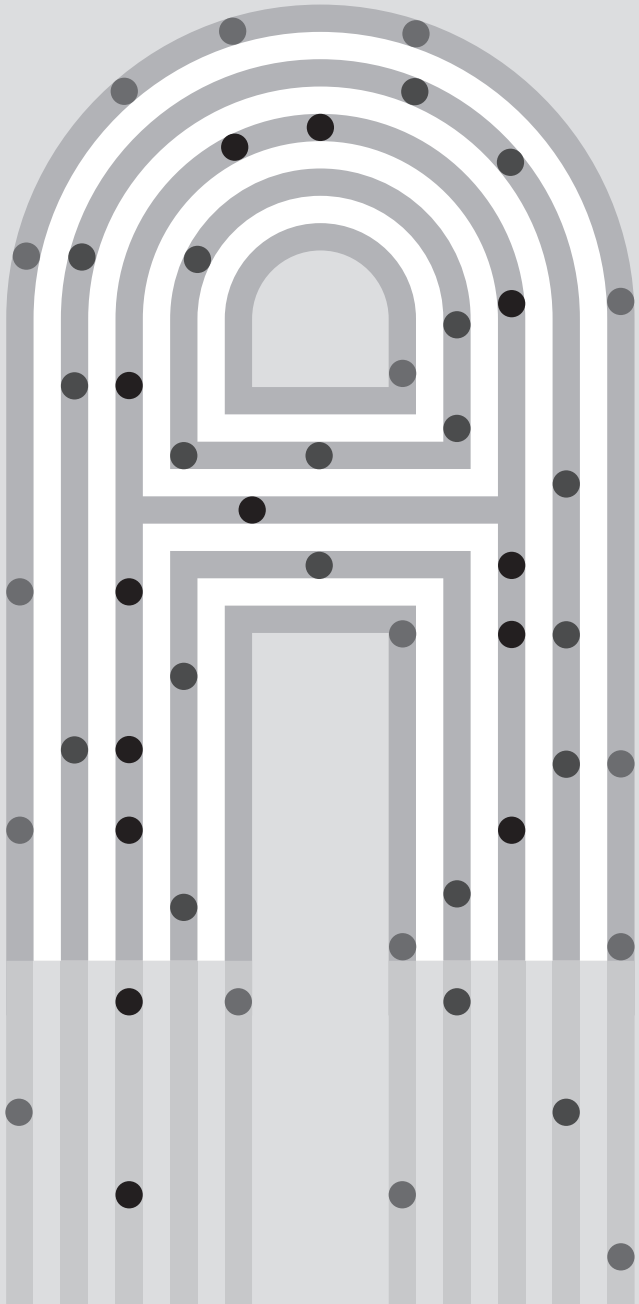

Aanwinsten en uitgaande bruiklenen

Aankopen

Carl Adler
Proefdruk van de Roos van Hamburg, circa 1870
prent
aankoop Peter Bierl Buch- & Kunstantiquariat, Eurasburg
met steun van Stichting Fonds A.H. Martens van Sevenhoven
MB 2022/149 recto/verso (PK)

Pietro Anichini
De heilige familie met de jonge Johannes de Doper in een landschap, 1644
prent
aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun Stichting Lucas van Leyden
L 2022/6 (PK)

Anoniem naar Jean d'Ypres
Kistje met prent in het deksel geplakt, circa 1500
prent
aankoop Aguttes, Neuilly-sur-Seine met steun van Stichting Lucas van Leyden
L 2022/1 a-b (PK)

Anoniem
De drie schikgodinnen Atropos, Klotho en Lachesis, circa 1540
prent
aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden
L 2022/4 (PK)

Jeanne Bieruma Oosting
'Chairs'. Dix lithographies de Jeanne Bieruma Oosting, 1931
serie van 10 prenten in lithografie in portfolio
aankoop Bubb Kuyper, Haarlem
MB 2022/147 a-l (PK)

Cornelis Bos naar Rafaël
Mozes toont de wetstafelen, 1551
prent
aankoop Bubb Kuyper, Haarlem
MB 2022/146 (PK)

Eugène Brands
De vogelvisch verkooper, 1944
tekening
aankoop veiling.catawiki.nl
MB 2022/T 48 (PK)

Mattheus Ignatius van Bree
Een liggende vrouw in slaap, 1788-1839
tekening
aankoop Den Otter Fine Art met steun van Fonds Coen Schimmelpenninck van der Oije. Bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen
MB 2022/T 51 (PK)

Yi-Fei Chen
Tear Gun, 2016
pistool
aankoop kunstenaar met steun van @Boijmans
V 3425 a-c (KN&V)

Barry Flanagan
Liggend naakt, naar links gericht, circa 1997
prent
aankoop Jeny Bremer met steun van Mondriaan Fonds
MB 2022/19 (PK)

Barry Flanagan
Staand naakt met boom, circa 1997
prent
aankoop Jeny Bremer met steun van Mondriaan Fonds
MB 2022/20 (PK)

Barry Flanagan
Staand naakt, naar rechts gericht, in interieur, circa 1997
prent
aankoop Jeny Bremer met steun van Mondriaan Fonds
MB 2022/21 (PK)

Pedro Friedeberg
Aterbil / Ogolatac [sic = Catalogo / Libreta], 2022
kunstenaarsboek
aankoop kunstenaar met steun van Stichting Lucas van Leyden
L 2022/2 1-152 (PK)

Bert Frings
Bad, 2020
schilderij
aankoop Hans Walgenbach met steun van Mondriaan Fonds
4286 (MK)

Bert Frings
As I am you will be, 2020
schilderij
aankoop Hans Walgenbach met steun van Mondriaan Fonds
4287 (MK)

Bert Frings
Fanta Frozen, 2020
schilderij
aankoop Hans Walgenbach met steun van Mondriaan Fonds
4288 (MK)

Bert Frings
Mickel II, 2021
schilderij
aankoop Hans Walgenbach met steun van Mondriaan Fonds
4289 (MK)

Marcha van den Hurk i.s.m. bezoekers van de Pauluskerk
Flying Condor Crossing Borders, 2018
schilderij
aankoop Jeroen Bosch met steun van Mondriaan Fonds
4306 (MK)

Peter Vilhelm Ilsted
Naaiend meisje in de schaduw van een Italiaanse villa, circa 1928
prent
aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden
L 2022/7 (PK)

On Kawara
I Got Up, 1978
68 ansichtkaarten
aankoop particuliere collectie met steun van Stichting Fonds Willem van Rede. In permanent bruikleen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
MB 2022/22 t/m 89 (PK)

Suchan Kinoshita
Da Capo, 2022
installatie
aankoop Hidde van Seggelen Gallery met steun van Mondriaan Fonds
BEK 2059 (MK)

Willem van Konijnenburg
Natura Integra, circa 1910-1912
schilderij
aankoop Marius Sterrenburg Kunsthandel met steun van VriendenLoterij
4290 (MK)

Christen Købke
De oude zeeman, 1836
prent
aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden
L 2022/5 (PK)

Herman Kruyder
Doorvallend Licht, circa 1917-1918
schilderij
aankoop uit de nalatenschap van Jan Thijs Visser met steun van VriendenLoterij
4291 (MK)

Louis Theodorus Lehmann
De vis, 1950-1960
schilderij
aankoop HOK Gallery met steun van VriendenLoterij
4292 (MK)

Frans Menton naar Frans Floris (I)
De vier elementen, 1568
serie van 4 prenten
aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden
L 2022/3 a-d (PK)

Joan Miró
Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi), 1927
schilderij
aankoop Volkart Stiftung met steun van Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Nationaal Fonds Kunstbezit, haar Dura Kunstfonds, haar Innorosa Fonds, haar Themafonds Moderne Kunst en de jaarlijkse bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds), Museaal Aankoopfonds, Mondriaan Fonds, Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, VriendenLoterij, Stichting Bevordering van Volkskracht, G.Ph. Verhagen Stichting, Kring van Eyck, Boijmans Business Club en Boijmans Corporate Members, Stichting Elise Mathilde Fonds, Erasmusstichting en diverse particulieren
4295 (MK)

Emiel van Moerkerken
La plus belle naiade 1947, 1947
collage
aankoop HOK Gallery met steun van VriendenLoterij
MB 2022/T 6 (PK)

Emiel van Moerkerken
Tragiek en triomf, 1952
collage
aankoop HOK Gallery met steun van VriendenLoterij
MB 2022/T 7 (PK)

Emiel van Moerkerken
Een wandeling door Parijs te Sappemeer, 1953
collage
aankoop HOK Gallery met steun van VriendenLoterij
MB 2022/T 8 (PK)

Louise Charlotte de Neufville Ritter
Zelfportret als personificatie van Pictura, circa 1800
tekening
aankoop Antiquariaat Arine van der Steur met steun van Fonds Coen Schimmelpenninck van der Oije. Bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen
MB 2022/T 52 (PK)

Mai van Oers
At the Back of Beyond, Birth, 2014
tekening
aankoop kunstenaar met steun van Mondriaan Fonds
MB 2022/T 49 (PK)

Gertrude Pape
Maisie to Lewis, circa 1941-1943
tekeningenboek met collages met ingeplakte decalcomanie en korte teksten
aankoop HOK Gallery met steun van VriendenLoterij
MB 2022/T 2 a-n (PK)

Roland Penrose
Mazout, 1927
schilderij
aankoop The Mayor Gallery met steun van VriendenLoterij
4296 (MK)

Ph. Frey & Co.
Roos van Keulen, circa 1870
prent
aankoop Antiquariat Norbert Haas, Bedburg-Hau met steun van Stichting Fonds A.H. Martens van Sevenhoven
MB 2022/148 recto/verso (PK)

Jan Roeland
Compositie met bloem en tak, 2012
schilderij
aankoop Slewe Gallery met steun van Mondriaan Fonds
4297 (MK)

Sarkis
2015.04. La maille et la robe Tsumori Chisato portées avec les 2 tubes en cuivre, 2015
installatie
aankoop Galerie Nathalie Obadia, Parijs met steun van Vriendenloterij, Mondriaan Fonds
BEK 2061 a-c (MK)

Sarkis
Le Forgeron en masque de Sarkis en vert dans le róle KRIEGSSCHATZ, 1990
installatie
aankoop Galerie Nathalie Obadia, Parijs met steun van Vriendenloterij, Mondriaan Fonds
BEK 2062 a-d (MK)

Sarkis
Accordéon avec parfum Guerlain Vol de Nuit, 2008
installatie
aankoop Galerie Nathalie Obadia, Parijs met steun van Vriendenloterij, Mondriaan Fonds
BEK 2063 a-c (MK)

Sarkis
V84 – Vitrine
gebrandschilderd raam
aankoop Galerie Nathalie Obadia, Parijs met steun van Vriendenloterij, Mondriaan Fonds
4301 (MK)

Philippe de Soye naar Michelangelo
De heilige familie met de slapende Jezus en de jonge Johannes de Doper, 1566
prent
aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden
L 2022/8 (PK)

Abraham van Strij (I)
De aangeschoten roker (Een Trompe L'oeil), 1808
tekening
aankoop Onno van Seggelen Fine Arts met steun van Fonds Coen Schimmelpenninck van der Oije. Bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen
MB 2022/T 58 (PK)

Celina Teague
Nature Interrupted, 2021-2022
schilderij
aankoop ARTECO Gallery met steun van Mondriaan Fonds
4298 (MK)

Schenkingen

Per Abramsen
Barcarolle 01, 1967
sculptuur
schenking Berry Koedam
BEK 2065 (MK)

Per Abramsen
Naissance, 1976
sculptuur
schenking Berry Koedam
BEK 2066 (MK)

Per Abramsen
Couple, 1979
sculptuur
schenking Berry Koedam
BEK 2067 (MK)

Per Abramsen
Cutting shadow, 1995
sculptuur
schenking Berry Koedam
BEK 2068 (MK)

Per Abramsen
Alignement B, 1986
sculptuur
schenking Berry Koedam
BEK 2069 (MK)

Per Abramsen
Alignement A, 1986
sculptuur
schenking Berry Koedam
BEK 2072 (MK)

Per Abramsen
Alignement C, 1986
sculptuur
schenking Berry Koedam
BEK 2073 (MK)

Per Abramsen
Separated Shadow op vloer en muur, 1995-1997
serie van 5 tekeningen
schenking Berry Koedam
MB 2022/T 60 a-e (PK)

Hans Munck Andersen
kom, 2005
schenking Mevr. D.U. Kuyken-Schneider
A 9044 (KN&V)

Erik Andriesse
Zonder titel, 1985
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/91 (PK)

Erik Andriesse
Zonder titel, 1989
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/144 (PK)

Maarten Baas en Walter Van Beirendonck voor Lensvelt B.V.
Characters, 2021
stoel
schenking Lensvelt B.V.
V 3414 a-b (KN&V)

Maarten Baas en Walter Van Beirendonck voor Lensvelt B.V.
Characters, 2021
stoel
schenking Lensvelt B.V.
V 3415 a-b (KN&V)

Jean Benoît
Zonder titel, voor 2010
prent
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/7 (PK)

Jean Benoît
Zonder titel, voor 2010
prent
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/12 (PK)

Wil van Blokland
plastiek, 1992
schenking via Vereniging Rembrandt uit de collectie L. van den Berg
A 9047 (KN&V)

Guy Bodson
Dans un bloc de charbon, 1961
tekening
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/T 10 (PK)

Guy Bodson
Oiseaux a repetition, 1961
tekening
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/T 38 (PK)

Guy Bodson
La jungle avance, 1961
tekening
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/T 39 (PK)

Guy Bodson
Les épées des ruines, 1961
tekening
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/T 40 (PK)

Marinus Boezem
Etude gothique, 1980
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/145 (PK)

Wim Borst
Object nr. 666, 2010
plastiek
schenking via Vereniging Rembrandt uit de collectie L. van den Berg
A 9048 (KN&V)

Eugène Brands
Zonder titel, datering onbekend
schilderij
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
4300 (MK)

Aube Breton
Zonder titel, 1992
collage
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/T 37 (PK)

Max Bucaille
Zonder titel, 1935-1996
tekening
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/T 43 (PK)

Max Bucaille
Zonder titel, 1956
collage
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/T 44 (PK)

René Daniëls
Het schoolbestuur is het oneens met de EEG bepalingen, 1984
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/95 (PK)

Adrian Dax
Zonder titel, 1963
tekening
schenking uit de nalatenschap van Her de Vries
MB 2022/T 35 (PK)

Rineke Dijkstra
Juli, Castricum aan Zee, NL (15 juli, 1995), 1995
foto
schenking Collectie Koninklijke KPN
4320 (MK)

Marlene Dumas
Exotische dood, 1984
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/96 (PK)

Marlene Dumas
Het hart van een zeemeermin, 1984
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/97 (PK)

Moritz Ebinger
Wat als de graaf een giraf was?, 2022
sculptuur
schenking Moritz Ebinger ter ere van Sjarel Ex
BEK 2064 (MK)

Ger van Elk
Oranje, blanje, bleu [sic], 1985
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/98 (PK)

Ger van Elk
Slash and push, 1995
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/99 (PK)

Ger van Elk
Paal 120, Durgerdam (A), 1991
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/100 (PK)

Ger van Elk
Counterkalf [sic], 1991
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/101 (PK)

Ger van Elk
Western Style Masters, 1991
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/102 (PK)

Ger van Elk
Tree Pets (Baby), 1981
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/103 (PK)

Ger van Elk
Tree Pets (Poes), 1981
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/104 (PK)

Ger van Elk
Pale London Blue, 1991
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/105 (PK)

Pieter Engels
Beautiful Backside of a Modern Art Piece, 1986
wandobject
schenking Engels Products Organization
4314 (MK)

Pieter Engels
An Incidental Portrait of a Spectator, Without a Spectator There Is No Work of Art, Incomplete Work of Art, 1972
foto
schenking Engels Products Organization
4315 (MK)

Pieter Engels
Engels Strokes a Favourite Painting (of His Cat?), 1974
foto
schenking Engels Products Organization
4316 (MK)

Pieter Engels
Pieter Engels Final Work, 2018
wandobject
schenking Engels Products Organization
4317 (MK)

Pieter Engels
Movements, 1963
serie van 6 tekeningen
schenking Engels Products Organization
MB 2022/T 59 a-f (PK)

Jeroen van Erp
RET busstoeltje, datering onbekend
stoel
schenking Jeroen van Erp
V 3424 (KN&V)

Barry Flanagan
Liggend naakt, naar links gericht, in interieur, circa 1997
prent
schenking Jeny Bremer
MB 2022/16 (PK)

Barry Flanagan
Portret aan tafel, naar links gericht, circa 1996-1997
prent
schenking Jeny Bremer
MB 2022/17 (PK)

Barry Flanagan
Zittend naakt, hoofd, en twee bloemen, 1997
prent
schenking Jeny Bremer
MB 2022/18 (PK)

Barry Flanagan
Zittend naakt op bed, circa 1997
tekening
schenking Jeny Bremer
MB 2022/T 46 (PK)

Barry Flanagan
Liggend naakt op bed, 1995
tekening
schenking Jeny Bremer
MB 2022/T 47 (PK)

Frank Van den Broeck
Zonder titel, 1990
tekening
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/T 54 (PK)

Frank Van den Broeck
Zonder titel, 1991
tekening
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/T 55 (PK)

Frank Van den Broeck
Entre deux mers, 1985
tekening
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/T 56 (PK)

Bert Frings
Jurassic Park, 2021
schilderij
schenking kunstenaar
4285 (MK)

Daan van Golden
Brigit Bardot in Japan, 1992
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/106 (PK)

Sebastian Gögel
Existenz, 2010
schilderij
schenking Thom en Iman Schaar-Mahpoori
4293 (MK)

Johann Gütlich
The clown, 1950-1959
schilderij
schenking de heer Gütlich
4303 (MK)

Johann Gütlich
Meditative man, 1952
schilderij
schenking de heer Gütlich
4304 (MK)

Johann Gütlich
Landscape, circa 1965-1975
schilderij
schenking de heer Gütlich
4305 (MK)

Fons Haagmans
Raaf en cijfers, 1989
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/107 (PK)

Fons Haagmans
Zonder titel, 1990
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/108 (PK)

Fons Haagmans
Zonder titel, 1991
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/109 (PK)

Fons Haagmans
Zonder titel, 1990
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/110 (PK)

Ineke Hans, geproduceerd door Circuform
REX, 2021
stoel
schenking Circuform
V 3416 (KN&V)

Ineke Hans, geproduceerd door Circuform
REX, 2021
stoel
schenking Circuform
V 3417 (KN&V)

Ineke Hans, geproduceerd door Circuform
REX, 2021
stoel
schenking Circuform
V 3418 (KN&V)

Pieter Holstein
Spoor van daden, 1983
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/111 (PK)

Kayoko Hoshino
plastiek, 2009
schenking via Vereniging Rembrandt uit de collectie L. van den Berg
A 9049 (KN&V)

Henri Jacobs
Palais à cinq salles, 1990
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/112 (PK)

Henri Jacobs
Palais à cinq salles, 1990
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/113 (PK)

Suchan Kinoshita
Grensposten, 2022 (1993)
serie van 105 foto's
schenking Suchan Kinoshita en
Hidde van Seggelen
4307 1-105 (MK)

Per Kirkeby
Zonder titel, 1990
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/114 (PK)

Barend Cornelis Koekkoek
Houthakkers bij een grote omgewaaide boom in een bos, 1838
tekening
schenking Dr. Albert J. Elen
MB 2022/T 1 (PK)

Rem Koolhaas
Zwembad, 1981
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/115 (PK)

Rem Koolhaas
Parc de la Villette (OMA),
circa 1990
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/116 (PK)

Robert Lagarde
Zonder titel, 1965
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/1 (PK)

Robert Lagarde
Zonder titel, 1965
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/2 (PK)

Robert Lagarde
Zonder titel, circa 1950-1980
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 30 (PK)

Wifredo Lam
Zonder titel / Zonder titel, voor 1982
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/5 recto/verso (PK)

AnneMarie Laureys
plastiek, 2010
schenking via Vereniging
Rembrandt uit de collectie
L. van den Berg
A 9050 (KN&V)

LC Smith & Corona Typewriters
typemachine, 1921
schenking Hr. J.J. Thieme,
Hr. F.M. Thieme, Mw. A.
van Leeuwen-Thieme en
Hr. K.C Thieme
V 3413 a-d (KN&V)

Louis Theodorus Lehmann
Brassica Pitrecorum, 1940-2012
tekening
schenking mevrouw Alida Beekhuis
MB 2022/T 3 (PK)

Louis Theodorus Lehmann
Zonder titel, 1940-2012
tekening
schenking mevrouw Alida Beekhuis
MB 2022/T 4 (PK)

Louis Theodorus Lehmann
Zonder titel, 1940-2012
tekening
schenking mevrouw Alida Beekhuis
MB 2022/T 5 (PK)

Willem van Leusden
Chantage, 1934
schilderij
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
4294 (MK)

Willem van Leusden
Je brule tous les jours sans eteindre, 1961
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/15 (PK)

Joep van Lieshout
Trashcan, 1997
sculptuur
schenking Collectie Koninklijke KPN
BEK 2070 (MK)

Lucassen
Idol, 1988
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/117 (PK)

Lucassen
Boy and Cat, 1971
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/118 (PK)

Lucassen
Nicht weinen, lieve Bird, 1979
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/119 (PK)

Lucassen
Compositie, 1979
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/120 (PK)

Lucassen
Zonder titel, 1991
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/121 (PK)

Evert Maaskamp
Rozen met silhouetportretten van de Nederlandse koninklijke familie,
circa 1816
prent
schenking Drs. C.O.A. baron
Schimmelpenninck van der Oije
MB 2022/92 (PK)

Alessandro Mendini
A Punta, 1990-1999
luchtbevochtiger
schenking de heer en mevrouw
Hoekzema-van Kasteel
V 3423 (KN&V)

J.H. Moesman
Zonder titel, 1961
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/4 (PK)

J.H. Moesman
Handen, 1929
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/6 (PK)

J.H. Moesman
Stilleven met fles op tafel, circa
1928
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 41 (PK)

Willem Oorebeek
Zonder titel, datering onbekend
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/122 (PK)

Mimi Parent
Zonder titel, datering onbekend
schilderij
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
4299 (MK)

Mimi Parent
Zonder titel, voor 2005
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/13 (PK)

Pipilotti Rist
Cinquante Fifty (Installation for a Parking Lot), 2000
multi-channel video-installatie
schenking Han Nefkens H+F
Collection
263.1-2

Mohammed Sami
Still Alive, 2022
schilderij
schenking Bruno Varon
4302 (MK)

Marien Schouten
Zonder titel, 1989
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/123 (PK)

Marien Schouten
Zonder titel, 1984
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/124 (PK)

Cruzeiro Seixas
Sem titulo, 1950-2020
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 36 (PK)

Cruzeiro Seixas
Sem titulo, circa 1920
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 42 (PK)

Sir Clive Marles Sinclair in
samenspraak met Alex Kalogroulis
en ontwerpbureau Daka
A-bike, 2004-2006
vouwfiets
schenking particuliere collectie
V 3426 a-b (KN&V)

Valerie Snobeck
Part of the glass itself, 2013
installatie
schenking Fam. B.P. de Haan
BEK 2060 a-d (MK)

Amy van Son
Wachters, 1991
plastiek
schenking via Vereniging
Rembrandt uit de collectie
L. van den Berg
A 9051 (KN&V)

Ettore Sottsass voor Alessi S.p.A.
Roomstel ES10, 1998
servies
schenking de heer en mevrouw
Hoekzema-van Kasteel
V 3422 a-e (KN&V)

Berend Strik
Zonder titel, 1992
borduurwerk
schenking Collectie Koninklijke KPN
4319 (MK)

Berend Strik
Zonder titel, 1989
installatie
schenking kunstenaar ter ere van
Sjarel Ex
BEK 2058 (MK)

Studio Klarenbeek & Dros
drie kelkglazen, 2020-2021
schenking kunstenaar
V 3419 a-c (KN&V)

Studio Klarenbeek & Dros
vijf kop en schotels, 2020-2021
schenking kunstenaar
V 3420 a-e (KN&V)

Jean Terrossian
Le combat se fera voluptueux dans l'ombre, 1962
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 45 (PK)

Toyen
Ex Libris, voor 1980
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/3 (PK)

Toyen
Zonder titel, voor 1980
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/8 (PK)

Toyen
Zonder titel, 1944
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/9 (PK)

Toyen
Zonder titel, circa 1930-1980
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/10 (PK)

Toyen
Zonder titel, datering onbekend
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/11 (PK)

Toyen
Zonder titel, voor 1980
prent
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/14 (PK)

Emo Verkerk
Albatros II, 1989
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/125 (PK)

Emo Verkerk
Zuurspuiter, 1987
prent

schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/126 (PK)

Emo Verkerk
Zonder titel, 1995
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/127 (PK)

Emo Verkerk
Portret van Jimi Hendrix, 1984
collage
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/T 57 (PK)

Carel Visser
Babo, 1986
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/128 (PK)

Carel Visser
Zonder titel, 1988
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/129 (PK)

Carel Visser
Zonder titel, 1988
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/130 (PK)

Carel Visser
Zonder titel, 1989
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/131 (PK)

Carel Visser
Zonder titel, 1988
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/132 (PK)

Carel Visser
Tafellamp, 1989
sculptuur
schenking Collectie Koninklijke KPN
BEK 2071 (MK)

Her de Vries
America, 1957
suite van 9 collages
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 9 a-i (PK)

Her de Vries
English Rose. The Flower of modern Foundations, 1950
collage
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 11 (PK)

Her de Vries
Si tu veux, je me devoile, 1958
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 12 (PK)

Her de Vries
Mon Univers / Zonder titel, 1960
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 13 recto/verso (PK)

Her de Vries
Zonder titel, 1955
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 14 (PK)

Her de Vries
Zonder titel, 1955
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 15 (PK)

Her de Vries
Zonder titel, 1959
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 16 (PK)

Her de Vries
Zonder titel, 1955
serie van 4 tekeningen
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 17 a-d (PK)

Her de Vries
Negatief naakt, circa 1950
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 18 (PK)

Her de Vries
Not allowed, 1956
collage
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 19 (PK)

Her de Vries
Dubbelportret, 1950
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 20 (PK)

Her de Vries
The Desert, 1949
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 21 (PK)

Her de Vries
Jeune fille, 1949
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 22 (PK)

Her de Vries
Tête de femme, 1949
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 23 (PK)

Her de Vries
Portrait, 1956
collage
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 24 (PK)

Her de Vries
Zonder titel, 1950-2021
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 25 (PK)

Her de Vries
La femme chaisse, 1961
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 26 (PK)

Her de Vries
Zonder titel, 1958
tekening

schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 27 (PK)

Her de Vries
'il n'y a plus de timbres!', 1958
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 28 (PK)

Her de Vries
Zonder titel, 1960
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 29 (PK)

Her de Vries
Thoughts of a.d.a.b, 1954
tekening
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 31 (PK)

Her de Vries
Photomontage no. 2, 1956
collage
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 32 (PK)

Her de Vries
Backward Glance, 1956
collage
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 33 (PK)

Her de Vries
Photo montage, 1956
collage
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 34 (PK)

Her de Vries
Black Lines, 1955
tekeningenboek met 23 tekeningen
schenking uit de nalatenschap van
Her de Vries
MB 2022/T 50 a-z (PK)

Co Westerik
Bloem ornament, 1987
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/133 (PK)

Co Westerik
Avondscene, 1981
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/134 (PK)

Co Westerik
Geboorte 2, 1979
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/135 (PK)

Co Westerik
Losgelaten bloemblad met lipstick, 1980
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/136 (PK)

Co Westerik
Verschijning over het land, 1980
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/137 (PK)

Co Westerik
Twee mannen (Zelfportret), 1981
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/138 (PK)

Co Westerik
Verschijning over het land, 1980
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/139 (PK)

Co Westerik
Man in bijzondere pose, 1989
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/140 (PK)

Co Westerik
Geboorte I, 1979
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/141 (PK)

Co Westerik
Mensen en objecten, 1974
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/142 (PK)

Co Westerik
Losgelaten bloemblad met lipstick, 1980
prent
schenking Collectie Koninklijke KPN
MB 2022/143 (PK)

Co Westerik
Muffit, 1990
tekening
schenking Jan Christiaan Braun ter ere van Sjarel Ex
MB 2022/T 53 (PK)

Overdrachten

Gisèle
Stilleven met kan, datering onbekend
schilderij
overdracht Stedelijke Musea Zutphen
4318 (MK)

Antoine Goyers
Humanité & Barbarie. Album populaire, 1867
album met twaalf prenten
overdracht Bibliotheek Rotterdam
MB 2022/93 a-m (PK)

Elias Stark
Twaalf etsen van E. Stark, 1886
album met twaalf etsen
overdracht Bibliotheek Rotterdam
MB 2022/94 a-m (PK)

Langdurige bruiklenen

Boris van Berkum in samenwerking met Marian Markelo
Kabra Blauw, 2022-2023
twee dekselvazen
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen
(aankoop met gelden uit de nalatenschap van Koster & Quist)
A 9045 a-b (KN&V) en A 9046 a-b (KN&V)

Jacob Bruggink
te Veele bij Vlagtwedde Groningen, voor 1855
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5021 (PK)

Jan Hendrik Carp
Stadsgezicht binnenzijde van een poort met huizen aan weerszijden [fantasie?], 1819
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5042 (PK)

Hendrik Gerrit ten Cate
Ligtenbeek, voor 1856
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5049 (PK)

Hendrik Gerrit ten Cate
Ligtenbeek, voor 1856
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5050 (PK)

Johannes Franciscus Christ
Gezicht bij Bentheim, voor 1845
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5037 (PK)

Pieter Caspar Christ
Boerderij met verder weg een kerk, circa 1834
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5038 (PK)

Pieter Caspar Christ
Te Ubbergen bij Nijmegen, voor 1888
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5039 (PK)

Adolf le Comte
Schie Rotterdam, voor 1921
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5056 (PK)

Adolf le Comte
Zaandam, voor 1921
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5057 (PK)

Dirck Dalens (I)
Bij Maarsen, voor 1676
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5034 (PK)

Egbert van Drielst
te Heemze, voor 1818
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5053 (PK)

Engelbert Michaël Engelberts
Kleev van de Diergaarde gezien, 1827
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5027 (PK)

Matthias Jansz. van Geuns
Kermis Dal te Cleve, 1823
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5055 (PK)

Gerrit Hendrik Göbell
Gesigt bij Rande, 1826
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5022 (PK)

Johan Conrad Greive
Rotterdam, voor 1891
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5046 (PK)

Johan Conrad Greive
Rotterdam, voor 1891
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5047 (PK)

Johan Conrad Greive
Groesbeek 8 Sept 65, 1865
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5048 (PK)

Willem de Haas Hemken
Op den weg van Harderwijk naar Hierden, 1863
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5036 (PK)

Christianus Hendricus Hein
Lochem, van den Paaschberg af te zien, 1864
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5030 (PK)

Otto Howen
Koe voor een kar met een vat voor een schuur, een hondje terzijde, voor 1848
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5031 (PK)

Otto Howen
Kar met 2 paarden bespannen, waarop door een man stenen worden geladen, die een vrouw van boven aangeeft, een boerderij op de achtergrond, voor 1848
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5032 (PK)

George Lourens Kiers
Egmond aan Zee, voor 1916
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5028 (PK)

George Lourens Kiers
Het hoofd te Vlissingen, voor 1916
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5029 (PK)

Barend Cornelis Koekkoek
te Beek Augustus 1820, 1820-1829
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5043 (PK)

Barend Cornelis Koekkoek
Veere / Wolken studie?, 1857
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen,

schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5044 recto/verso (PK)

Barend Cornelis Koekkoek
Woudrichem, voor 1862
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5045 (PK)

Willem Koekkoek
Hoorn, 1875
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5025 recto (PK)

Everhardus Koster
Ter Veere 24 Aug 72, 1872
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5052 (PK)

Pieter van Oort
Het pand der Domkerk Utrecht, voor 1834
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5051 (PK)

Lucas Peterich
Gemummificeerde monniken in Palermo, circa 1936/1937
prent
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking G. Peterich
St 571 (PK)

Anna Peters
bei Nijmegen, voor 1926
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5054 (PK)

François Joseph Pfeiffer (II)
In de Kromme Myjerd bij den Uithoorn, voor 1835
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5026 (PK)

Jan van Ravenswaay
Het Moleneind te Hilversum 1810, 1810
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5033 (PK)

Willem Roelofs
Doesburg, 1883
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5040 (PK)

Willem Roelofs
Ud(d)elermeer en de Huneschans, voor 1897
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5041 (PK)

Andreas Schelfhout
Wolkenstudie, 1833
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5025 verso (PK)

Taco Scheltema (I)
Leyden, 1815
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5058 (PK)

Michaël Sesteer
Water Rhythms. B VII, 1977
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-04 (PK)

Michaël Sesteer
Water Colours X, 1976
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-05 (PK)

Michaël Sesteer
Water Scripts I, 1976
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-06 (PK)

Michaël Sesteer
Water Scripts 4, 1976
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-07 (PK)

Michaël Sesteer
Water Movements and Colours, 1975
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-08 (PK)

Michaël Sesteer
Water Colours and Movements, 1975
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-09 (PK)

Michaël Sesteer
Water Colours and Movements II, 1975
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-10 (PK)

Michaël Sesteer
Undulation Pattern Series II. (Sunlight on Water I). Water Reflections, 1974
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-11 (PK)

Michaël Sesteer
Undulation Pattern IV, 1974
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-12 (PK)

Michaël Sesteer
Undulation Pattern I, 1974
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-13 (PK)

Michaël Sesteer
Undulation Patterns nr III, 1974
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-14 (PK)

Michaël Sesteer
Rhododendron Reflections II, 1973
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-15 (PK)

Michaël Sesteer
Moonlight Reflection II, 1973
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-16 (PK)

Michaël Sesteer
Reflection-Mist-I, 1973
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-17 (PK)

Michaël Sesteer
Reflection-Mist-II, 1973
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-18 (PK)

Michaël Sesteer
Rhododendron Reflections IV, 1973
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-19 (PK)

Michaël Sesteer
Rhododendron Reflections IX, 1973
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-20 (PK)

Michaël Sesteer
Water Reflection IX, 1972
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-21 (PK)

Michaël Sesteer
Projection VII, 1972
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-22 (PK)

Michaël Sesteer
Projection VI, 1972
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-23 (PK)

Michaël Sesteer
Reflection II, 1972
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-24 (PK)

Michaël Sesteer
Reflection IV, 1972
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-25 (PK)

Michaël Sesteer
Reflection III, 1972
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-26 (PK)

Michaël Sesteer
Reflection I, 1972
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-27 (PK)

Michaël Sesteer
Stapeling Projectie C.I. serie "Stenen", 1971
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-28 (PK)

Michaël Sesteer
Stairs Variation II, 1968
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-29 (PK)

Michaël Sesteer
Stairs Variation IV, 1968
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-30 (PK)

Michaël Sesteer
Stairs Variation V, 1968
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-31 (PK)

Michaël Sesteer
Stairs Variation I, 1968
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2022-32 (PK)

Jacob Wigbold Ascanius van Sypesteyn
Onbekende kerk, voor 1871
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5035 (PK)

Willem George Wagner
Gezicht op Arnhem, voor 1855
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5023 (PK)

Johannes Simon Zembsch
Hilversum, 1834
tekening
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (voormalige collectie Ploos van Amstel Knoef)
PAK 5024 (PK)

Uitgaande bruiklenen nationaal

Stedelijk Museum Alkmaar
Allart van Everdingen (1621-1675)
9 feb 2022 – 8 mei 2022
- Allaert van Everdingen
  Noors landschap met de waterval Güllofallet bij Trollhättan, circa 1644-1660
  AvE 4 (PK)

Stedelijk Museum Alkmaar
Cornelis Drebbel
8 okt 2022 – 10 apr 2023
- Nicolaes Jansz. Clock en Hendrick Goltzius
  Auditus, 1596
  BdH 9859 (PK)

Kunsthal KAdE, Amersfoort
Schurend Paradijs
5 feb 2022 – 14 aug 2022
- Melanie Smith in samenwerking met Rafael Ortega
  Xilitla, 2010
  249.1-2

Hermitage Amsterdam
Dutch Heritage - Focustentoonstelling Toren van Babel
26 jul 2022 – 28 aug 2022
- Pieter Bruegel (I)
  De toren van Babel, circa 1568
  2443 (OK)

Rijksmuseum, Amsterdam
Clara en Onderkruipsels
30 sep 2022 – 15 jan 2023
- Rachel Ruysch
  Boomstam, omgeven door bloemen en door vlinders en andere dieren, 1685
  1751 (OK)

Tropenmuseum, Amsterdam (venue 1)
Plastic Crush
4 nov 2022 – 7 mei 2023
- Ericsson Co.
  filmprojector, 1940-1950
  V 693 a (KN&V)
- Walter Kersting voor Telefunken
  Volksempfänger VE301, 1933
  V 699 (KN&V)
- Eltrolüd
  beker, rond 1930
  V 1472 (KN&V)

Museum Het Schip, Amsterdam
Indonesië en de Amsterdamse School
1 dec 2022 – 27 aug 2023
- Johan Coenraad Altorf
  Jodjana ("de Javaanse danser"), circa 1920
  BEK 1213 (MK)

Afrika Museum, Berg en Dal (venue 3)
Healing Power
14 okt 2022 – 21 mei 2023
- Joseph Beuys
  I like America and America likes me, 1974
  28

Museum Kranenburgh, Bergen
Leo Gestel op Mallorca
16 apr 2022 – 18 sep 2022
- Leo Gestel
  Avond op Mallorca, 1914
  3494 (MK)

Museum Kranenburgh, Bergen
Jeroen Henneman
12 nov 2022 – 10 apr 2023
- Jeroen Henneman
  Uit het leven der dingen, 1971
  BEK 1483 (MK)
- Jeroen Henneman
  Nachtlandschap, 1973
  BEK 1509 (MK)

Royal Delft Museum, Delft
Van Ruisdael & Van Frijtom
7 nov 2022 – 15 mrt 2023
- Jacob Isaacksz. van Ruisdael
  Zandweg tussen geboomte, circa 1649
  1743 (OK)
- Frederik van Frijtom
  plaquette, 1650-1700
  A 3365 (KN&V)
- Frederik van Frijtom
  plaquette, 1650-1700
  A 3366 (KN&V)
- Frederik van Frijtom
  bord, 1630-1702
  A 4568 (KN&V)
  Frederik van Frijtom
  plaquette, 1650-1700
  A 4796 (KN&V)

Mauritshuis, Den Haag
In Volle Bloei
10 feb 2022 – 6 jun 2022
- Rachel Ruysch
  Boomstam, omgeven door bloemen en door vlinders en andere dieren, 1685
  1751 (OK)

Museum Panorama Mesdag, Den Haag
Suze Robertson
24 sep 2022 – 12 dec 2022
- Suze Robertson
  Meisje boek lezend, circa 1895-1900
  MB 850 (PK)

12 dec 2022 – 5 mrt 2023
- Suze Robertson
  Meisje boek lezend, circa 1890-1895
  MB 846 (PK)

Kunstmuseum Den Haag
Lichtpunten
22 okt 2022 – 7 mei 2023
- Frederik van Frijtom
  bord, 1680
  A 7198 (KN&V)

Teylers Museum, Haarlem
Hockney's Eye
23 sep 2022 – 29 jan 2023
- Jean Auguste Dominique Ingres
  Portret van Madame Augustine-Modeste-Hortense Reiset en haar dochter Thérèse-Hortense-Marie, bijgenaamd Babiche, 1844
  F II 168 (PK)

Nationaal Glasmuseum, Leerdam
Kanonnen, Blauwe Ballen, Fonteinen en Fabeldieren. Glas als IJsbreker
1 apr 2022 – 30 okt 2022
- Anoniem
  voetbeker, 1592
  600 (KN&V)
- Anoniem
  schertsglas, 1600-1700
  F 10177 (KN&V)

Fries Museum, Leeuwarden
À la campagne: het Franse licht van Maris tot Monet
19 feb 2022 – 9 mei 2022
- Nicolaas Bastert
  Plassen, 1906
  1029 (MK)
- Théophile de Bock
  Najaarsmiddag (De beek van Wolfheze), 1898
  1068 (MK)
- Paul Joseph Constantin Gabriël
  Polderlandschap, circa 1880-1900
  1259 (MK)
- Johan Barthold Jongkind
  La Ciotat, 1880
  1378 (MK)
- Jacob Maris
  Gezicht op Montigny-sur-Loing, 1870
  1489 (MK)
- Anton Mauve
  In de moestuin (De warmoezenierster), 1887
  1499 (MK)
- Jacob Maris
  Stadsgezicht, 1893
  1566 (MK)
- Camille Pissarro
  Les Coteaux d'Auvers, 1882
  1663 (MK)
- Geo Poggenbeek
  Begin oktober, 1882-1883
  1670 (MK)
- Odilon Redon
  Rue de village, circa 1875
  1714 (MK)
- Willem Roelofs
  Landschap met koeien aan het water, circa 1894
  1727 (MK)
- Paul Signac
  Vue de Port, Saint Briac, 1885
  1851 (MK)
- Willem Bastiaan Tholen
  Bosgezicht, circa 1890 -1910
  1879 (MK)
- Johan Hendrik Weissenbruch
  Bleekveld, circa 1893-1895
  1963 (MK)
- Johan Hendrik Weissenbruch
  Landschap met molen bij Schiedam, 1873
  1964 (MK)
- Willem de Zwart
  Landschap met koeien, 1890 -1920
  2026 (MK)
- Charles-François Daubigny
  Temps orageux au bord de la mer, 1874
  2148 (MK)
- Théodore Rousseau
  Opkomende bui boven een heuvelachtig en bebost landschap, circa 1840-1860
  2157 (OK)
- Théodore Rousseau
  Studie van een boomtak met fijn loof, circa 1829
  2158 (OK)
- Constant Troyon
  Boslandschap, circa 1840-1860
  2159 (OK)
- Rodolphe Wytsman
  Voorjaar, circa 1900-1920
  2195 (MK)
- Johan Hendrik Weissenbruch
  Boerderij bij de duinen, circa 1880-1900
  2235 (MK)
- Jacob Maris
  Gezicht op Den Haag, circa 1875
  2237 (MK)
- Georges Michel
  L'orage, circa 1800-1843
  2240 (OK)
- Paul Joseph Constantin Gabriël
  Molen aan een brede sloot met knotwilgen, circa 1870
  2265 (MK)
- Eugène Boudin
  La côte de Bénerville, 1897
  2589 (MK)
- Charles-François Daubigny
  Coquelicots à Vaux, 1872
  2592 (MK)
- Charles-François Daubigny
  Au bord de la mer, Marée basse, 1874
  2593 (MK)
- Paul Gauguin
  Vaches au repos, 1885
  2605 (MK)
- Paul Gauguin
  Environs de Sèvres (Les fabriques Cail), circa 1870
  2606 (MK)
- Willem Maris
  Boerin met vee bij een riviertje (Zomerdag), circa 1880-1890
  2610 (MK)
- Claude Monet
  Champ de coquelicots, 1881
  2611 (MK)
- Claude Monet
  La Seine près de Vétheuil, 1878
  2612 (MK)
- Auguste Renoir
  Jeune fille en rose dans un paysage, circa 1903
  2614 (MK)
- Alfred Sisley
  Un verger au printemps à By, 1881
  2615 (MK)
- Odilon Redon
  Les rochers (Rochers en Bretagne), circa 1875
  2895 (MK)
- Odilon Redon
  Les Landes à Peyrelebade, circa 1885
  2896 (MK)
- Jan Toorop
  Boer in moestuin, 1907
  3008 (MK)
- Alfred Sisley
  Le moulin Provencher à Moret, 1883
  3023 (MK)
- Willem Roelofs
  Forêt de Fontainebleau, circa 1852-1955
  3030 (MK)
- Leo Gestel
  Tuingezicht, 1908
  3493 (MK)
- Matthijs Maris
  Zanderige oever met bomen, circa 1860
  3865 (MK)
- Marie Bilders-van Bosse
  Heidelandschap, ca. 1891-1900
  4278 (MK)
- Charles-François Daubigny
  Le Botin à Conflans (Le Paysagiste en bateau), 1866
  BdH 598 (PK)
- Charles-François Daubigny
  Le Mousse tirant le cordeau, 1862
  BdH 7106 (PK)
- Charles-François Daubigny
  Avallant, 1862
  BdH 7107 (PK)
- Charles-François Daubigny
  Le Bateau-atelier, 1862
  BdH 7111 (PK)
- Charles-François Daubigny
  Coucher à bord du bottin, 1862
  BdH 7112 (PK)
- Charles-François Daubigny
  Le Départ, 1862
  BdH 7114 (PK)
- Jan Toorop
  Bloesemboomgaard, 1906
  BRL 2021-08 (MK)
- Willem Bastiaan Tholen
  Gezicht op daken, circa 1880-1890
  DN 244/140 (PK)
- Jean-François Millet
  Les Glaneuses, circa 1855-1856
  DN 2930/2 (PK)
- Théodore Rousseau
  De Seine nabij Melun

(departement Seine-et-Marne, Frankrijk), 1853
F II 8 (PK)
- Camille Corot
Landschap bij Subiaco (regio Lazio, Italië), circa 1825-1828
F II 39 (PK)
- Jean-François Millet
Kaal landschap met hooihopen, circa 1849-1855
F II 63 (PK)
- Charles-François Daubigny
Kudde schapen in een landschap, circa 1857
F II 94 (PK)
- Edouard Manet
De visser, circa 1860-1861
F II 108 (PK)
- Paul Cézanne
Studie van een boom, circa 1895-1900
F II 119 verso (PK)
- Paul Cézanne
Landschap met bomen en gebouwen, circa 1890-1895
F II 150 (PK)
- Jean-François Millet
Landweg met bomen en struiken, circa 1866
F II 176 (PK)
- Vincent van Gogh
Landschap met bomen en vergezicht op Arles (regio Provence-Alpes-Côte d'Azur, Frankrijk), circa 1886-1890
F II 198 (PK)
- Paul Cézanne
Studies van een boomstam en een struik, circa 1882-1883
F II 213 verso (PK)
- Paul Cézanne
Bosgezicht, circa 1896
F II 214 (PK)
- Jan Toorop
Aardappelrooier, 1904
JTT 16 (PK)
- Camille Corot
Paysage d'Italie, circa 1865
L 1995/15 (PK)
- Eugène Boudin
Soleil couchant, circa 1855-1860
MB 138 (PK)
- Anton Mauve
Ossenwagen, circa 1870-1875
MB 501 (PK)
- Jacob Maris
Gezicht op een stad, circa 1875-1880
MB 510 (PK)
- Johan Hendrik Weissenbruch
Herfstlandschap met een landweg, 1864
MB 529 (PK)
- Johan Barthold Jongkind
Seinekade te Parijs, circa 1878
MB 539 recto (PK)
- Anton Mauve
Winterlandschap met schaapskudde, circa 1882
MB 547 (PK)
- Willem Witsen
Leuvehaven te Rotterdam, circa 1897
MB 554 (PK)
- Vincent van Gogh
Gezicht op Arles aan de Rhône (regio Provence-Alpes-Côte d'Azur, Frankrijk), circa 1888
MB 555 (PK)
- Paul Joseph Constantin Gabriël
Studies van boomtakken, 1880
MB 629 (PK)
- Julius Jacobus van de Sande Bakhuyzen
Landschap bij ochtendgloren (provincie Drenthe), circa 1860-1900
MB 778 (PK)
- Johan Thorn Prikker
Hooischelven te Visé (Wallonië, België), circa 1897-1904
MB 1115 (PK)
- Gerard Bilders
Weidelandschap met windmolen in de omgeving van Den Haag, 1857
MB 1944/T 14 (PK)
- Gerard Bilders
Kasteeltoren tussen de bomen, circa 1857
MB 1944/T 15 (PK)
- Jean-François Millet
Les bêcheurs, circa 1855-1856
MB 1949/83 (PK)
- Johan Hendrik Weissenbruch
Botter op het strand, circa 1880
MB 1972/T 10 (PK)
- Johan Hendrik Weissenbruch
Bewolkt polderlandschap, 1878
MB 1972/T 11 (PK)
- Johan Thorn Prikker
Zomerlandschap met graanveld bij Souvré (departement Sarthe, Frankrijk), circa 1900
MB 1972/T 30 (PK)
- Camille Corot
Boslandschap met rotsen, circa 1835
MB 1976/T 16 (PK)
- Theo Van Rysselberghe
Chênes lièges à Saint-Clair, 1918
St 62
- Camille Pissarro
L'Oise à Pontoise au temps gris, 1876
St 91
- Claude Monet
Printemps à Vétheuil, 1880
St 93
- Hendrik Willem Mesdag
Terugkeer van de vissersvloot, 1894
St 206-11
- Anton Mauve
Landschap met koeien en een molen aan de horizon, circa 1870-1888
St 206-27
- Camille Corot
Landschap bij Ville d'Avray, circa 1870
VdV 8
- Willem Bastiaan Tholen
De schilder Gabriël aan het werk in de vrije natuur, 1882
VdV 78
- Paul Cézanne
Landschap bij Aix met de Tour de César, 1895
VdV 95

Fries Museum, Leeuwarden
Mai van Oers
2 apr 2022 – 17 jul 2022
- Mai van Oers
At the Back of Beyond I, 2012/2013
MB 2013/T 8 (PK)
- Mai van Oers
At the Back of Beyond, Love (nummer 4), 2016
MB 2016/T 20 (PK)

Keramiekmuseum Princessehof, Leeuwarden
Presentatie hedendaagse keramiek
26 nov 2022 – 29 okt 2023
- Anoniem
scherf, 1300-1350
F 8433 (KN&V)

Museum De Lakenhal, Leiden
Christa Ehrlich
12 mei 2022 – 28 aug 2022
- Christa Ehrlich
Zilveren kunstvoorwerpen ontworpen door Christa Ehrlich uitgevoerd door de zilverfabriek 'Voorschoten', 1930
L 1994/13 (PK)
- Christa Ehrlich uitgevoerd door Zilverfabriek Voorschoten B.V.
theeservies, 1930-1931
MBZ 371 a-e (KN&V)
- Christa Ehrlich uitgevoerd door Zilverfabriek Voorschoten B.V.
trommel, 1936
MBZ 374 a-c (KN&V)
- Christa Ehrlich uitgevoerd door Zilverfabriek Voorschoten B.V.
strooilepel, 1930
MBZ 398 (KN&V)
- Christa Ehrlich uitgevoerd door Zilverfabriek Voorschoten B.V.
suikerpot, 1930
MBZ 410 a-b (KN&V)

MECC Maastricht
TEFAF 2022
24 jun 2022 – 30 jun 2022
- Vincent van Gogh
De populierenlaan bij Nuenen, 1885
1239 (MK)

Museum Noordwijk
Siem van den Hoonaard
14 okt 2022 – 6 mrt 2023
- Siem van den Hoonaard
Clown, 1931
BEK 1447 (MK)
- Siem van den Hoonaard
Saxofonist, 1933
BEK 1464 (MK)
- Siem van den Hoonaard
klok, 1930-1935
V 3396 a-b (KN&V)

Kunsthal Rotterdam
Claude Cahun. Onder de huid
21 mei 2022 – 28 aug 2022
- Claude Cahun
Self-Portrait, 1929
3394 (MK)
- Claude Cahun
Self-Portrait, 1928
3395 (MK)

Rooftopwalk Rotterdam
Rooftopwalk Rotterdam 2022
26 mei 2022 – 26 jun 2022
- Charles Despiau
Assia, 1937
BEK 1244 (MK)
- Auguste Renoir
Venus Victrix, 1916
BEK 1320 (MK)

Kunsthal Rotterdam
Here We Are. Women in Design 1900-today
18 jun 2022 – 30 okt 2022
- Maria van Kesteren
dekseldoos, jaartal onbekend
DH 1 a-b (KN&V)
- Maria van Kesteren
dekseldoos, jaartal onbekend
DH 2 a-b (KN&V)
- Maria van Kesteren
dekseldoos, jaartal onbekend
DH 6 a-b (KN&V)
- Maria van Kesteren
schaal, jaartal onbekend
DH 12 (KN&V)
- Maria van Kesteren
schaal, 1988
DH 13 (KN&V)
- Maria van Kesteren
kom, 1988
DH 15 (KN&V)
- Maria van Kesteren
schaal, 1990
DH 16 (KN&V)
- Maria van Kesteren
schotel, 1988
DH 17 (KN&V)
- Ineke Hans
chaise longue, 1997
V 1980 (KN&V)

Nederlands Fotomuseum, Rotterdam
Johan van der Keuken
8 okt 2022 – 5 feb 2023
- Johan van der Keuken
De Spaanse schreeuw, 2000
3487 a-l (MK)

Stedelijk Museum Schiedam
Levend Landschap
9 jul 2022 – 6 nov 2022
- Paul Joseph Constantin Gabriël
Landschap bij Overschie, 1898
1222 (MK)
- Jan van Goyen
IJsgezicht voor Dordrecht, 1644
1245 (OK)
- Egbert Lievensz. van der Poel
Nachtelijke brand, circa 1660
1667 (OK)
- Lieve Verschuier
Schepen op de Maas voor Rotterdam, 1650-1686
1902 (OK)
- Aelbert Cuyp
Zonsondergang bij Dordrecht, circa 1645
VdV 10

Stedelijk Museum Schiedam
Spirituele Urgentie
26 nov 2022 – 10 apr 2023
- Wassily Kandinsky
Strahlenlinien, 1927
2681 (MK)
- Jacoba van Heemskerck
Compositie, circa 1918
GL 25 (KN&V)
- Yves Klein
Untitled, 1962-1964
L 2008/1 e (PK)

Centraal Museum, Utrecht
De Gezonde Stad
2 jun 2022 – 11 sep 2022
- Jan Havicksz. Steen
Het snijden van de kei, circa 1675
1827 (OK)
- Cornelis Troost
Hollandse kraamkamer, 1741
1871 (OK)

Uitgaande bruiklenen nationaal - langdurig

De Schuur, Vaassen
13 juni 2022 – 13 juni 2024
- Atelier van Lieshout
  Mercedes met 57mm kanon, 1998, Stad-B 158 a-c

Uitgaande bruiklenen internationaal

Snijders & Rockoxhuis, Antwerpen
Klavier. Virginalen, klavecimbels en orgels verbeeld in de 16de en de 17de eeuw
26 mrt 2022 – 26 jun 2022
- Eglon van der Neer
  Citerspeelster bij het virginaal, 1669
  1585 (OK)
- Gabriël Metsu
  Vrouw aan het virginaal, circa 1665, VdV 49

Museum of Fine Arts Budapest
From Hell to Paradise
7 apr 2022 – 17 jul 2022
- Jheronimus Bosch
  De heilige Christoffel draagt het Christuskind, circa 1500
  St 26

Kunstpalast, Düsseldorf
Christo and Jeanne-Claude. Paris. New York. Crossing Borders
7 sep 2022 – 29 jan 2023
- Christo
  Package on Luggage Rack, 1962
  BEK 1479 (MK)

Sinebrychoff Art Museum, Helsinki
Linnaeus and Glimpses of Paradise
17 feb 2022 – 28 aug 2022
- Ambrosius Bosschaert (I)
  Mand met bloemen, 1600-1620
  2417 (OK)
- Gerard David
  Maria met Kind, zittend in een landschap, circa 1520
  2446 (OK)
- Anoniem
  Maria met Kind, zittend in de hortus conclusus, 1520-1530
  2472 (OK)
- Jacob Marrel
  Bloemen in een glazen vaas, 1640-1645, 2507 (OK)
- Atelier van Jan Brueghel (I)
  Stilleven met bloemen in een kuip, circa 1610, 3489 (OK)

Villa Carmignac, Hyères
Le Songe d'Ulysse
28 apr 2022 – 16 okt 2022
- Willem van Konijnenburg
  Natura integra (Drakengevecht), circa 1910-1912, 2187 (MK)
- Keith Haring
  Untitled, 1982
  3072 (MK)
- Duane Hanson
  Seated Child, 1974
  BEK 1529 (MK)

National Museum in Krakow
Vilhelm Hammershøi
4 mrt 2022 – 8 mei 2022
- Vilhelm Hammershøi
  De kamer met balkon in Spurveskjul, 1911
  3750 (MK)

Palexpo Geneva, Genève
Artgenève 10th edition
3 mrt 2022 – 6 mrt 2022
- Jim Shaw
  D'red Dwarf, B'lack Hole, 2010
  3744 a-g (MK)

Barbican Centre, Londen
Postwar Modern: New Art in Britain, 1945-65
3 mrt 2022 – 19 jun 2022
- Francis Bacon
  Man in blue I, 1954
  2700 (MK)

Kunsthalle Mannheim
Becoming CoBrA
18 nov 2022 – 5 mrt 2023
- Jan Nieuwenhuijs
  Zonder titel, 1948
  MB 1978/T 9 (PK)

Museo del Palacio de Bellas Artes, Mexico City (venue 3)
Only the Marvelous is Beautiful
2 jun 2022 – 2 okt 2022
- René Clair
  Entr'acte, 1924, 34
- Raoul Hausmann
  Courrier DADA, 1958
  1970/263
- Tristan Tzara
  L' antitête, 1933
  1993/405
- André Breton
  Dictionnaire abrégé du surréalisme, 1938
  1994/268
- Max Ernst
  Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux: premier cahier, Dimanche: élément: la boue: exemple: le lion de belfort, 1934
  1996/256 (1)
- Max Ernst
  Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux: deuxième cahier, Lundi: élément: l'eau exemple: l'eau, 1934
  1996/256 (2)
- Max Ernst
  Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux: troisième cahier, Mardi: élément: le feu: exemple: la courn du dragon, 1934
  1996/256 (3)
- Max Ernst
  Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux: quatrième cahier, Mercredi: élément: le sang: exemple: Oedipe, 1934
  1996/256 (4)
- Max Ernst
  Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux: dernier cahier, Jeudi: élément: le noir: exemples: le rire du coq, l'île de paques - Vendredi: élément: la vue: exemple: l'interieur de la vue Samedi: élément: inconnu: exemple: la clé des chants, 1934
  1996/256 (5)
- Max Ernst
  Une semaine de bonté ou Les sept éléments capitaux, 1934
  1996/256 (6)
- Salvador Dalí
  La conquête de l'irrationnel, 1935
  1997/6a
- André Breton
  Nadja, 1928
  1998/194
- Max Ernst
  Rêve d'une petite fille qui voulut entrer au Carmel, 1930
  1998/196
- Salvador Dalí
  Metamorphosis of Narcissus, 1937
  1998/493
- André Breton
  Qu'est-ce que le surréalisme?, 1934
  1999/223
- Comte de Lautréamont
  Les chants de Maldoror: illustrations de René Magritte, 1948
  1999/226
- Comte de Lautréamont
  Oeuvres complètes, contenant Les Chants de Maldoror, les Poésies, les Lettres, 1938
  2000/171
- Edouard Léon Théodore Mesens
  Marie: journal bimensuel pour la belle jeunesse, 1926
  2000/174 (2)
- Francis Picabia
  Pensées sans langage: poème, 1919
  2000/300
- Man Ray
  Facile, 1935
  2001/292
- Céline Arnauld
  Ça Ira: revue mensuelle d'art et de critique: Dada, sa naissance, sa vie, sa mort, 1921
  2001/359
- Julien Levy Gallery
  Drawings and Etchings to Illustrate Lautréamont's "Chants de Maldoror" by Dali, 1934
  2001/360
- André Breton
  Ode à Charles Fourier, 1947
  2001/415
- Drouot
  Collection André Breton et Paul Éluard: Sculptures d'Afrique, d'Amerique, d'Oceanie, 1931
  2001/530
- Sigmund Freud
  Le rêve et son interprétation, 1925
  2003/55
- Julien Levy
  Surrealism, 1936
  2003/354
- Kurt Schwitters
  Die Kathedrale: 8 Lithos von Kurt Schwitters, 1920
  2005/123
- Kurt Schwitters
  Anna Blume: Dichtungen, 1919
  2005/178
- Carel Willink
  Late bezoekers van Pompeï, 1931
  2005 (MK)
- Tristan Tzara
  Sept manifestes Dada, quelques dessins de Francis Picabia, 1924
  2014/0197
- Salvador Dalí
  Salvador Dali: The Endless Enigma, 1939
  2017/0103
- André Breton
  Les champs magnétiques, 1920
  2019/0149
- Max Ernst
  La femme 100 têtes, 1929
  2019/0198
- André Breton
  Manifeste du surréalisme - poisson soluble, 1924
  2019/0561
- Max Ernst
  Le couple, 1923
  2708 (MK)
- René Magritte
  Au seuil de la liberté, 1930
  2709 (MK)
- Wifredo Lam
  Clarividencia, 1950
  2728 (MK)
- Salvador Dalí
  Le visage de la guerre, 1940
  2766 (MK)
- Paul Delvaux
  La ville rouge, 1944
  2782 (MK)
- Man Ray
  Mon premier amour, 1952
  2797 (MK)
- Félix Labisse
  L'état d'urgence, 1962
  2813 (MK)
- Salvador Dalí
  Table solaire, 1936
  2938 (MK)
- René Magritte
  La reproduction interdite, 1937
  2939 (MK)
- René Magritte
  La jeunesse illustrée, 1937
  2940 (MK)
- René Magritte
  La saignée, 1938-1939
  2941 (MK)
- René Magritte
  La maison de verre, 1939
  2942 (MK)
- René Magritte
  Le poison, 1939
  2943 (MK)
- Salvador Dalí
  Couple aux têtes pleines de nuages, 1936
  2988 a-b (MK)
- Salvador Dalí
  Le grand paranoïaque, 1936
  2989 (MK)

- Salvador Dalí
  Espagne, 1938
  2990 (MK)
- Salvador Dalí
  Impressions d'Afrique, 1938
  2991 (MK)
- René Magritte
  Le modèle rouge III, 1937
  2992 (MK)
- Man Ray
  Composition, 1952
  3234 (MK)
- Hans Bellmer
  L'idole, 1937
  3396 TTK-1 (MK)
- Hans Bellmer
  La poupée, 1938
  3397 (MK)
- Francis Picabia
  V*iens avec moi là-bas*, 1948
  3402 (MK)
- Kristians Tonny
  Zonder titel, 1928-1930
  3474 a (MK)
- Kristians Tonny
  Zonder titel, 1928-1930
  3474 b (MK)
- Kristians Tonny
  Mort d'un acteur!, 1928-1930
  3474 f (MK)
- Kristians Tonny
  Vie des courtisanes, 1928-1930
  3474 g (MK)
- Hans Bellmer
  Les jeux de la poupée, 1949
  (2020)
  3497 b TTK-1 (MK)
- Hans Bellmer
  Les jeux de la poupée, 1949
  (2020)
  3497 d TTK-1 (MK)
- Hans Bellmer
  Les jeux de la poupée, 1949
  (2020)
  3497 f TTK-1 (MK)
- Hans Bellmer
  Les jeux de la poupée, 1949
  (2020)
  3497 h TTK-1 (MK)
- Hans Bellmer
  Les jeux de la poupée, 1949
  (2020)
  3497 n TTK-1 (MK)
- Hans Bellmer
  Les jeux de la poupée, 1949
  (2020)
  3497 p TTK-1 (MK)
- Man Ray
  l*a plus belle statue d'Amérique*,
  1920
  3501 (MK)
- Man Ray
  La mer de merde, 1920
  3503 (MK)
- Yves Tanguy
- *Paysage avec nuages roses*,
  1928
  3577 (MK)
- Piet Ouborg
  O pengaande stilte, 1931
  3579 (MK)
- Piet Ouborg
  Compositie, 1931
  3580 (MK)
- Meret Oppenheim
  Sous les résédas, 1955
  3623 (MK)
- Unica Zürn
  Zirkus, 1956
  3671 (MK)
- Hans Bellmer
  Erinnerungen zum thema Puppe,
  1934
  3726 (MK)
- Hans Bellmer
  La poupée, circa 1933
  3752 (MK)
- Curt Ehrhardt
  Die Geliebte (Merz-Gestaltung),
  1921
  3764 (MK)
- René Magritte
  Le miroir vivant, 1928
  3825 (MK)
- Victor Brauner
  Le Déserteur, 1931
  4026 (MK)
- Jacques Lacomblez
  Déplier les énigmes, 2009
  4159 (MK)
- Jaap Mooy
  Droomtuin, 1958
  4163 (MK)
- Jan Schlechter Duvall
  Dreams of Freedom, 1968
  4167 (MK)
- Jan Schlechter Duvall
  Erotisch, 1971
  4168 (MK)
- Kristians Tonny
  Le jardin féerique, 1927
  (herwerkt circa 1960)
  4172 (MK)
- Hans Bellmer
  Désarticulation sur fond rayé,
  1958
  4204 (MK)
- Willem Wagenaar
  Wees gegroet zeemeermin, 1932
  4208 (MK)
- Leonora Carrington
  Again, the Gemini Are in the
  Orchard, 1947
  4220 (MK)
- Philip West
  The Living and the Dead, 1976
  4224 (MK)
- Edward James
  Tentoonstellingskopie van Brief
  van Edward James aan museum-
  directeur Wim Beeren in drie
  bladen, alleen recto beschreven
  6214. 4aII1 TTK-1
- Salvador Dalí
  Tête otorhinologique de Vénus,
  1964 (1970)
  BEK 1466 (MK)
- Salvador Dalí
  Vénus de Milo aux tiroirs, 1936
  (1964)
  BEK 1467 (MK)
- Man Ray
  Le témoin, 1941 (1971)
  BEK 1481 a-b (MK)
- Man Ray
  L'enigme d'Isidore Ducasse,
  1920 (1971)
  BEK 1491 (MK)
- Man Ray
  Vénus restaurée, 1936 (1971)
  BEK 1502 (MK)
- Joan Miró
  Monsieur et madame, 1969
  BEK 1541 a-b (MK)
- Man Ray
  Cadeau / Audace, 1921 (1974)
  BEK 1685 (MK)
- Joseph Cornell
  Untitled (for Chiarina), circa 1958
  BEK 1808 (MK)
- Salvador Dalí
  Métronome, 1944
  BEK 1868 (MK)
- Hans Arp
  Homme vu par une fleur, 1958
  BEK 1912 (MK)
- Man Ray
  Non-Euclidean Object, 1932
  (1973)
  BEK 1936 a-b (MK)
- Man Ray
  La Fortune III, 1946 (1973)
  BEK 1937 (MK)
- Her de Vries
  Le Bal des débutantes,
  1957-1991
  BEK 2003 (MK)

- Yves Tanguy
  Le tabernacle, 1928
  BEK 2012 (MK)
- J.H. Moesman
  Namiddag, 1932
  BRL 93-04 (MK)
- Salvador Dalí
  Boekomslag en illustraties 'Les
  chants de Maldoror', 1934 (1952)
  BRL 1999-01 1, 8, 13, 17 t/m 20,
  24, 25, 33, 35 t/m 39, 42, 44, 45 (PK)
- Unica Zürn
  Das Weisse mit dem roten Punkt.
  Unveröffentliche Texte und
  Zeichnungen, 1981
  BRL 2021/1 (PK)
- Unica Zürn
  Das Haus der Krankheiten,
  Manuscrit no. 2. à HM (Herman
  Melville), 30 avril -9 mai 1958.
  [Facsimile diary], 1986 (1958)
  BRL 2021/2 (PK)
- Unica Zürn
  Dunkler Frühling, mit drei Zeich-
  nungen von Hans Bellmer, 1969
  BRL 2021/3 (PK)
- Joseph Cornell
  Untitled, circa 1930-1940
  L 2019/4 (PK)
- Joseph Cornell
  Untitled, circa 1930-1940
  L 2019/5 (PK)
- René Magritte
  La recherche de l'absolu, 1967
  MB 1969/142 (PK)
- Tristan Tzara
  Anthologie Dada 4-5, 1919
  MB 1970/18 (PK)
- Piet Ouborg
  Achter elkaar aan, 1948
  MB 1984/T 20 (PK)
- Piet Ouborg
  Zonder titel, 1950
  MB 1984/T 21 (PK)
- Piet Ouborg
  Ik grijp u aan, 1950
  MB 1984/T 23 (PK)
- Piet Ouborg
  Koe, 1950
  MB 1984/T 24 (PK)
- Piet Ouborg
  Zonder titel, 1948
  MB 1984/T 25 (PK)
- Marcel Duchamp
  La mariée mise à nu par ses
  célibataires, même (La boîte
  verte), 1934
  MB 1990/2 1-15 (MK)
- Marcel Duchamp
  De ou par Marcel Duchamp
  ou Rrose Sélavy (La boîte-en-
  valise), 1952
  MB 1990/3 (MK)
- Marcel Duchamp
  Prière de toucher, 1947
  MB 1990/4 (MK)
- Marcel Duchamp
  Rotoreliefs (Optical Disks), 1935
  MB 1991/4 a-k (MK)
- André Breton
  Young Cherry Trees Secured
  Against Hares, 1946
  MB 1991/5 (MK)
- Man Ray
  Au Poil, 1971
  MB 1991/8 (MK)
- Salvador Dalí
  Souvenir-catalogue, 1936
  MB 1992/3 (MK)
- Man Ray
  Lèvres d'or, 1967
  MB 1995/1 (MK)
- Max Ernst
  Le tremblement de terre, 1926
  MB 1995/3 6 (PK)
- Max Ernst
  Coups de fouet ou ficelles de
  lave, 1926
  MB 1995/3 12 (PK)
- Max Ernst
  Les cicatrices, 1926
  MB 1995/3 16 (PK)
- Max Ernst
  Le tilleul est docile, 1926
  MB 1995/3 17 (PK)
- Max Ernst
  Les mœurs des feuilles, uit de
  serie Histoire Naturelle, 1926
  MB 1995/3 19 (PK)
- Max Ernst
  Les diamants conjugaux, 1926
  MB 1995/3 26 (PK)
- Hans Bellmer
  Erotisme Métaphisique, datering
  onbekend
  MB 1999/1 (PK)
- Unica Zürn
  Komposition, 1955
  MB 2011/T 6 (PK)
- Conroy Maddox
  Mechanical Communications,
  1943
  MB 2014/T 2 (PK)
- Hans Bellmer
  Sans titre, 1959
  MB 2015/T 1 (PK)
- Edward James
  Young Man Carrying a Lantern,
  1907-1984
  MB 2016/T 39 (PK)
- Jacques Lacomblez
  Automatisme I, 2007
  MB 2018/T 10 (PK)
- Jacques Lacomblez
  Jardin du Vide IV, 2011
  MB 2018/T 11 (PK)
- Kristians Tonny
  Zonder titel, circa 1965
  MB 2018/T 20 (PK)
- Kristians Tonny
  Zonder titel, circa 1965
  MB 2018/T 21 (PK)
- Kristians Tonny
  Zonder titel, circa 1965
  MB 2018/T 22 (PK)
- Eileen Agar
  Silver Bird, 1965
  MB 2018/T 38 (PK)
- Eileen Agar
  Untitled, 1940
  MB 2018/T 39 (PK)
- Eileen Agar
  Untitled (Sea Object),
  circa 1940-1950
  MB 2018/T 40 (PK)
- Eileen Agar
  Untitled, circa 1960-1970
  MB 2018/T 41 (PK)
- Paul Delvaux
  Les phases de la lune III, 1942
- St 132
- Eileen Agar
  Seated Figure, 1956
  St 528
- André Breton
  l'Amour fou, 1937
  ST.B.2003/4
- Georges Hugnet
  L'Aventure Dada (1916-1922),
  1957
  ST.B.2003/5
- Georges Hugnet
  Petite anthologie poétique du
  surréalisme, 1934
  ST.B.2003/13
- Eugene Jolas
  Transition, March, 1932. No 21,
  1932
  Tijds.1192 (21)
- Eugene Jolas
  Transition, Number Twenty-Six,
  1937
  Tijds.1192 (26)
- André Breton
  La révolution surréaliste, 1924
  Tijds.1322 (1)
- André Breton

La révolution surréaliste, 1929
Tijds.1322 (12)
- E. Tériade
  Minotaure: revue artistique et littéraire, 1933
  Tijds.1324 (3-4)
- E. Tériade
  Minotaure: revue artistique et littéraire, 1934
  Tijds.1324 (5)
- E. Tériade
  Minotaure: revue artistique et littéraire, 1934
  Tijds.1324 (6)
- E. Tériade
  Minotaure: revue artistique et littéraire, 1936
  Tijds.1324 (8)
- Albert Skira
  Minotaure: revue artistique et littéraire, 1937
  Tijds.1324 (10)
- Edouard Léon Théodore Mesens
  London Bulletin, 1938
  Tijds.1417 (1)
- Edward W. Titus
  This Quarter: Surrealist Number, 1932
  Tijds.1451
- René Magritte
  La carte d'après nature, numero special - Janvier 1954, 1954
  Tijds.1981/231 (S1)
- André Breton
  Le surréalisme au service de la révolution, 1930-1933
  Tijds.1981/235
- Groupe surréaliste en Belgique
  Bulletin internationale du surréalisme, 1935
  Tijds.1981/236 (3)
- David Hare
  VVV: Poetry, Plastic Arts, Anthropology, Sociology, Psychology, 1943
  Tijds.1995/560 (2)
- Charles Henri Ford
  View: the Modern Magazine, Marcel Duchamp Number, Series V, No. 1, 1945
  Tijds.1995/561 (5-1)
- Elsa Schiaparelli
  Snuff, 1939
  V 2228 a-c (KN&V)
- Salvador Dalí
  Le Roy Soleil, 1946
  V 2229 a-c (KN&V)
- Salvador Dalí
  Mae West lippensofa, 1938
  V 2280 (KN&V)
- Salvador Dalí
  Powder Box, 1935 (1960-1970)
- V 2909 a-c (KN&V)

Pirelli HangarBicocca, Milaan (venue 3)
Bruce Nauman
14 sep 2022 – 26 feb 2023
- Bruce Nauman
  Double Steel Cage Piece, 1974
  BEK 1568 1-37 (MK)

Musée Ingres Bourdelle, Montauban
Picabia pique à Ingres
7 jul 2022 – 30 okt 2022
- Francis Picabia
  Portret van Arthur Cravan, 1923
  3401 (MK)

Montreal Museum of Fine Arts, Montreal (venue 1)
Seeing Loud: Basquiat and Music
15 okt 2022 – 19 feb 2023
- Jean-Michel Basquiat
  Dog Bite/ Ax to Grind, 1983
  3097 (MK)

Musée du Louvre, Parijs
Giorgio Vasari: The Book of Drawings
30 mrt 2022 – 18 jul 2022
- Giorgio Vasari
  Cartouche met twee kariatiden, circa 1550-1575, I 392 di. (PK)
- Parmigianino (Girolamo Francesco Maria Mazzola)
  Profielportret van Valerio Belli, circa 1520-1525, I 392 (PK)

Musée d'Art Moderne de Paris, Parijs (venue 1)
Oskar Kokoschka. Un Fauve à Vienne
23 sep 2022 – 12 feb 2023
- Oskar Kokoschka
  Dubbelportret van Hans Mardersteig en Carl Georg Heise, 1919
  2419 (MK)

National Gallery Prague, Praag
Forgeries? Forgeries!
24 jan 2022 – 1 mei 2022
- Han van Meegeren
  De Emmaüsgangers, 1937, St 1

Palazzo Roverella, Rovigo
Wassily Kandinsky - from Figurative to Abstract Art
26 feb 2022 – 26 jun 2022
- Wassily Kandinsky
  Launisch, 1930
  2686 (MK)
- Wassily Kandinsky
  Zondag (Oud-Russisch), 1904
  St 108

Museum am Dom, Trier
The Fall of the Roman Empire
25 jun 2022 – 27 nov 2022
- Anoniem
  De restanten van een Romeins monument voor de godin Diana te Bollendorf, Duitsland, circa 1575-1600
  Heemskerck 8 (PK)

Albertina Museum, Wenen
BASQUIAT. Of Symbols and Signs
9 sep 2022 – 8 jan 2023
- Jean-Michel Basquiat
  Untitled, 1982
  3047 (MK)

Kunstforum Wien, Wenen
David Hockney: INSIGHTS
10 feb 2022 – 19 jun 2022
- David Hockney
  Twee ligstoelen, Calvi, 1972
  2808 (MK)

Uitgaande bruiklenen internationaal langdurig

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen
Boijmans x KMSKA. Bruikleen t.b.v. nieuwe opstelling KMSKA
25 sep 2022 – 25 sep 2027
- Jan Toorop
  De nieuwe generatie, 1892
  2337 (MK)
- Oskar Kokoschka
  De mandril, 1926
  2338 (MK)
- Peter Paul Rubens
  Avondlandschap met boerenkar, 1630-1640
  2514 (OK)
- Eugene Delacroix
  Christus aan het kruis, 1846
  2625 (OK)
- Salvador Dalí
  Landschap met touwtje springend meisje, 1936
  2937 a-c (MK)
- Jean-Michel Basquiat
  Kings of Egypt II, 1986
  3686 (MK)
- Marcel Broodthaers
  Une vipère, un vampire, une vitre, 1974
  BEK 1860 a-c (MK)
- Bill Viola
  Man of Sorrows, 2001
  BRL 2013-29 a-b (MK)

Bibliotheek

De bibliotheek in cijfers

Bibliotheekbezoekers	68
Opvragingen bibliotheekbezoekers	188
Interne aanvragen	412
Totaal opgevraagde publicaties intern	862
Informatievragen algemeen	686
Aantal collectie- en documentatievragen	778

Aantal nieuwe publicaties	
monografieën	581
tentoonstellingscatalogi	353
artikelen	158
bestandscatalogi	70
veilingcatalogi	241
retrospectief	2504
museumpublicaties	17

Nieuwe publicaties met objectverwijzing	259
(totaal nu 23.652 objecten gekoppeld aan 12.484 publicaties)	
Aangepaste records in Adlib	3609

Geschenken worden ontvangen van onder anderen G. Beins, M. van Dam, C. Lembcke, A. Mast, P. Tjabbes en M. Wishaupt.

Presentaties

Hoogtepunten uit de museumcollectie
28.03.2022 – ntb
Conservator: Peter van der Coelen

In Galerie I is een presentatie met publiekslievelingen uit de museumcollectie te zien, het gaat om een selectie van circa 14 schilderijen uit de vijftiende tot twintigste eeuw: van Van Eyck tot Basquiat. Af en toe vindt er een wisseling van schilderijen plaats. Zo krijgt de recente aankoop *Peinture-poème* van Joan Miró direct bij aankoop een plek tussen de hoogtepunten.
De inrichting van deze presentatie bestaat uit 'glazen ezels', een presentatievorm naar ontwerp van de Italiaans-Braziliaanse architect Lina Bo Bardi (1914-1992). Haar ontwerp was bestemd voor het nieuwe gebouw van het Museu de Arte de São Paulo (1968) en vormde een middel om schilderijen te ontdoen van hun 'heilige' karakter. De 'ezels' zijn glazen platen op betonnen voetstukken die vrij in de ruimte staan. Bezoekers kunnen om de werken heen lopen en daardoor ook de achterkanten van de schilderijen bekijken. Deze geven informatie over het materiaal, de techniek en de herkomst van een object. Omdat het depot een werkgebouw is, kunnen bezoekers ook met de opbouw meekijken. Via een computer op zaal kunnen de bezoekers gedurende de hele presentatie een eigen topstuk kiezen en de afbeelding live projecteren op een glazen ezel.

Aanwinsten tekeningen 2002-2021 - Getekende herinneringen van Albert J. Elen bij zijn afscheid als senior conservator tekeningen en prenten
14.05.2022 – 14.08.2022
Conservator: Albert Elen

Ter gelegenheid van zijn afscheid stelt oud-conservator tekeningen en prenten Albert J. Elen een presentatie samen met een selectie van door hem gerealiseerde aanwinsten voor de deelcollectie tekeningen. Bijna twee decennia was Elen in dienst van het museum. Ter gelegenheid van zijn pensionering schenkt hij een indrukwekkende tekening van Josephus Augustus Knip (1777-1847), ook te zien in deze presentatie. Het is een grote studie van bomen, gemaakt tijdens Knips verblijf in Rome, die als voorbeeld diende voor een schilderij dat zich al sinds 1869 in de museumcollectie bevindt. Beide zijn in de presentatie te zien.

Paul McCarthy – Bunkhouse
23.05.2022-13.11.2022

In Galerie II wordt gewerkt aan de opbouw en registratie van Paul McCarthy's *Bunkhouse* (1996). Het werk is eerder te zien geweest in de tentoonstelling *Ahoy Dive Thru* in 2020, waarna het is aangekocht. De installatie is uitzonderlijk complex: de gebruiksaanwijzing beslaat maar liefst 62 pagina's. Na een aankoop wordt een werk eerst grondig onderzocht door collectiemedewerkers. Deze keer gebeurt dit op zaal. Alle onderdelen worden bekeken, gemeten en gefotografeerd, om het werk vervolgens op te bouwen onder toeziend oog van de bezoekers. Is het kunstwerk in goede staat? Zijn alle onderdelen geregistreerd? Met dit levensgrote werk refereert McCarthy (1945) naar de houten hutten met stapelbedden waar jonge cowboys overnachten tijdens het hoogseizoen in het Amerikaanse Westen. De kunstenaar stelt met dit provocatieve, maar ook humoristische tafereel het cliché machosymbool van de cowboy aan de orde. Zijn werk is vaak tegendraads, seksueel expliciet en politiek geladen. Ook is hij de maker van het Rotterdamse icoon *Santa Claus* ('Kabouter Buttplug' in de volksmond), te vinden op het Eendrachtsplein. Het onderzoeken, opbouwen, deels repareren van het werk en het daarna met even veel zorgvuldigheid weer inpakken duurt zes maanden. Er is veel kennis over het werk verzameld en het staat klaar om op een nieuwe plek opgesteld te kunnen worden.

Open Huis Afscheid Sjarel Ex
30.09.2022

Het afscheid van directeur Sjarel Ex bestaat uit een Open Huis in het depot, een middag met live performances van Anne Vegter en Mehmet Polat, Ton Zwerver, Peter Somuah, en een door kunstenaar Sarkis ontwikkelde afscheidsceremonie. Verschillende kunstwerken zijn ter ere van zijn directoraat aan het museum geschonken en ook opgesteld, zoals de schenking door Han Nefkens, *Cinquante Fifty (Installation for a Parking Lot)* van Pipilotti Rist.

Pipilotti Rist - Cinquante Fifty (Installation for a Parking Lot)
30.09.2022 – 05.03.2023

Het door Han Nefkens geschonken videowerk *Cinquante Fifty (Installation for a Parking Lot)* van Pipilotti Rist blijft ook na het afscheid van Sjarel Ex te zien voor het publiek. Het tweekanaals videowerk is geïnstalleerd in één van de nog niet officieel in gebruik genomen ruimtes op de eerste verdieping. De deur staat op een kier, de zachte muziek en het bewegend beeld dat vanuit het atrium waarneembaar is, lokt de bezoekers naar binnen.

Unpacking Boijmans. Het koloniale verleden en de collectie
03.10.2022 – 03.04.2023
Conservator: Alexandra van Dongen

Unpacking Boijmans is een vervolg op het Rotterdams onderzoek naar het koloniale en slavernijverleden van de stad en bestaat uit een

onderzoekspresentatie waarbij depotbezoekers worden uitgenodigd actief mee te kijken en te denken. Aan de hand van drie wisselende thema's worden de sporen van het koloniale en slavernijverleden verbonden met kunstwerken en voorwerpen uit de collectie. Thema 1 (6 oktober 2022 – 5 december 2022) gaat over handel. Uiteenlopende collectiestukken dragen de sporen van de koloniale productie, handel en consumptie van suiker, tabak, thee en koffie. Thema 2 (6 december 2022 – 6 februari 2023) gaat over beeldvorming. In de museumcollectie bevinden zich kunstwerken en voorwerpen waarbij de manier van uitbeelden van mensen voortkomt uit koloniale en racistische representaties. Hierbij toont kunstenaar Boris van Berkum zijn onlangs door het museum aangekochte pronkvaas *Kabra Blauw*, die hij in samenwerking met de Afro-Surinaamse Wintipriesteres Marian Markelo heeft gecreëerd. Thema 3 (7 februari 2023 – 2 april 2023) zal gaan over verzamel- en tentoonstellingsgeschiedenis.

Kevin Osepa
03.10.2022 – 05.02.2023
Conservator: Alexandra van Dongen

Bij iedere wissel van het onderzoeksproject *Unpacking Boijmans* zijn hedendaagse kunstenaars uitgenodigd om op een subtiele manier een interventie te plegen. De eerste kunstenaar is Kevin Osepa. In de filmruimte van het depot toont hij zijn film *La Última Ascensión* (2022, Smarthouse Films), waarmee hij een Gouden Kalf won. De film is een gelaagde en symbolische ode aan Curaçao en haar talloze onvertelde verhalen, gedragen door Afro-Caraïbische en inheemse spiritualiteit. Met een intiem portret over rouwen en genezing beschouwt de film de invloed van het prekoloniale verleden van het eiland op het postkoloniale Curaçao van vandaag.

Piranesi op papier
14.11.2022 – 05.03.2023
Conservator: Mireille Linck

Het werk van Giovanni Battista Piranesi (1720-1778) lijkt in Depot Boijmans Van Beuningen werkelijkheid geworden; bij het betreden van het gebouw dwaalt het oog door het doolhof van trappen helemaal naar boven. In Galerie II is een presentatie met 39 werken van Piranesi en het onderzoek naar alle Piranesiprenten uit de museumcollectie te zien. Piranesi is de meest beroemde graficus van zijn tijd en in dit onderzoeksproject staat zijn wereld van papier centraal. De presentatie toont niet alleen de uitgebreide collectie prenten van de Italiaanse kunstenaar, maar laat ook zijn beslissingen zien als levende, reizende maker, handelaar, en zijn bruisende werkplaats. Het museum bezit met 751 werken de omvangrijkste verzameling van Piranesi's prenten in museaal Nederland. Door de lichtgevoeligheid en kwetsbaarheid van de werken zijn ze maximaal drie maanden te zien, daarna drie jaar lang niet. Het is een zeldzame kans om de prenten te bewonderen. De online bestandscatalogus die uit het onderzoek is voortgekomen is te raadplegen en er is een interactieve kaart van Rome ontwikkeld met punten die verwijzen naar plaatsen (kerken en monumenten) die Piranesi vastgelegd heeft in zijn *Vedute di Roma*-serie.
Bezoekers kunnen vanaf 14 november de opbouw van de presentatie volgen die vanaf 26 november in zijn gereedheid is te zien.

Doorlopende presentaties

Atriumvitrines
De 13 vitrines in het atrium van het depot zijn ontworpen door Marieke van Diemen. Ze zijn ingericht met ruim 300 objecten uit collectie en enkele bruiklenen. Door nauwkeurige keuze en plaatsing van de kunstwerken en door de verlichting vormt de diverse selectie een samenhangend geheel. Zo krijgen bezoekers bij het betreden van het depot in een oogopslag een eerste indruk van de collectie. De selectie is voortdurend in beweging. Er komen werken bij, er worden werken verwijderd, er vinden interventies plaats. De wisselingen vinden plaats vanwege lichtgevoeligheid van bepaalde collectiestukken, een benodigde behandeling of restauratie of omdat er wordt uitgeleend ten behoeve van een tentoonstelling op een andere plek. De meest in het oog springende toevoegingen dit jaar zijn de surrealistische ongetitelde sculptuur van twee wassen benen van Robert Gober, *Broertjes* van Peter Zegveld en *Tweevleugel* van Panamarenko.

Family of Objects
2022-2024
Conservator: Sue-an van der Zijpp

Family of Objects is een tweeënhalf jaar durend onderzoeks- en publieksprogramma in het depot, waarbij de collectie, in co-creatie met het publiek wordt onderzocht in termen van familierelaties. Het bestaat uit vijf fases met verschillende thema's. In fase 1 (1 maart 2022 – 31 augustus 2022) staat het introduceren en presenteren van Maya centraal. Maya wordt in het depot onthuld door de leerlingen van de Rotterdamse Mariaschool. Maya, gemaakt door de Finse keramist Erna Aaltonen en jarenlang een eenling in de collectie, is er nu aan toe om een familie te stichten en gaat op zoek naar een partner. Dat gebeurt in fase 2 (1 september 2022 – 31 januari 2023). Met input van leerlingen van de Mariaschool en Melanchthon Schiebroek in samenwerking met de bewoners van Borgsate is een selectie van dertien potentiële partners gemaakt. Zij worden gepresenteerd op verschillende plekken in het depot. Het is een spannende strijd, bezoekers mogen stemmen op hun favoriet via de depot app en er is een gelukkige winnaar. Maya en Irina, Shirt Symphony Collection van Viktor & Rolf, verbinden zich in het huwelijk, met maar liefst veertig leerlingen van de Rotterdamse Mariaschool als getuigen. Het gelukkige paar neemt sindsdien hun intrek in een van de vitrines van het atrium.

Entreegebied, John Körmeling
Het entreegebied van het depot is ingericht door beeldend kunstenaar John Körmeling. Sinds de opening van het depot zijn er verschillende inrichtingselementen toegevoegd.

Het Leven Verspillen Aan Jou, Pipilotti Rist
Het Leven Verspillen Aan Jou van de Zwitserse kunstenaar Pipilotti Rist is een buitenkunstwerk. De video-installatie verlicht een deel van de openbare ruimte rond de hoofdingang van het depot van zonsondergang tot middernacht. Rist nodigt iedereen uit tot interactie – om samen te dansen en te spelen in het gekleurde licht. Er zijn dit jaar nieuwe *renderings* van Studio Pipilotti Rist toegevoegd en de eerste ideeën zijn in ontwikkeling om tijdens speciale momenten andere werken door andere kunstenaars via dezelfde installatie te presenteren.

Educatieve activiteiten en evenementen

Meet-Up
3 februari op Zuid.

Een dag waarop we ons eigen programma, maar ook dat van partners uitlichten. Deze keer met een presentatie van Creave Studio, een bezoek aan Tailors & Wearers en een workshop van Kasper Tinus.

Tafelspel
19 februari, 19 maart en 16 april op Zuid.

Bij het project *In de Keukenkast Van* ontwikkelde Gabby Bakker een theatervoorstelling geïnspireerd op de verhalen van buurtbewoners. Samen met actrice Urmie Plein voert ze de voorstellingen op voor diezelfde bewoners.

Illustratieworkshops
26 februari – 6 maart in het depot

Dagelijks is er in de voorjaarsvakantie een inloopworkshop in het educatieatelier. Bezoekers denken na over een persoonlijk collectiestuk dat illustrator Yara Ruby live tekent.

Kennissessie toegankelijkheid
17 maart, 13 juni, 29 september, 4 november in het depot

Vier keer is er een kennissessie voor medewerkers van musea en culturele instellingen die zich willen verdiepen in fysieke, sociale en inhoudelijke toegankelijkheid. Met bijdragen van onder andere Kiss The Frog, Tactile Studio, Escher in het Paleis, Tropenmuseum, Beelden aan Zee, Firm Ground, Sterk in Gesprek, Hidden Dissabilities en Stichting Onbeperkt Genieten.

Boijmans Backstage

Wekelijks vanaf maart in het depot Iedere week geeft een medewerker van het depot een rondleiding langs plekken die normaal gesproken niet toegankelijk zijn, zoals bij de klimaatinstallatie of in de inpakruimte.

POST POST Pop-up
30 april – 1 mei op Zuid.

Zuid. Boijmans Van Beuningen stelt ruimte ter beschikking aan het POST POST Collective voor een pop-up expo.

De conservator vertelt

Wekelijks vanaf mei in het depot Iedere week geeft een van de conservatoren een rondleiding en vertelt over een kunstwerk, project of onderzoek in het depot.

Meet-Up
19 mei op Zuid.

Tijdens deze Meet-Up die tegelijk valt met Art Rotterdam zijn er kunsttours door De Hillevliet, waar Zuid. gevestigd is, en over de Beijerlandselaan en opent een nieuwe presentatie van Priscila Fernandes.

Museumnacht010
Zaterdag 18 juni

Het depot en Zuid. presenteren een avondprogramma vol muziek, performances en workshops. Met bijdragen van Amenti Movemeant en SKVR Dansmakers in het depot en DJ Samii & Kendra, KMR, Wijnand Groenen, Qu!nna, Grown George, 20 uñas en Zeus op Zuid.

Kunstwerkplaats
Twee keer per week vanaf september op Zuid.

De kunstwerkplaats is een gratis creatief atelier voor alle leeftijden. Iedere woensdag en zaterdag kunnen bezoekers deelnemen aan kunstworkshops of binnenlopen voor een kop koffie of thee.

De kunst van het kijken
3 juli in het depot

Een middag in samenwerking met de Laurenskerk met als thema: De kunst van het kijken. Met een lezing over de zintuigelijke waarneming van kunst en een bezoek aan het depot.

Zomerworkshops
13 juli – 20 augustus

In de zomervakantie zijn er iedere woensdag en een aantal zaterdagen workshops voor kinderen en gezinnen, op Zuid. met de vormenverzamelaar van kunstenaar Pip Passchier en in het depot met illustrator Yara Ruby.

Inloopworkshop Kunst inpakken
21 juli, 14 september, 12 oktober, 16 november, 14 december in het depot

Tijdens deze workshop maakt het publiek kennis met verschillende manieren van in- en uitpakken. Twee art handlers demonsteren en beantwoorden vragen en het publiek mag ook zelf aan de slag met objecten uit de collectie.

?? Chapter TWO
4 augustus op Zuid.

Opening van de tentoonstelling ?? *Chapter TWO* met een interactieve performance van Marlou Fernanda.

Meet-Up
25 augustus op Zuid.

Een zomerprogramma met een workshop van Pip Passchier en een optreden van de SKVR Brassbandschool.

Rondleiding Boijmans met gebaren
Vanaf september twee keer per maand in het depot

Tijdens een interactieve rondleiding in de Nederlandse Gebarentaal bekijken deelnemers onder begeleiding van een museumdocent een aantal topstukken intensief via verschillende zintuigen.

Sand = Little Stones
13 oktober, 3 en 24 november op Zuid.

Een workshopserie voor kunstprofessionals van Docus van der Made en Martin La Roche over social practices in de kunst.

De Hillevliet open dag
15 oktober op Zuid.

Open dag in De Hillevliet met de opening van nieuwe presentaties van Pris Roos, Pip Passchier en Latisha Sparks, een kunstinterventie van Mar Muñoz Aparici en workshops in de Kunstwerkplaats.

Interview Jeroen van Erp
25 november in het depot

Conservator Annemartine van Kesteren interviewt ontwerper Jeroen van Erp live op zaal bij het Rotterdamse RET-stoeltje dat hij ontwierp en dat toegevoegd wordt aan de collectie.

Voorstelling Tula
30 november in het depot

In het depot presenteert de Rotterdamse storyteller Archell Thompson zijn voorstelling *Tula*, over de gelijknamige achttiende-eeuwse Curaçaose vrijheidsstrijder.

Seizoensfinale Zuid.
15 december op Zuid.

Een feestelijke jaarafsluiting bij Zuid. met bijdragen van Pip Passchier, Pris Roos, Alona van Rosmalen, Latisha Sparks, Mel Opti, Carina Fernandes en Zadkine startcollege.

Lab op pad
16 en 17 december in het depot

Onderzoekers van het Rijkserfgoedlaboratorium maken in het depot een mini-lab met bijzondere onderzoekapparaten en onderzoeken objecten uit de collectie. Als bezoeker krijg je een kijkje achter de schermen, kun je vragen stellen en ook zelf meedoen met het onderzoek.

Inloopworkshops kerstvakantie
26-30 december in het depot

In het kader van het project *Family of Objects* maken deelnemers een eigen familiestamboom voor objecten.

Publicaties

Uitgaven in eigen beheer

Voortschrijdend inzicht. Een biografie van de collectie vormgeving
Auteur: Mienke Simon Thomas, voorwoord: Sjarel Ex
Museum Boijmans Van Beuningen, 448 p., ISBN: 9789069183220
Vormgeving: Thonik / opmaak Hilde Speet

Communicatie in de kunst / Communication in art (Agenda 2023)
Auteur: Alex de Vries, vertaling: Gerard Forde
Museum Boijmans Van Beuningen, ISBN: 9789069183237
Vormgeving: Tessa van der Waals / opmaak Willem Morelis

Getekende herinneringen / Drawn memories
Auteur: Albert Elen, voorwoord: Sjarel Ex, Peter van der Coelen
Museum Boijmans Van Beuningen, 86 p., ter gelegenheid van het afscheid van senior conservator tekeningen en prenten Albert Elen, op 20 mei
Vormgeving: Studio Colorado

Jaarverslag 2021 Museum Boijmans Van Beuningen
Tekst, redactie en productie: medewerkers Museum Boijmans Van Beuningen, 156 p.
Vormgeving: Thonik

Diversen

A01-Z64
Concept: FRNKLN, voorwoord: Sjarel Ex, Ina Klaassen
Museum Boijmans Van Beuningen, 364 p.
Vormgeving: Thonik

Een bloemlezing van aanwinsten
Auteurs: Peter van der Coelen, Albert Elen, Sjarel Ex, Milou Goverde, Els Hoek, Saskia van Kampen-Prein, Sandra Kisters, Friso Lammertse, Mienke Simon Thomas, Francesco Stocchi
Museum Boijmans Van Beuningen, 32 p., ter gelegenheid van het afscheid van Fusien Bijl de Vroe-Verloop als directeur van de Vereniging Rembrandt
Vormgeving: Hilde speet

111 jaar Erasmusstichting
Auteurs: Peter van der Coelen, Fieke Dieleman, Alexandra van Dongen, Sjarel Ex, Milou Goverde, Christel van Hees, Saskia van Kampen-Prein, Rosie Razzall, voorwoord: Ina Klaassen
Museum Boijmans Van Beuningen, 32 p., ter gelegenheid van het 111-jarig bestaan van de Erasmusstichting
Vormgeving: Hilde Speet

Idleness' Owl
Concept: Priscilla Fernandes, tekst: Terje Øverås
64 p. ISBN 9789090361222
Vormgeving: Studio Janne Beldman

Externe publicaties gerelateerd aan Museum Boijmans Van Beuningen

À la campagne. Het Franse licht van Maris tot Monet
Samenstelling: Marlies Stoter, Sandra Kisters, voorwoord: Sjarel Ex, Kris Callens
Waanders, 176 p., ISBN: 9789462624078
Vormgeving: Marline Bakker

Sólo lo maravilloso es bello. Surrealismo en diálogo Museo Boijmans Van Beuningen - Mexico
Concept en redactie: Miguel Fernández Félix, Evelyn Useda Miranda en Mariana Casanova Zamudio Met bijdragen van Els Hoek e.a.
Instituto Nacional de Bellas Artes y Literatura, 589 p., ISBN: 9786076057216
Vormgeving: Taller de communicación gráfica

Een kom vol kunst. Museum Boijmans Van Beuningen
Laurens Meerman, Sandra Kisters, Rosie Razzall, Mienke Simon Thomas, Bram Donders, Saskia van Kampen-Prein
Kunstschrift, 51 p.
Vormgeving: Omar Saiid

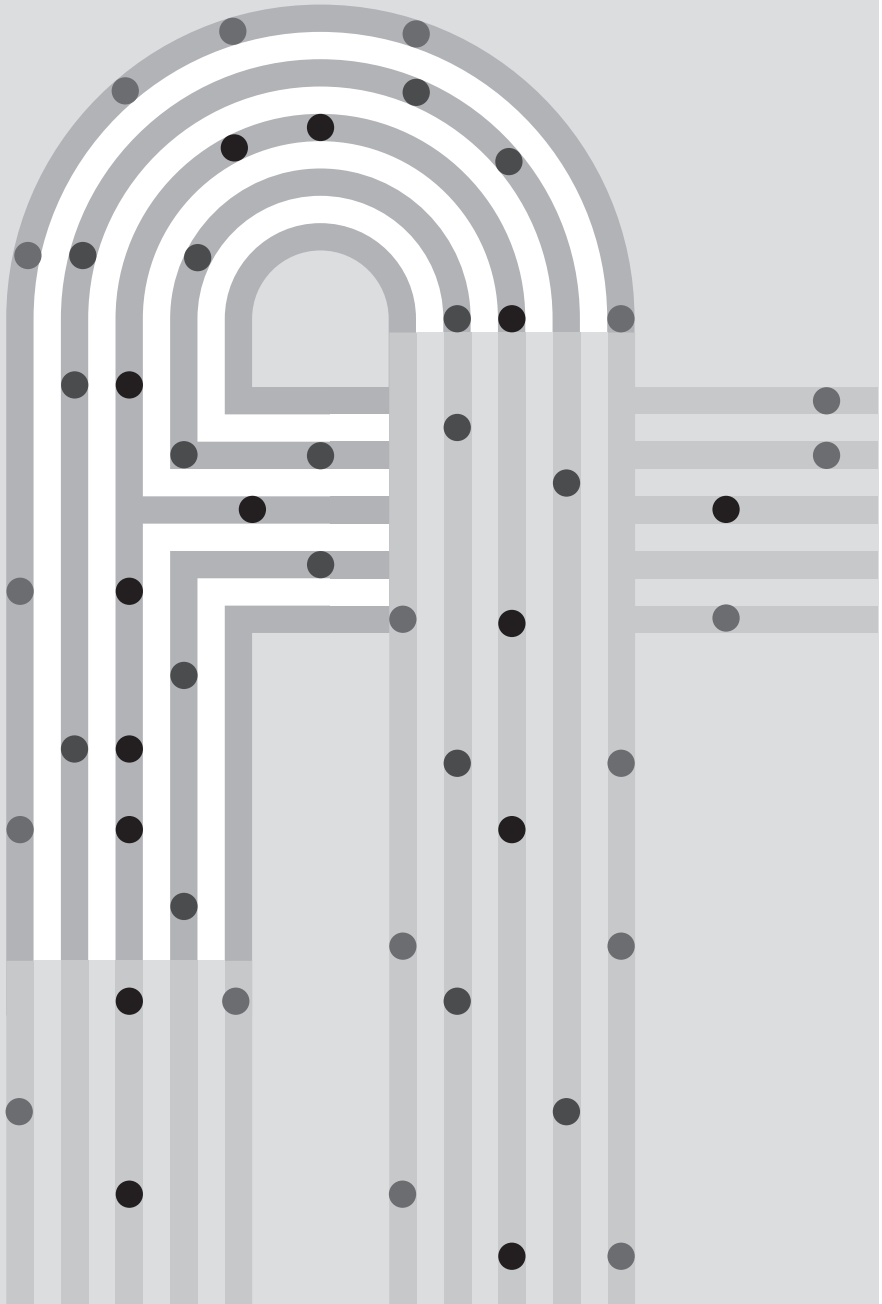

Externe activiteiten en nevenfuncties afdelingshoofden en wetenschappelijke staf

Klazina Botke
Getty Research and Curatorial Fellow for Italian Drawings (tot 30 september)

Publicaties
- Recensie van Piers Baker-Bates en Irene Brooke (red.), *Portrait Cultures of the Early Modern Cardinals*, Amsterdam 2021, in: *ARO*, V (2022) nr. 3.

Presentaties
- 'Drawing Connections. Object-based Research and Early Modern Draftsmanship', rondetafelgesprek, Renaissance Society of America conference, Dublin, 1 april
- 'De kunst van het vragen', interdisciplinaire expertmeeting, Universiteit Utrecht, 17 juni

Daniël Bouw
Hoofd Marketing en communicatie

Advies- en bestuursfuncties
- Lid Gebiedscommissie Rotterdam-Centrum

Peter van der Coelen
Conservator prenten en tekeningen

Advies- en bestuursfuncties
- Voorzitter Stichting Delineavit et Sculpsit
- Lid redactie *Delineavit et Sculpsit. Journal for Dutch and Flemish Prints and Drawings*
- Lid International Advisory Committee of Keepers of Public Collections of Graphic Art
- Peer reviewer voor *The Rijksmuseum Bulletin* (incidenteel)

Publicaties
- Met Albert Elen e.a., 'Bij het vijftigste nummer', *Delineavit et Sculpsit* (2022), nr. 50, pp. 2-3

Presentaties
- Inleider, dagvoorzitter en medeorganisator van *Veilig opgeborgen het verzamelen van prenten en tekeningen in albums*, jubileumsymposium Delineavit et Sculpsit, Teylers Museum, Haarlem, 13 mei
- XXVIIth Conference of the International Advisory Committee of Keepers of Public Collections of Graphic Art, Rijksmuseum, Amsterdam, 22–27 mei (presentatie depot, Rotterdam, 26 mei)

Overig
- Lid Supervisory Committee doctoraat Jeroen Luyckx, KU Leuven
- Deelnemer Amsterdamse Prentkring, Den Haag, Kunstmuseum, 17 november

Bram Donders
Onderzoeker

Advies- en bestuursfuncties
- Bestuurslid Jong VNK (Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici)
- Bestuurslid VNK (Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici)
- Bestuurslid Social media – ESNA (European Society for Nineteenth-Century Art)

Presentaties
- 'Collectieonderzoek naar negentiende-eeuwse vrouwelijke kunstenaars in de collectie van Museum Boijmans Van Beuningen', spreker, symposium Johanna en de rest, Drents Museum, Assen, 21 mei
- 'De grote data-en-registratie-expertmeeting', moderator, De Andere Helft, digitaal, 14 oktober
- 'Jong VNK x OSK: How to PhD', moderator, digitaal, 3 november

Overig
- 'Willem de Famars Testas, tempels en moskeeën in Egypte', *Culthure*, Dordrecht (2022), 31 (september 2022), pp 16-17.
- 'Uit liefde verzameld. Marie Tak van Poortvliet', *Kunstschrift 66* (2022), 4, pp. 32-37

Alexandra van Dongen
Conservator historische vormgeving

Advies- en bestuursfuncties
- Bestuurslid/secretaris Stichting De Tijdtrap Rotterdam
- Bestuurslid De Huidenclub Rotterdam
- Redactielid Rotterdams Jaarboekje
- Lid ICDAD: International Committee of Decorative Arts & Design
- Lid international research group Global Things, University of London
- Ambassadeur Verhalenhuis Belvédère, Katendrecht Rotterdam

Publicaties
- *Dichter bij Vincent. Alledaagse voorwerpen in het werk van Vincent van Gogh*, Gorredijk 2022
- 'Eten en feesten. Luxe spijzen voor de rijken, potspijs voor de armen', samen met Marleen Willebrands; 'De verbeelde keuken. Kunstenaars en de zeventiende-eeuwse keuken' en bijdragen aan de hertaling, in: *De verstandige kock*, pp. 47-67-75, 111-279, Gorredijk 2022
- 'Jan van Eyck's Syrian Apothecary Jar. The Earliest Known Depiction of Middle Eastern Ceramics in Medieval European Art', in: Katherine A. Wilson and Leah R. Clark (red.), *The Mobility of Objects Across Boundaries 1000-1700* (MOB), Exeter Studies in Medieval Europe, Liverpool, 2022, pp. 153-168.

- ‘Alledaagse keramiek en gebruiksglas in het werk van Vincent van Gogh’, *Vormen uit vuur*, 250 (december 2022) 3, pp. 14-21.

Presentaties
- Gastspreker *History Matters* over koloniale collecties van Rotterdam, Stichting Gedeeld Verleden, Gezamenlijke Toekomst, Theater Zuidplein, Rotterdam, 12 april
- Lezing *Dichter bij Vincent*, kenniscafé RND (Rotary Nieuwe Dag), Rotterdam, 31 mei
- Volkskeukengesprek *Spinning Plates* in Verhalenhuis Belvédère, Rotterdam, samen met Gabriel Punkenhofer, Lot Piscaer, Linda Roodenburg en Chris Nierstrasz, 18 juni
- Lezing *Dichter bij Vincent*, voor Harvard reünisten, Het Nieuwe Instituut en bezoek depot, 3 september
- Lezing *Dichter bij Vincent*, Hillegondakerk, Rotterdam, 18 oktober
- Lezing *De keuken in beeld*, Paleis Het Loo, Apeldoorn, 29 oktober
- Lezing *Dichter bij Vincent*, Van GoghHuis, Zundert, 30 oktober
- Lezing *Dichter bij Vincent*, Protestantse Kerk Brabantdam, Gent, 16 november
- Lezing *De casserole van Vincent van Gogh*, PAN Amsterdam, 22 november
- Lezing *Dichter bij Vincent*, Jan Heestershuis, Schijndel, 23 november
- Lezing *Muziekinstrumenten in de beeldende kunst,* Hillegondakerk, Rotterdam, 29 november
- Focuspresentatie samen met Sofía Hernández Chong Cuy n.a.v. tentoonstelling *Pablo Castaneda*, Kunstinstituut Melly, Rotterdam, 2 december

Overig
- Co-curator *Dat Wat Blijft*, varende tentoonstelling op binnenvaartschip met kunstenaar Monique Broekman, juni-december
- Gastconservator tentoonstelling *Dichter bij Vincent. Alledaagse voorwerpen in het werk van Vincent van Gogh*, Van Gogh-Huis, Zundert, juli-oktober
- Gastdocent Erasmusuniversiteit, Rotterdam, minor SMART Perspectives on Diversity and Inclusion, september-november

Sjarel Ex
Directeur (tot 30 september)

Advies- en bestuursfuncties
- Secretaris Stichting Paleis voor Volksvlijt, Amsterdam
- Lid Miniconvent (overleg directeuren van de grote Nederlandse musea voor moderne kunst)
- Lid CIMAM (International Committee of ICOM for Museums and Collections of Modern Art)
- Directeur Horeca Boijmans Van Beuningen B.V. (tot 30 september)
- Bestuurslid Stichting Museumpark (tot 30 september)

Naast deze reguliere werkzaamheden incidenteel deelname aan stedelijke en landelijke adviescommissies, ad-hocadviezen voor cultuurfondsen enzovoort.

Presentaties
- Ontvangst van vele binnen- en buitenlandse delegaties van musea en ambassades in het depot en interviews met binnen- en buitenlandse pers
- Ontvangst en speech diverse bedrijven in het depot, onder wie PwC, IMCD, Nedspice, Peutz
- Filmopname Cobra Kunst Prijs, 31 januari
- Optreden Rotterdam Late Night, Worm, 3 februari
- Lezing symposium *Opening Up II*, SMBK, Depot Boijmans Van Beuningen, 13 mei
- Openingswoord *Flying Condor Crossing Borders*, Carpool x Pauluskerk Rotterdam, Garage Rotterdam, 15 juli

Milou Goverde
Wetenschappelijk medewerker, tot 11 december

Publicaties
- ‘Conventie en experiment. De lijsten rond negentiende-eeuwse landschappen’, in: M. Stoter & S. Kisters (red.), *À la campagne. Het Franse licht van Maris tot Monet*, tent.cat. Leeuwarden (Fries Museum), Zwolle 2022, pp. 108-112

Minke van Hooff
Hoofd Relatiebeheer en filantropie

Advies- en bestuursfuncties
- Voorzitter Stichting Toegift Rotterdam

Cathy Jacob
Hoofd Presentaties

Advies- en bestuursfuncties
- Voorzitter Stichting BK-informatie
- Voorzitter en redactielid Stichting Kunstpublicaties Rotterdam
- Lid Raad van Toezicht West Den Haag
- Secretaris Extra Extra
- Penningmeester Stansfield/ Hooykaas
- Lid van de *Steering Committee* International Exhibition Organizers
- Stuurgroeplid Museumnacht010

Presentaties
- Lezing *Boijmans Ahoy – Drive thru museum*, museale collecties in niet-museale ruimtes, studiedag georganiseerd door het SBMK, CCNL Amersfoort, 21 april
- Presentatie *Artists Fees in The Netherlands and Museum Boijmans Van Beuningen*, International Exhibition Organizers, Zoom, 6 mei
- Presentatie *Side specific kunstwerken in depot*, Erasmus Alumni, Depot Boijmans Van Beuningen, 20 juni

Overig
- Moderator BK-lezing tijdens Art Rotterdam, met als hoofdspreker adviseur beeldende kunst Rijksbouwmeester Gijs Frieling, 11 februari
- Voorzitter Jury Steur’ed not Shaken prijs, 19 juni
- Boekuitreiking J&B, *010+010=020 Street Special*, Tegenboschvanvreden Gallery, Amsterdam, 3 december

Saskia van Kampen-Prein
Conservator moderne en hedendaagse kunst

Advies- en bestuursfuncties
- Stuurgroeplid Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK)
- Lid Klankbordgroep Contemporary Art, UvA, Master en Postmaster ‘Conservering en restauratie van cultureel erfgoed’
- Lid Kunstcommissie Erasmus Universiteit Rotterdam
- Extern adviseur regeling ‘Bijdrage Incidentele Aankopen’ van het Mondriaan Fonds
- Adviseur Wetenschappelijke Adviesraad Collectie Koopman, Koninklijke Bibliotheek Den Haag
- Lid selectiecommissie ‘Sculpture Park’ onderdeel van Art Rotterdam i.s.m. Ove Lucas, Fons Hof, Tom Postma e.a.

Publicaties
- ‘De weg naar de vrijheid. Renilde Hammacher en de surrealisten’, *Kunstschrift* 66 (2022), 4, pp. 38-45

Annemartine van Kesteren
Conservator design

Advies- en bestuursfuncties
- Lid werkveldcommissie KABK, Den Haag
- Bestuurslid Stichting Feed your Mind
- Bestuurslid Stichting Vedute
- Studio van Kesteren, design consultant
- Extern adviseur aankoopregeling van het Mondriaan Fonds

Presentaties
- Vijf podcasts op Spotify, Archives at Risk, voor NADD
- Presentatie *Toekomstbeelden, de toekomst van werk*, gastspreker voor Hieroo / Seeder de Boer, Rotterdam, 31 maart
- Presentatie over Archives at Risk, tijdens werkbijeenkomst NADD, Het Nieuwe Instituut Rotterdam, 27 september
- Deelnemer tafelgesprek Salon *From flint to footprint, conversations with designers & makers, users & shakers, on designing and producing, living and facilitating life with a lower footprint – unmaking*, in samenwerking met Rabobank, Area 51, Eindhoven, 24 oktober

Overig
- Adviseur feestroute ‘tour de loer’ voor Stichting Jarige Job, september-oktober
- Samenstelling tentoonstelling *Archives at Risk* voor NADD, gepresenteerd tijdens Dutch Design Week, in Microlab Eindhoven, september-oktober
- Organisatie drie salons *From flint to footprint, conversations with designers, maker, users & shakers, on designing, producing living and facilitating life with a lower footprint*, in samenwerking met Ineke Hans, Ned Kaar en Rabobank, tijdens Dutch Design Week, Eindhoven, oktober

Sandra Kisters
Hoofd Collectie en onderzoek

Advies en bestuursfuncties
- Lid klankbordgroep Programma Erfgoed van de 20ste Eeuw (2021-2023) RCE
- Partner onderzoeksgroep De Andere Helft. Vrouwen in de Nederlandse Kunstwereld 1780-1980
- Committee member voor de visitatie van ICOG (Groningen Research Institute for the Study of Culture) en de landelijke onderzoekscholen OIKOS, OLS en RMes, Rijksuniversiteit Groningen
- Incidenteel peer reviewer voor Routledge / Taylor & Francis group
- Incidenteel extern adviseur moderne kunst voor Vereniging Rembrandt

Presentaties
- Ontvangst van vele binnen- en buitenlandse delegaties van musea en ambassades in het depot en interviews met binnen- en buitenlandse pers
- Lezing Kick-off thema eindexamens Kunst en leven, Tehatex havo-vwo, 13 januari
- Podcast met Andrea van Pol voor *À la Campagne. Het Franse licht van Maris tot Monet*, februari
- Discussie met Paulien ’t Hoen, symposium *Opening Up II*, SMBK, Depot Boijmans Van Beuningen, 13 mei
- TEFAF talks JP Morgan dialoog met Charlotte Eyerman, Maastricht 24 juni
- TEFAF Meet the Expert met Erika Smeenk-Metz, *Van Gogh exposed: What restoration research can tell us about the artist’s technique*, Maastricht 25 juni
- Lezing *Managing Expectations. How to combine public and conservation functionalities in an open storage facility. The case of the Depot Boijmans van Beuningen*, online conferentie *Integrated Risk Management in Museum. Past Lessons Future Ways*, ICOM-CC, CITCEM, 27 juni
- Moderator discussie ‘The Role of Directors, Patrons and New Museum Buildings in the 1930s’, tijdens expert workshop *The Emergence of Museums of Modern Art in the Netherlands 1908-1950*, Leiden Universiteit, 5 juli

Publicaties
- Eindredactie met Marlies Stoter, *À la Campagne. Het Franse licht van Maris tot Monet*, tent.cat. Leeuwarden (Fries Museum), Zwolle 2022
- ‘(Post-)impressionisme: licht en kleur worden pure vorm’, in:

À la Campagne. Het Franse licht van Maris tot Monet, tent.cat. Leeuwarden (Fries Museum), Zwolle 2022, pp. 163-168
- 'Paradoxale uitgangspunten. Depot Boijmans Van Beuningen', *Staging the Museum, OASE*, 111, pp. 66-76
- 'Blijf kritisch – vooral en ook naar jezelf!', *Jubileumeditie – 30 jaar, het Reflectienummer, Simulacrum* (30) 11, pp. 40-49
- 'Een atrium gevuld met verzamelgeschiedenis', *Kunstschrift* 66 (2022), 4, pp. 12-17

Overig
- Gastconservator *À la Campagne. Het Franse licht van Maris tot Monet*, Fries Museum, Leeuwarden

Ina Klaassen
Directeur

Advies- en bestuursfuncties
- Lid Museumconvent, overleg zakelijke directeuren Nederlandse kunstmusea
- Bestuurslid Stichting Museumpark, Rotterdam (per 1 oktober)
- Lid Directeurenoverleg Rotterdamse culturele instellingen
- Directeur Horeca Boijmans Van Beuningen B.V.

Presentaties
- Ontvangst van vele binnen- en buitenlandse delegaties van musea en ambassades in het depot en interviews met binnen- en buitenlandse pers
- Lezing *Het depot, een privaat/publieke onderneming*, afscheidssymposium van Wim Hupperetz bij het Allard Pierson Museum, Amsterdam, 22 april
- Lezing *The Depot: a public/private endeavour*, Between Passion and Mission, International Symposium on the Public Relevance of Privately Founded Art Institutions, Philara Collection, Düsseldorf, 21 mei
- Welkomstwoord op de jaarvergadering van de VBCN, Depot Boijmans Van Beuningen, 25 mei
- Lezing *Het depot, een privaat/publieke onderneming*, Lyceumclub, Groningen, 4 oktober

Overig
- Lid visitatiecommissie opleiding Popcultuur, Minerva Academie Hanzehogeschool, Leeuwarden, 2 november

Mireille Linck
Junior conservator prenten

Advies- en bestuursfuncties
- Bestuurslid Jong VNK (Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici)

Presentaties
- Lezing symposium *Delineavit et Sculpsit* bij het Teylers Museum, Haarlem, 13 mei
- Spreker bij 'Jong VNK x OSK: How to PhD', digitaal, 3 november

Publicaties
- Samen met Irene B. Jacobs, 'Vergulde tafelbeker uit Nedlloyd-collectie in presentatie in Depot Boijmans Van Beuningen', *DNP Bulletin*, pp. 12-14

Overig
- Assistent-conservator Escher in Het Paleis, Den Haag, per 1 juli

Yoeri Meessen
Hoofd Educatie en publieksbegeleiding

Advies- en bestuursfuncties
- Lid Raad van Toezicht RADIUS, CCA, Delft
- Lid Raad van Toezicht Tailors & Wearers, Rotterdam
- Adviseur ontwikkeling Master of Education in Arts, Universiteit van Valencia
- Adviseur Kunst in de Openbare Ruimte, gemeente Utrecht
- Bestuurslid Advisory Board Master Education in Arts, Piet Zwart Instituut, Rotterdam

Overig
- Gastdocent Istituto Europeo di Design, Florence

Rosie Razzall
Conservator tekeningen, per 24 januari

Advies- en bestuursfuncties
- Jurylid, Karel van Manderprijs 2022
- Trustee, Turner's House, Twickenham, Londen

Publicaties
- 'De Collectie Koenigs', *Kunstschrift* 66 (2022), 4, pp. 22-23

Presentaties
- 'Detective work: Uncovering Gainsborough drawings in the Royal Collection', National Gallery of Ireland, Dublin, 3 maart
- 'Paul Sandby's collection of drawings', History of Collecting Seminar series, Wallace Collection, Londen, 31 oktober
- Met Klazina Botke, 'Provenance and collecting of drawings', MA student workshop, Vrije Universiteit Amsterdam/Depot Boijmans Van Beuningen, 15 december

Francesco Stocchi
Conservator moderne en hedendaagse kunst

Advies- en bestuursfuncties
- Lid wetenschappelijke commissie, Cassa Risparmio Padova and Rovigo

Publicaties
- Auteur en redactie *Le Songe d'Ulysse*, tent.cat. Parijs (Fondation Carmignac) 2022
- 'Bruce Nauman's "Double Steel Cage"', in: *Bruce Nauman. Neons Corridors Rooms*, Milaan 2022, pp. 270-275
- 'Transit', in: *Elisa Sighicelli: As Above, So Below*, Milaan 2022, pp. 74-79

Presentaties
- Abu Dhabi art fair, spreker conference "art and public commisions"
- Maxxi Museum, Rome

Overig
- Curator Zwitserse paviljoen, Biënnale Venetië
- Curator tentoonstelling *Le Songe d'Ulysses* Fondation Carmignac
- Co-curator veertigjarige jubileum tentoonstelling ARCO Madrid
- Tutor, Biennale Art College, Venetië
- Gastlessen Curatorial practices, NABA college, Milaan

Ruben Suykerbuyk
Conservator oude schilder- en beeldhouwkunst

Advies- en bestuursfuncties
- Hoofdredacteur *Simiolus. Netherlands Quarterly for the History of Art*
- Lid Stichting Nederlandse Kunsthistorische Publicaties
- Lid redactieraad *Memoria and Remembrance Practices* (Brepols Publishers)
- Lid redactieraad *ARDS. Studies in Medieval and Renaissance Sculpture* (Brepols Publishers)
- Ad hoc adviseur aankopen Mondriaan Fonds
- Lid beoordelingscommissie onderzoeksbeurzen Vereniging Rembrandt

Publicaties
- 'The life of monuments for the dead: epitaphs, memorial donations and their ritual use (Low Countries, c. 1520-1585),' in: R. Dekoninck, M.-C. Claes en B. Baert (red.), *Ornamenta sacra. Late medieval and early modern liturgical objects in a European context*, Leuven 2022, pp. 141-163
- Catalogusentries over twee tekeningen van Frans Floris in: D. van Heesch, S. Van Ooteghem en J. Van Grieken (red.), *Bruegel and beyond. Netherlandish drawings in the Royal Library of Belgium 1500-1800*, Veurne & New Haven 2022, cat. 7 en 8, pp. 56-59

Presentaties
- Lezing 'Ritual participation in Netherlandish priant tombs, c. 1520-1585: from devotional self-fashioning to community exhortation', Low Countries History Seminar, University College London, 11 maart
- Lezing 'La vie d'un objet de culte: le cas du Saint Léonard à Zoutleeuw (c. 1350-1620)', studiedag *Approches de la sculpture ancienne (Moyen Âge - Temps modernes): regards croisés sur les méthodes d'analyse*, Musée L, Louvain-la-Neuve, 17 maart
- Lezing 'To kneel or not to kneel: de ontwikkeling van het *priant*-graf in de Nederlande', Denkvoer, Museum M Leuven, 28 april
- Lezing 'The disappearance of the carved altarpiece in the Low Countries', *Netherlandish carved altarpieces. An international conference*, Centre for Renaissance and Reformation Studies, Toronto, 14 mei

Overig
- Lid doctorale begeleidingscommissie Melina Reintjens (UGent)

Sue-an van der Zijpp
Conservator toegepaste kunst en vormgeving

Advies- en bestuursfuncties
- Lid adviescommissie Stimuleringsfonds creatieve industrie, vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie
- Bestuurslid presentatie-instelling NP3, Groningen

Publicaties
- 'Iris van Herpen: The Art of Fashioning the Future', in: Jonathon Anderson and Lois Weinthal (red.), *Digital fabrication in interior design: Body, Object, Enclosure*, Oxfordshire 2022, pp. 9-24
- 'Netwerkbijeenkomst en gesprek in Depot Boijmans Van Beuningen', bijdrage aan nieuwsbrief NADD over het archief van Wim Gilles, 9 juni

Presentaties
- Lezing 'The Lace Collection of the Museum Boijmans Van Beuningen', met Ad Timmermans, Zoom webinar voor de International Organization of Lace, 27 februari
- Presentatie over archief Wim Gilles, op Netwerkbijeenkomst van NADD, in Depot Boijmans Van Beuningen, 21 april
- Lezing 'Family of Objects, a Casestudy in Participatie', met Gianni Antonia, symposium *Cureren voor en met de nieuwe generatie* georganiseerd door Fonds 21, Zuid. Boijmans Van Beuningen, 14 december

Overig
- Gastles voor studenten Frank Mohr Instituut, Groningen, 4 maart
- Gastles 'Tools for Thinking', Design Academy Eindhoven, 1 juni
- Nominatie voor Kyoto Prize 2023, category Arts and Philosophy, voor de Inamori Foundation, 9 augustus

Personeel en organisatie

Medewerkers museum cao in 2022

Aantal fte	139,20	
Aantal medewerkers	202	
Kengetallen personele samenstelling		
AAandeel mannen	67	33%
Aandeel vrouwen	135	67%
Aandeel 55+	39	19%
Aandeel 50 tot en met 55	21	10%
Aandeel 40 tot en met 50	44	22%
Aandeel 30 tot en met 40	43	21%
Aandeel tot en met 30	55	27%
Aantal medewerkers	202	100%

Gemiddelde leeftijd is 41 jaar

Kengetallen mobiliteit	
Instroom	52
Uitstroom	37

Medewerkers horeca cao in 2022

Aantal fte	30,73	
Aantal medewerkers	80	
Kengetallen personele samenstelling		
Aandeel mannen	32	40%
Aandeel vrouwen	48	60%
Aandeel 55+	1	1%
Aandeel 50 tot en met 55	0	0%
Aandeel 40 tot en met 50	3	4%
Aandeel 30 tot en met 40	17	21%
Aandeel tot en met 30	59	74%
Aantal medewerkers	80	100%

Gemiddelde leeftijd is 27 jaar

Kengetallen mobiliteit	
Instroom	53
Uitstroom	30

Totaal aantal medewerkers op 31-12-2022

Museum cao	
Aantal fte	119,74
Aantal medewerkers	170
Horeca cao	
Aantal fte	20,89
Aantal medewerkers	50
Verzuim	
Verzuim 2021	3,75
Verzuim 2022	5,34

Organogram

Directeur / bestuurder

Cluster Collectie en programma

- **Collectie en onderzoek**
  Kenniscentrum Conservering en restauratie
- **Presentaties**
  Tentoonstellingsbouw en art handling
- **Conservatoren**
- **Educatie en publieksbegeleiding**
- **Reizende tentoonstellingen**
- **Uitgeverij**

Cluster Exploitatie en publiek

- **Marketing en communicatie**
- **Relatiebeheer en filantropie**
- **Publiekszaken**
  Museumwinkel

Cluster Facilitair en beheer*

- **Financiële administratie**
- **Personeel en organisatie**
- **Bedrijfsbureau**
- **Collectiebeheer**
  Bruikleenbureau
- **Facilitaire zaken en huisvesting**
- **Beveiliging, bewaking en veiligheid**
- **ICT**

Horeca Boijmans Van Beuningen B.V.

- **Evenementen**
- **Horeca**

* Zolang er één directeur / bestuurder is, is er een interim hoofd bedrijfsvoering die dit cluster aanstuurt

Colofon

Redactie, tekst en productie
Medewerkers Museum Boijmans
Van Beuningen
Vertaling
Lynne Richards
Marie Louise Schoondergang
Vormgeving
thonik, Amsterdam
Druk
EMP grafimedia
Papier
Arctic Volume, Muskat new brown

Uitgave
Museum Boijmans Van Beuningen
Postbus 2277
3000 CG Rotterdam
T +31 (0)10 4419400
info@boijmans.nl
www.boijmans.nl
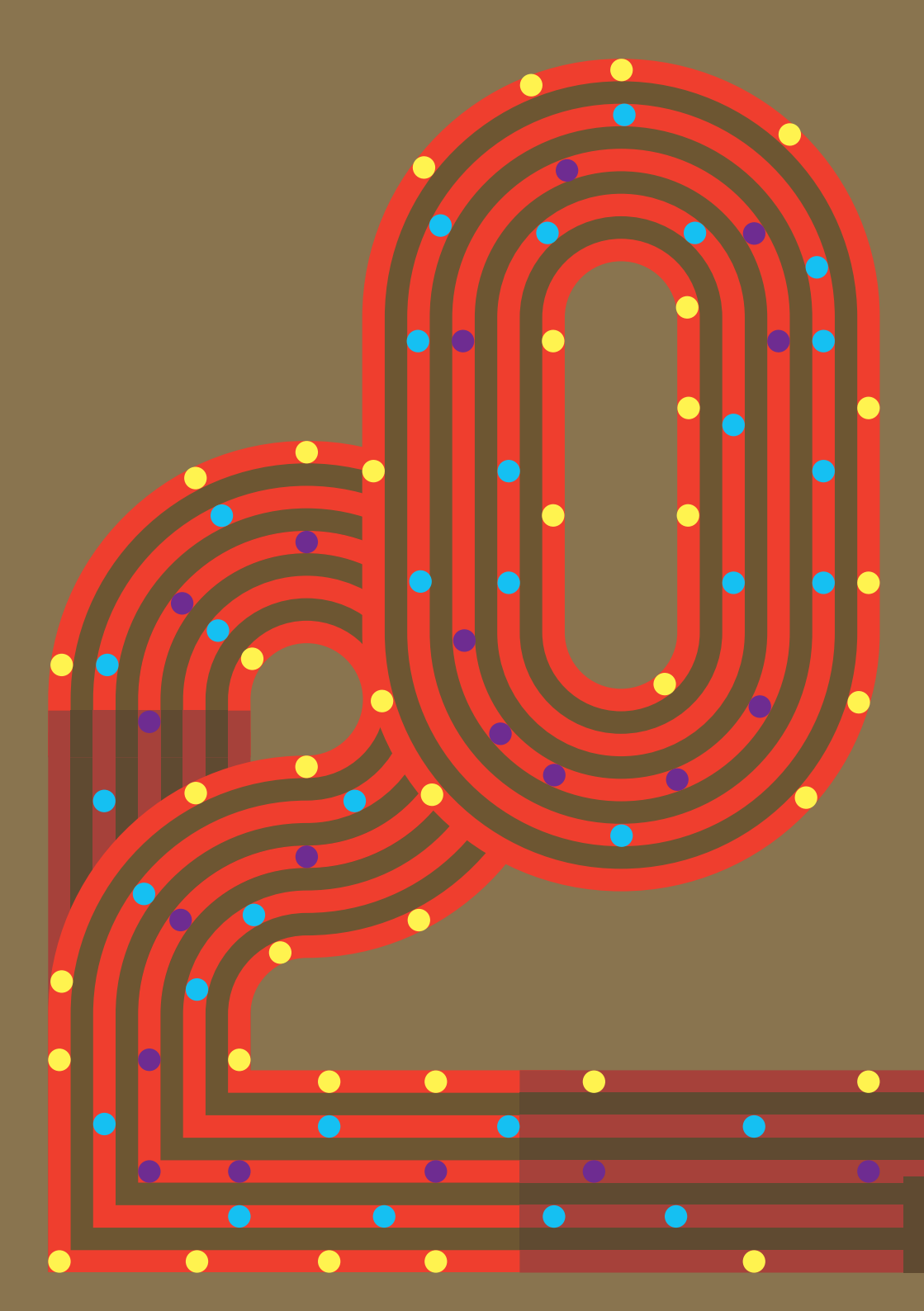
© 2023
Museum Boijmans Van Beuningen,
Rotterdam